

Miljökonsekvensbeskrivning

Fördjupning av översiktsplan för Gislaved och Anderstorp

Antagandehandling upprättad januari 2024

områden som tas i anspråk riskerar att påverka höga naturvärden. Genomförande av skyddsåtgärder kan dock minska de negativa effekterna. För aspekterna *Vattenmiljö*, *Riksintressen*, *Strandskydd* samt *Risk och säkerhet* bedöms konsekvenserna bli måttligt negativa jämfört med nollalternativet. Effekten av genomförandet av planförslaget anses visserligen vara liten jämfört med nollalternativet, men då dessa aspekter bedöms innehålla höga värden blir den samlade konsekvensen måttlig. Konsekvenser som bedömts som måttliga är begränsade till lokal nivå, med undantag för *Risk och säkerhet*, där det bedöms att en regional påverkan kan finnas.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för buller, vatten och luft har beaktats i denna bedömning. Planförslaget bedöms inte medföra något överskridande av miljö kvalitetsnormer under förutsättning att åtgärder utreds och vidtas i detaljplaneskedet.

Miljö kvalitetsmål

I de flesta fall är planens påverkan på möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsmålen mycket liten, men viss påverkan finns, både negativ och positiv. Sammanfattningsvis är dock bedömningen att planens genomförande med förslagna åtgärder kan bidra positivt till måluppfyllnad.

Slutsatser

Under förutsättning att de rekommenderade åtgärderna som anges i denna bedömning och i *Hållbarhetsanalys* och *Barnkonsekvensanalys* vidtas, samt att de planeringsprinciper och ställningstaganden som anges i planförslaget följs, anses risken för allvarliga konsekvenser på människa och miljö vara mycket liten. Planområdet är huvudsakligen redan i dagsläget påverkat av mänskliga aktiviteter och huvuddelen av de aktiviteter som planeras återfinns även i nollalternativet.

Planförslaget innebär stor negativ påverkan på naturmiljön, men denna påverkan kan begränsas med användandet av förebyggande och korrigerande åtgärder i den fortsatta planprocessen, särskilt i detaljplanering av de utpekade områdena.

Planförslaget bedöms vidare även bidra med positiva konsekvenser, främst ur sociala och ekonomiska perspektiv. Aspekterna *Hälsa och livskvalitet*, *Kulturmiljö*, *Markmiljö* samt *Sociala och samhällskonsekvenser* bedöms påverkas positivt av planförslaget genom möjligheten till att vidhålla en god samhällsutveckling.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	4
Läsanvisning	5
1. Inledning	6
Samrådsprocess.....	8
Planförslagets planeringsprinciper.....	9
Planförslagets utvecklingsinriktning.....	10
Planförslagets mark- och vattenanvändningskarta.....	11
Trafik och transporter	12
Miljöbedömning	12
Avgränsning	14
Alternativ till planförslaget.....	15
2. Effekter och konsekvenser	16
Riksintressen och skyddade områden.....	16
Ekosystemtjänster	22
Naturmiljö	27
Vattenmiljö (inklusive yt- och grundvatten).....	34
Markmiljö	40
Kulturmiljö	45
Hushållning med naturresurser.....	48
Buller	50
Luft.....	52
Risk och säkerhet.....	55
Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild.....	58
Människors hälsa och livskvalitet.....	61
Sociala och samhällsekonomiska aspekter	63
3. Kumulativa effekter	65
4. Uppföljning och övervakning	66
5. Hållbarhetsmål och Miljökvalitetsmål	67
Globala hållbarhetsmål	67
Nationella miljökvalitetsmål.....	67
Gislaveds kommuns miljömål.....	70
6. Sammanfattande slutsatser och bedömning	70
Referenser	72

Läsanvisning

Kapitel 1

Inledning

I det här kapitlet görs en förklaring av processen med ett framtagande av en fördjupad översiktsplan samt varför en miljökonsekvensbedömning tas fram. Det görs en inledande presentation till planområdet, planförhållande och planeringsprinciper samt en beskrivning av bedömningsmetoden, miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och nollalternativet som planförslaget jämförs med.

Kapitel 2

Effekter och konsekvenser

Beskrivning görs av samtliga relevanta miljöfaktorer och aspekter, såsom vattenmiljö och kulturmiljö. För varje aspekt redovisas även befintliga förutsättningar, samt de effekter och konsekvenser som ett genomförande av planförslaget kan medföra.

Kapitel 3

Kumulativa effekter

Redovisning görs av möjliga kumulativa effekter som kan uppstå i samband med ett genomförande av planförslaget och övrig miljöpåverkan, som till exempel befintliga verksamheter.

Kapitel 4

Uppföljning och övervakning

I det här kapitlet framgår de aspekter som Gislaveds kommun särskilt ska bevaka som en del av fortsatt miljöarbete, miljöövervakning och framtida planarbete.

Kapitel 5

Hållbarhetsmål och Miljökvalitetsmål

Beskrivning görs av planförslagets påverkan på globala och lokala hållbarhetsmål. En redovisning görs även för hur de nationella miljökvalitetsmålen påverkas av planförslaget.

Kapitel 6

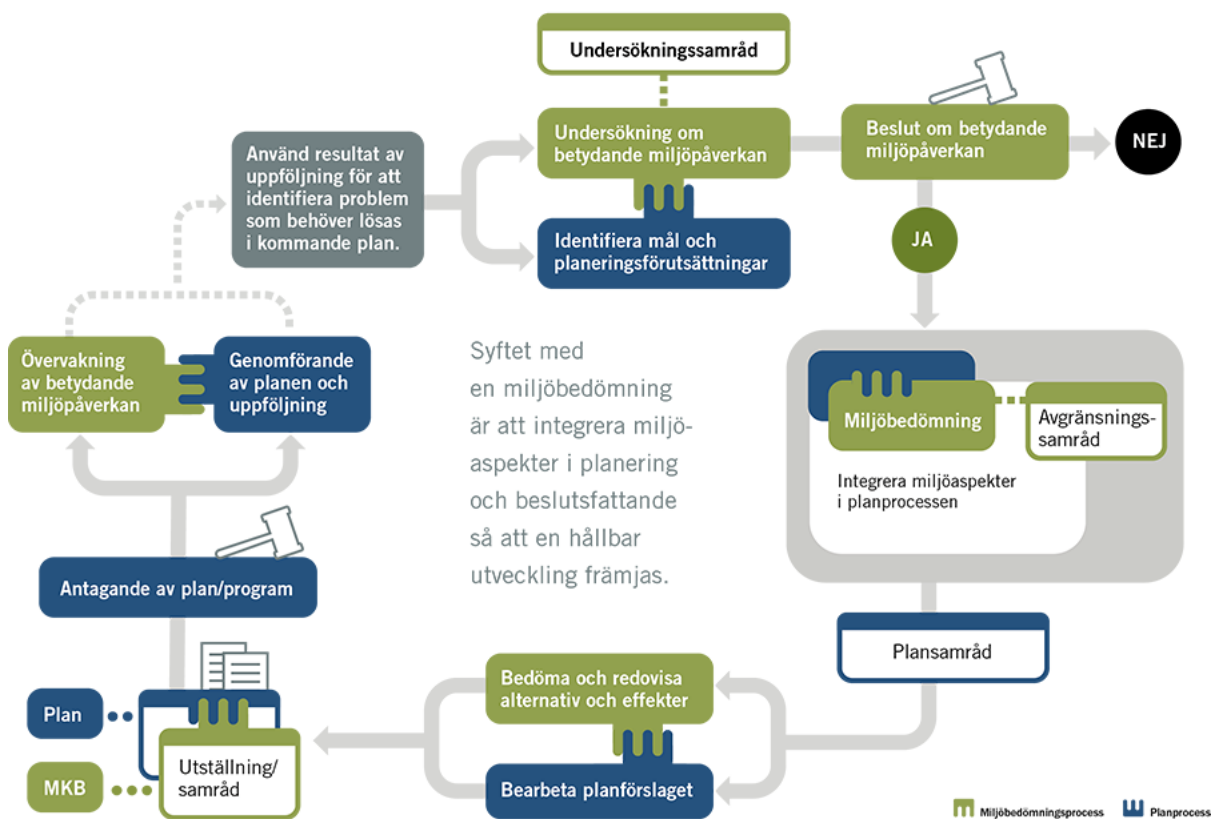
Sammanfattande slutsatser och bedömning

En övergripande redovisning och sammanfattning görs av planförslagets konsekvenser på samtliga behandlade miljöaspekter.

1. Inledning

Det här dokumentet utgör miljökonsekvensbeskrivningen av den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp. Miljökonsekvensbeskrivningens syfte är att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas.

Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram av AFRY (ÅF-Infrastructure AB) mellan 2021 och 2023. Under 2023 och 2024 har en revidering av miljökonsekvensbeskrivningen gjorts av tjänstepersoner på samhällsutvecklingsförvaltningen i Gislaveds kommun.

Figur 2. Översikt över strategisk miljöbedömning för planer och program (Naturvårdsverket, 2022).

I enlighet med miljöbalken (1998:808) bedöms en fördjupning av en översiktsplan alltid medföra en betydande miljöpåverkan och därför krävs en strategisk miljöbedömning av planen. Framtagen miljökonsekvensbeskrivning är en skriftlig redogörelse som ska identifiera och beskriva direkta och indirekta effekter på miljö och människor. Miljöbalken 6 kap. 3 § första stycket anger att:

En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

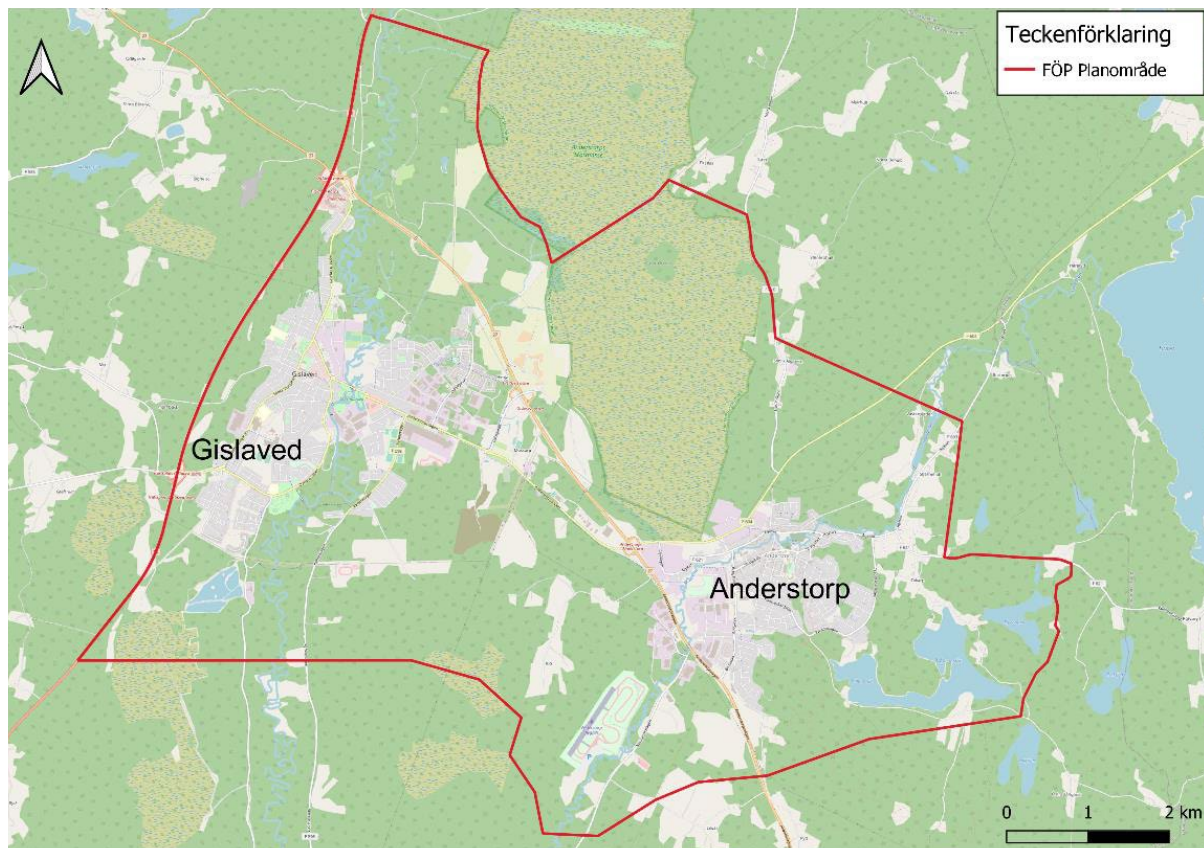
Arbetet med ovanstående dokumenteras i det här kapitlet. Miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera och beskriva den betydande miljöpåverkan som planen kan antas medföra. Utifrån detta ska en bedömning av miljöpåverkan sedan göras. Även alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd ska beskrivas och bedömas om så är möjligt. Detta omfattar även ett så kallat nollalternativ som beskriver påverkan om planen inte förverkligas.

Denna miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram i samband med planförslaget och kan behöva omarbetas efter slutlig utformning av planen.

Bakgrund och syfte

Under aktualitetsprövningen av gällande översiktsplan, antagen 2016 (ÖP16), konstaterades att ett flertal av de gällande fördjupningarna av översiktsplanen är föråldrade och behöver uppdateras. Dessutom föreslogs att de dåvarande åtta fördjupningarna av översiktsplanen skulle minskas till två, varav den för Gislaved och Anderstorp är en av dessa. Därför förklarades delar av dessa planer som inaktuella och arbete med en ny gemensam fördjupning inleddes för Gislaved och Anderstorp. Centralorterna Gislaved och Anderstorp ligger mycket nära varandra och en samplanering behövs, varför Gislaveds kommun har valt att ta fram en gemensam fördjupning av översiktsplanen. Inom Gislaveds kommun bodde, vid utgången av 2020, 29 635 invånare. Detta är en ökning med cirka 500 personer jämfört med 2010, men cirka 800 färre än toppnoteringen 1999.

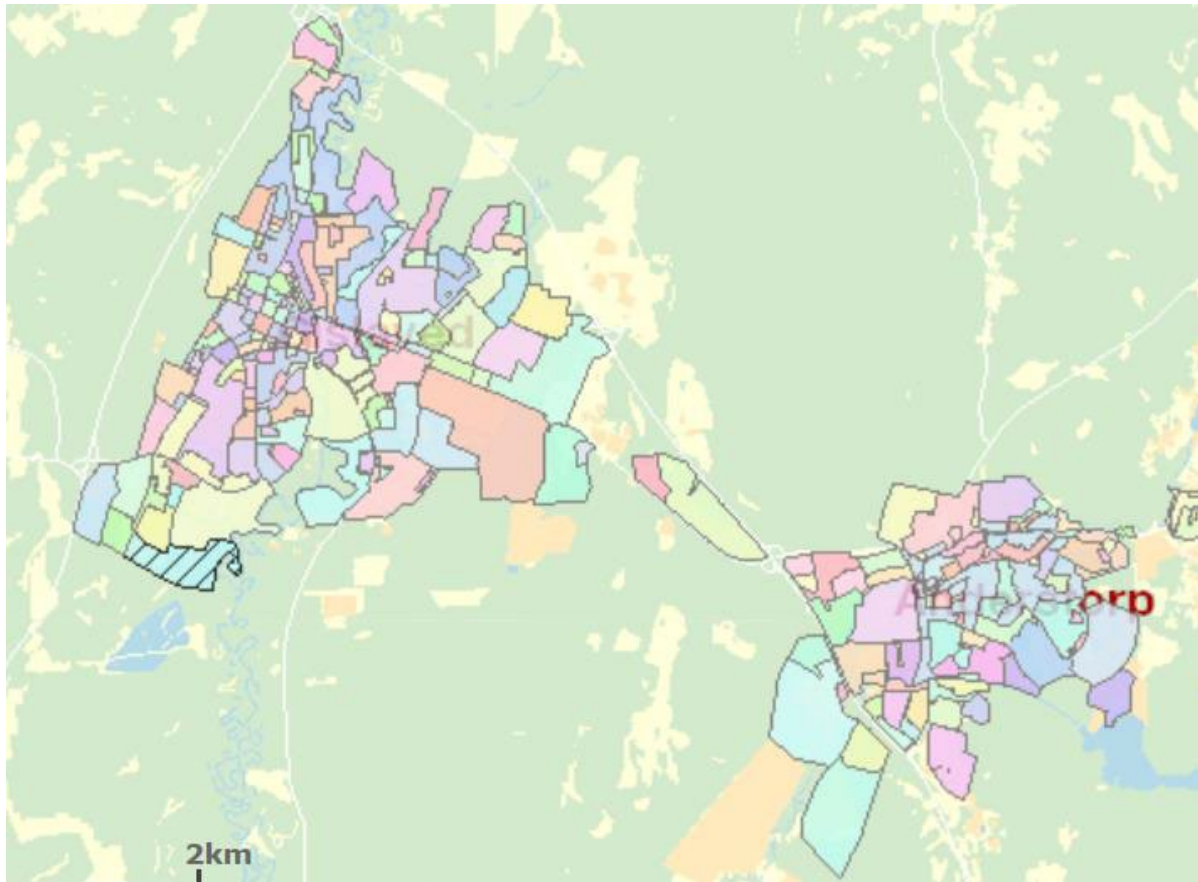

Figur 3. Översiktskarta med rött markerat planområde (Bakgrund OpenStreetMap ©).

Planområdet utgörs av Gislaveds kommuns två största orter, Gislaved och Anderstorp samt dess närområden. Planområdet är något större jämfört med avgränsningarna i gällande fördjupningar. Inom detta planområde inkluderas delar av Anderstorps Store Mosse, i mån av att säkra bevarandet av dess värden. Planområdet är sedan något större i söder, för att säkra en grön kil in mot orterna samt för att innefatta motorbanan.

Övriga planförhållanden

Gällande detaljplaner inom eller i anslutning till planområdet framgår i översikten nedan, se Figur 4.

Figur 4. Översikt över gällande detaljplaner inom planområdet.

Det finns ingen detaljerad genomgång av hur fördjupningen av översiktsplanen kan hamna i konflikt med fastslagna detaljplaner framtagen. En sådan genomgång rekommenderas.

Samrådsprocess

Ett avgränsningssamråd hölls den 20 maj 2021 med Länsstyrelsen i Jönköpings län. Under samrådet diskuterades miljökonsekvensbeskrivningens omfattning, avgränsning, betydande miljöaspekter och alternativ. Länsstyrelsen framhöll vikten av att det tas tillräcklig hänsyn till förekomsten av förorenad mark. Detta även i förhållande till exempelvis översvämningsproblematiken. Särskild hänsyn bör tas till att verksamheter i Anderstorp historiskt har använt klorerade lösningsmedel och många gånger i väldigt stor omfattning. Vidare kommenterade Länsstyrelsen att:

- Det ska framgå tydligt var skyddade områden hanteras i miljökonsekvensbeskrivningen.
- Även om kulturmiljö inte bedöms som en betydande aspekt bör den hanteras i bedömningen.
- Risk, säkerhet och klimatanpassning är viktiga områden och det är väsentligt att det är tydligt hur dessa hänger ihop/avgränsas.

Under rubriken hushållning med naturresurser beskrivs att främst skog och våtmark tas i anspråk medan jordbruksmark fredas och att detta är i linje med befintliga planer. Beskrivningen av dessa konsekvenser riskerar att missas i och med att jämförelse görs med nollalternativet i stället för med nuläget. Att våtmark tas i anspråk kan få konsekvenser för hur väl samhället står emot översvämnings och det är därför viktigt att beskriva konsekvenserna av den valda inriktningen.

Planförslagets planeringsprinciper

Planeringsprinciperna för Gislaved och Anderstorp utgörs av följande fem avsnitt.

Förtätning och omvandling

Förtätning är ett kraftfullt verktyg som hjälper att bygga ett kompakt, hållbart och funktionellt samhälle. Förtätning minskar bilåkning och uppmuntrar samtidigt användning av andra transportmedel. Därför ska ny byggnation ske i närhet av befintliga bebyggelsenoder och infrastrukturnätverk. Framförallt ska förtätning ske på befintliga hårdgjorda ytor. Vid planering av tät bebyggelse ska särskild hänsyn tas till barnperspektivet och klimatförändringar.

Genom att utreda en långsiktig ändring av markanvändningen, som till exempel vid verksamheter med omgivningspåverkan, kan omvandling ske. På sikt kan då attraktiva ytor inom orterna frigöras och prioriteras för bostäder och ge utrymme för grönområde och parker med hög kvalitet.

Blandad bebyggelse

Förtätning, omvandling och komplettering av redan bebyggda områden skapar en tät och blandad bebyggelse. En blandad bebyggelse motverkar segregation då det skapas en blandning av upplåtelseformer, varierat utbud av service och arbetsplatser. En blandning medför liv och rörelse i och mellan tätorterna, vilket leder till hållbara och trygga livsmiljöer.

Gröna och blå samband

Ett tätt, kompakt och funktionellt samhälle innebär också att skapa en gräns mellan en tät miljö och de blåa och gröna strukturerna. En tät miljö innebär också en högre befolkningsdensitet och därför är det angeläget att bevara och utveckla både inre och yttre gröna och blåa strukturer i samförstånd.

De gröna och blå sambanden måste stärkas, naturligt genom allmänna grönområden men även i mer ovanliga platser som i gaturummen. Grönska och vattenmiljöer i sammanhängande stråk ska synliggöras, tillgängliggöras och användas mer, särskilt Nissan och Anderstorpån med angränsande markområden. En grönstruktur som stärker gröna och blå samband och gynnar ekosystemtjänster ska främjas.

Attraktiva platser

Gislaveds och Anderstorps allmänna platser ska bli mer attraktiva, tillgängliga och trygga för alla åldrar samt för både boende och besökare. Detta ska uppnås genom att tillskapa mötesplatser för alla åldrar, utveckla mer bostäder och vända centrum i Gislaved mot Nissan. I Anderstorp handlar det om att förstärka befintligt centrum genom att bland annat utveckla Bro till bro projektet. Det handlar också om att skapa närhet mellan orterna, bland annat genom att etablera mötesplatser, verksamheter och nya arbetsplatser där boende från båda orterna möts.

Hållbart resande

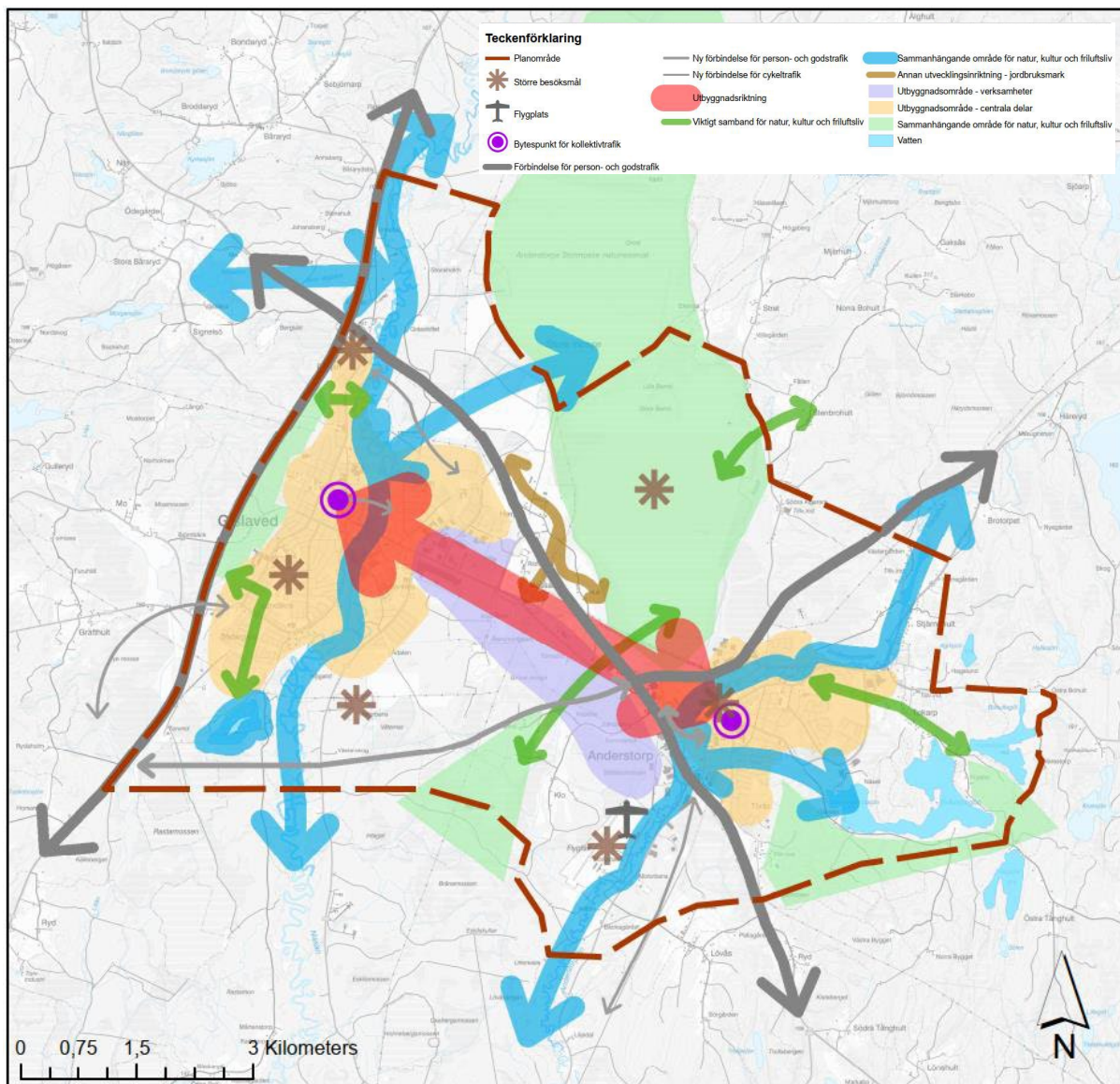
Klimatkrisen har lett till förändringar i hela samhället, och Gislaveds kommun måste bemöta förändringarna genom att minska utsläpp från transporter. Hållbart resande ska därav prioriteras, och en ökad prioritet av hållbara transportslag likt gång-, cykel och kollektivtrafik är därav av stor vikt. Detta leder i sin tur till att transportinfrastrukturen för dessa färdmedel kommer att utvecklas och prioriteras både genom fysiska och beteendepåverkande åtgärder i olika former. Det skapar även förändrade förutsättningar för bebyggelsen i stort, genom exempelvis förtätning.

Multimodalt resande, som involverar flera färd sätt för varje resa, ska underlättas och utvecklas. Bytespunkter för kollektivtrafik, cykel och gemensamt resande ska lokaliseras på lämpliga, strategiska platser inom de båda orterna. Tank- och laddningsmöjligheter ska vara tillgängligt likaså.

Transportinfrastrukturen ska möjliggöra att olika teknikformer, så kallade "MAAS-tjänster" kan användas, som leder till en förändrad mobilitet och ett förändrat nyttjande av transportsystemet.

Planförslagets utvecklingsinriktning

Syftet med planförslagets utvecklingsinriktning är att redovisa en målbild för utvecklingen av Gislaved och Anderstorp. Utvecklingsinriktningen hanterar aspekterna *Natur, Kultur och friluftsliv, Bebyggelse* samt *Kommunikationer*.

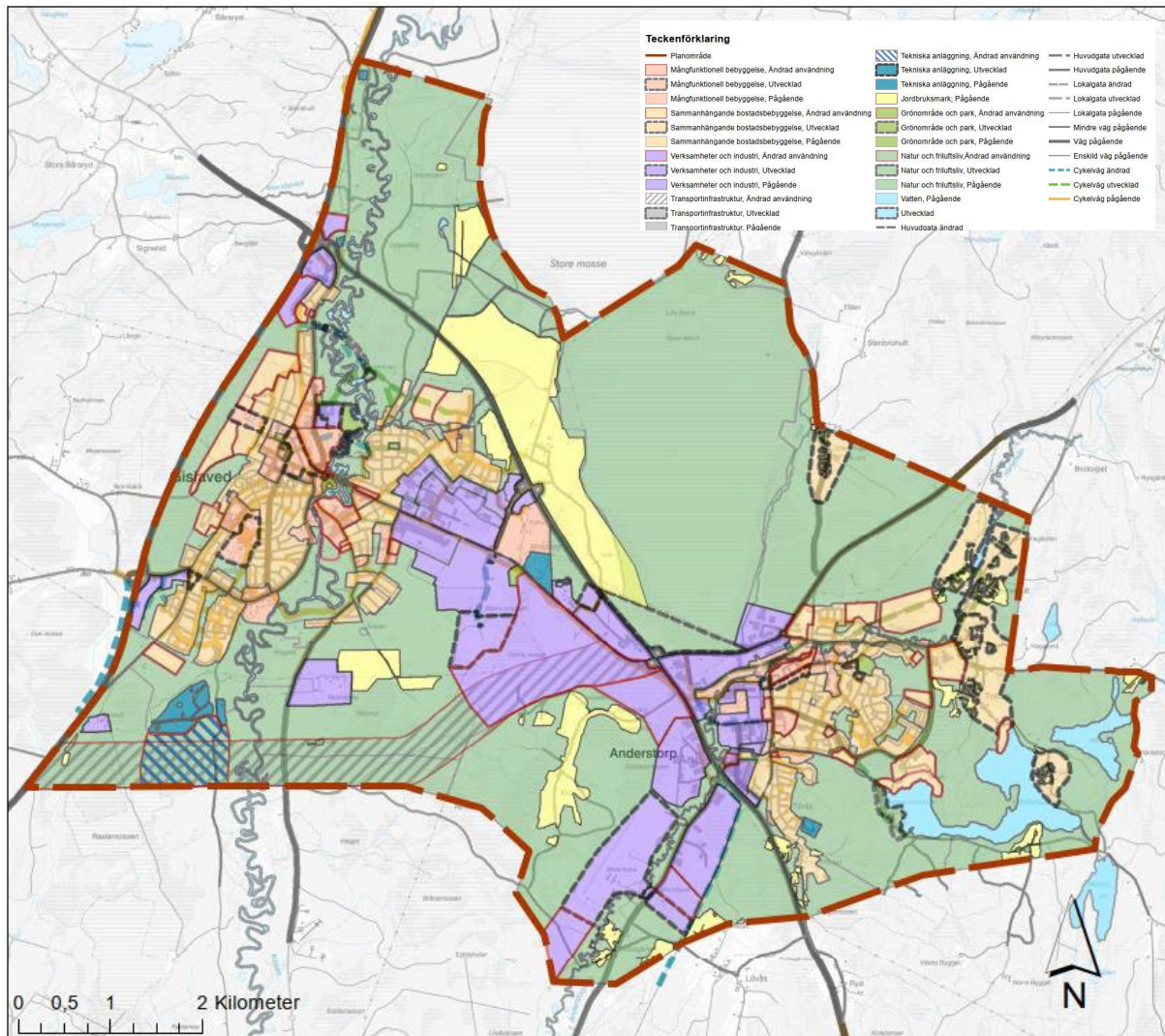

Figur 5. Utvecklingsinriktningskarta för fördjupning av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp.

För natur-, kultur- och friluftsliv är gröna och blå sammanhängande områden, så kallade gröna kilar, av stor betydelse. Bevarandet av samband och konnektivitet mellan sammanhängande områden ska säkerställas i den fördjupade översiktsplanen. De gröna kilarna innefattar det som är viktigt för den biologiska mångfalden, rekreation- och friluftsområden, grönområden för skolverksamheter samt kulturliv och kulturmiljöer. Avseende bebyggelse anges i planförslaget en utvecklingsinriktning för verksamhets- och bostadsändamål med koppling till befintliga orter samt bytespunkter för kollektivtrafik. Dessutom förekommer en särskilt utvecklingsinriktning för jordbruksmark, där annan exploatering inte ska förekomma samt inom vilket område ytterligare jordbruksverksamhet bör

expandera. Utvecklingsinriktningen behandlar även större besöksmål som Anderstorps Store Mosse och Anderstorps motorbana som genererar omfattande trafik och utgör regionala målpunkter under hela eller delar av året. För kommunikationer tas hänsyn till befintliga huvudstråk för infrastruktur samt framtida utveckling av väginfrastruktur såsom förlängning av väg 604 med en nordlig koppling till Gislaved, nya anknýtningar för kollektivtrafiken (söder om Gislaved) och ny cykelväg (söder om Anderstorp mot Reftele). Hänsyn tas även till befintlig privatflygplats på Anderstorps motorbana.

Planförslagets mark- och vattenanvändningskarta

Figur 6. Mark- och vattenanvändningskartan för fördjupning av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp.

Markanspråken skiljer sig inte i någon större grad jämfört med tidigare gällande fördjupning av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp. Den största skillnaden är att områden för omvandling pekas ut i både Gislaved och Anderstorp samt att ett utvecklingsområde mellan Gislaved och Anderstorp, som i gällande fördjupning är utpekade för bostads- och verksamhetsändamål, numera endast pekas ut för verksamheter. Omvandlingsområden utgörs enbart av verksamhetsområden belägna inom orterna, vilka på lång sikt föreslås omlokalisera till nya utpekade verksamhetsområden mellan Gislaved och Anderstorp. Detta för att minska andelen industriverksamhet som finns inom orterna, då dessa är förknippade med stora risker för människors hälsa och miljön. På så sätt uppnås en bättre levnadsmiljö för människorna i orterna och skapar möjligheter för en mer hållbar livsstil.

Trafik och transporter

De centrala vägförbindelserna är dels riksväg 26 i nord-sydlig dragning som passerar väster om Gislaved och som utgör planområdets västra gräns, dels även riksväg 27 som passerar i nord-sydlig dragning mellan Gislaved och Anderstorp. Riksväg 26 är utpekad av Trafikverket som riksintresse eftersom det är en viktig regional länk och pendlingsväg mellan bland annat Gislaved - Jönköping och Mullsjö - Habo - Jönköping. Vägen är dessutom viktig för långväga persontransporter och har stor strategisk betydelse för utvecklingen av handeln.

Gislaveds kommun har en gällande parkeringsnorm som är antagen 1991. Parkeringsnormen reglerar att det ska finnas 11 parkeringar per 1 000 m² bruttoarea bostad. För kontor och butiker är antalet parkeringar fler.

Planförslagets utvecklingsinriktning beskriver, på en översiktlig nivå, befintliga samt nya förbindelser för kollektiv-, person- och cykeltrafik. I den fördjupade översiktsplanen föreslås en gång- och cykelväg från Henja till Gislaveds centrum samt från Henja till Smålandia. Kopplingarna bidrar även till att tillgängliggöra vattendragen för allmänheten. Vidare föreslås en gång- och cykelväg på den gamla banvallen från Anderstorp till Reftele.

Miljöbedömning

Miljökonsekvensbeskrivningens syfte är att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas. Därtill syftar miljöbedömningen till att möjliggöra en samlad bedömning av den inverkan de olika alternativen till markanvändning får på miljön, människors hälsa och hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska belysa direkta och indirekta effekter som planens genomförande medför på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö samt på hushållningen med mark, vatten och andra resurser och på den fysiska miljön i övrigt. Den ska även föreslå åtgärder, exempelvis skademinskande eller miljöförbättrande sådana, och utgör ett beslutsunderlag för Gislaveds kommuns politiker inför antagande av den fördjupade översiktsplanen. Miljökonsekvensbeskrivningen syftar också till att ge en samlad bild av planens miljökonsekvenser.

Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram av AFRY (ÅF-Infrastructure AB) mellan 2021 och 2023 och miljöbedömningarna har då genomförts av personer med miljövetenskaplig examen samt yrkeserfarenhet av miljökonsekvensbeskrivningar och kompetens inom specifika ämnesområden som är aktuella i bedömningen. Under 2023 och 2024 har en revidering av miljökonsekvensbeskrivningen gjorts av tjänstepersoner på samhällsutvecklingsförvaltningen i Gislaveds kommun, med kunskap inom miljö- och hållbarhetsbedömningar.

Bedömningsgrunder

De bedömningar av miljöpåverkan som redovisas är baserade på resultatet från standardiserade inventeringar, beräkningar och utredningar som har genomförts inom projektet. I arbetet med konsekvensbedömning vägs *värdet* på berörda intressen samman med *påverkan* och *effekt* för att ge en *konsekvens*. Konsekvensbedömningen sker i tre steg: påverkan, effekt och konsekvens.

Värdet	Beskriver de värden och känslighet som finns inom planområdet och inom influensområdet som kan komma att påverkas av åtgärderna. Värdena inom respektive miljöaspekt och miljöintresse kategoriseras enligt skalan högt värde, måttligt värde eller lågt värde.
---------------	---

Påverkan	Är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som planförslagets genomförande medför.
Effekt	Beskriver den förändring i miljön som påverkan medför för omgivningen. Det kan handla om förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar. Effekter delas vanligen in i tre olika kategorier: direkta effekter, indirekta effekter och kumulativa effekter. Direkta effekter uppkommer som en omedelbar följd av till exempel fysiskt intrång, buller eller påverkan på yt- och/eller grundvatten. Indirekta effekter uppkommer sekundärt till följd av en åtgärd. Till exempel kan utbyggnaden medföra restriktioner gällande byggnationer vid sidan av planområdet. Kumulativa effekter är de samlade effekterna från flera aktiviteter eller från olika miljöeffekter från en och samma aktivitet. Effekter beskrivs vanligen med utgångspunkt i dess utbredning och varaktighet, det vill säga om de är lokala, regionala eller globala, kortvariga/tillfälliga (månader), långvariga men reversibla (år) eller permanenta/irreversibla. Andra faktorer som spelar roll är om effekten är direkt eller indirekt, jämnt flödande eller varierande över tid samt om det är en kumulativ effekt av flera planerade eller pågående verksamheter. Värderingen av effekten görs med hänsyn till relevanta bestämmelser, exempelvis miljöbalkens hushållningsbestämmelser, vedertagna rikt- eller gränsvärden och gällande miljö kvalitetsnormer.
Konsekvens	Är en värdering av vad miljöeffekterna medför för de intressen som berörs, till exempel klimatet, människors hälsa eller biologisk mångfald. Vid värderingen av konsekvenserna utgår bedömningen ifrån hur många som är berörda, miljövärdets betydelse samt hur stor förändringen bedöms bli. Vid värderingen av miljökonsekvenser görs bedömningen mot ett jämförelsealternativ (ett så kallat nollalternativ). Nollalternativet beskriver den framtida utvecklingen om planen inte genomförs. För att uppnå en enhetlig bedömning av alla aspekter har konsekvenserna värderats enligt följande skala: <i>stor negativ konsekvens, måttlig negativ konsekvens, liten negativ konsekvens, obetydlig konsekvens</i> eller <i>positiv konsekvens</i> . En lokal konsekvens blir generellt lägre värderad jämfört med om planförslaget medför regionala eller nationella konsekvenser för miljöaspekten, om så är fallet anges detta vid bedömningen.

Bedömningen görs utifrån ett scenario där de åtgärdsförslag och ställningstaganden som fastställs i den fördjupade översiktsplanen genomförs. Detta gäller för de förslag och ställningstaganden där det finns ett tydligt åtagande, i motsats till förslag som beskriver ett önskat tillstånd eller en ambition.

Aspektens värde/känslighet	Miljöeffekt, ingreppets/störningens omfattning			
	<i>Stor negativ påverkan/effekt</i>	<i>Måttlig negativ påverkan/effekt</i>	<i>Liten negativ påverkan/effekt</i>	<i>Ingen eller positiv påverkan/effekt</i>
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Ingen eller positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Ingen eller positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Ingen eller positiv konsekvens

Figur 7. Matris som illustrerar bedömningsmetodik i miljökonsekvensbeskrivningen.

Avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver de huvudsakliga miljökonsekvenser som markanvändningen i planområdet ger upphov till, både inom och utanför området, positiva såväl som negativa enligt bedömningsgrunderna som redovisades i föregående avsnitt. Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram parallellt och i samverkan med förslaget till fördjupningen av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp. Bedömningarna görs på det underlag som är framtaget för Gislaveds kommun och fördjupningen av översiktsplanen samt utifrån det avgränsningssamråd som gjorts i samråd med Länsstyrelsen avseende betydande miljökonsekvenser.

Nivåavgränsning

Bedömningarna har gjorts med utgångspunkt från nationella, regionala och lokala mål avseende miljö och hälsa, i de fall dessa finns. Miljökonsekvenserna bedöms utifrån olika nivåer: tätort, kommunal och regional nivå.

Tidsmässig avgränsning

I miljöbedömningen ska den långsiktiga hållbarheten och miljöpåverkan vara huvudfokus. Kortvarig miljöpåverkan inkluderas om den bedöms ge betydande konsekvenser i ett större sammanhang. Konsekvensbeskrivningen avgränsas i tid till planförslagets tidshorisont på tio år. Det innebär att planering görs mot år 2035, med utblick mot år 2050.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen för planområdet följer riksväg 26 i väster och i norr avgränsas det av Gislaveds vattentäkt samt gång- och cykelvägen genom Anderstorp Stormosse fram till Ekenäs. Det avgränsas sedan i öst av Tokarp, Stjärnehult och Fryebo och i söder av Bråarp, Törås, Scandinavian Raceway samt reningsverksdammarna.

Tematisk avgränsning

Planförslagets påverkan på miljö kvalitetsnormer för luft, buller och vatten beskrivs i avsnitt *Effekter och konsekvenser* under respektive miljöaspekt. I största möjliga mån bygger bedömningarna på befintliga riktvärden, normer, skyddsvärden etcetera. I de fall det finns osäkerheter kopplade till bedömningarna, till exempel om tillräckliga underlag saknas, anges detta i samband med bedömning.

Planförslagets bedömda konsekvens för miljöförhållandena beskrivs parallellt med motsvarande konsekvenser av nollalternativet. Bedömningarna har gjorts utifrån förutsättningen att fördjupningen av översiktsplanen genomförs fullt ut samt att åtaganden i form av åtgärdsförslag genomförs.

Kopplat till bedömningen av effekter görs en sammanställning av åtgärdsförslag. Dessa kan komma från planförslaget, från andra styrdokument eller har tagits fram i miljökonsekvensbeskrivningen.

Förslagen kan innefatta konkreta åtgärder, men även förslag till kompletterande utredningar eller framtagande av ytterligare planer och program.

I denna miljökonsekvensbeskrivning finns även ett översiktligt avsnitt om sociala och ekonomiska aspekter av planen samt beröringspunkter med miljökonsekvenserna. Miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar på de effekter och konsekvenser som bedöms vara väsentliga och som kan uppstå till följd av planförslagets genomförande. Bedömningarnas fokus ligger på de aspekter som i samband med avgränsningssamrådet bedömdes som betydande. Därutöver har ytterligare relevanta aspekter inarbetats i miljökonsekvensbeskrivningen. Dessa markeras med * i listan nedanför. De miljöfaktorer som bedömts vara relevanta att behandla i miljökonsekvensbeskrivningen är följande:

- Kulturmiljö
- Rekreation och friluftsliv
- Sociala och samhällsekonomiska konsekvenser
- Riksintressen och skyddade områden
- Naturmiljö
- Vattenmiljö (ytvatten, grundvatten, dagvatten)
- Markmiljö (inklusive förorenade områden)
- Kulturmiljö*
- Luftmiljö*
- Hushållning med naturresurser
- Rekreation och friluftsliv*
- Landskapsbild/stadsbild
- Buller
- Klimatförändringar (skyfall, översvämningar och torka)
- Ekosystemtjänster
- Risk och säkerhet (klimatförändringar/översvämning, skred, farliga verksamheter såsom flyg, motorsport, miljöfarlig verksamhet och farligt gods)
- Människors hälsa
- Sociala och samhällsekonomiska aspekter*

Alternativ till planförslaget

Processen att upprätta en översiktsplan styrs av plan- och bygglagen (2010:900) 3 kap. och när ett förslag till ny översiktsplan eller fördjupning har upprättats hålls samråd med medborgare, myndigheter och andra berörda. Förslaget tillgängliggörs genom att allt material finns utställt på offentliga platser som bibliotek, i kommunhus och på kommunens hemsida. Efter samrådet tar kommunen ställning till de inkomna synpunkterna och bemöter dem i en samrådsredogörelse. Planförslaget arbetas om och ställs ut på nytt under minst sex veckor. Synpunkter som kommer in under granskningen sammanfattas och bemöts i ett särskilt utlåtande. Efter granskningen kan mindre justeringar göras innan fördjupningen för Gislaved och Anderstorp antas av kommunfullmäktige.

Nollalternativ

Enligt miljöbalken (1998:808) 6 kap. ska planförslaget i miljökonsekvensbeskrivningen jämföras med ett nollalternativ, vilket ska innehålla en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Övriga alternativ ska kunna jämföras gentemot nollalternativet för att på så sätt kunna jämföra konsekvenserna av respektive alternativ. Konsekvenser av omnämnt nollalternativ redovisas under varje delavsnitt i Kapitel 2, *Effekter och konsekvenser*.

Nollalternativet i en miljökonsekvensbeskrivning redogör planområdets sannolika utveckling i det fall den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp inte genomförs och den befintliga översiktsplanen ÖP16 samt fördjupningarna av översiktsplanen för Gislaved respektive Anderstorp därmed fortsätter att gälla. I bedömningen av nollalternativet tas hänsyn dels till att övriga beslutade planer genomförs, dels även till övrig utveckling av betydelse för planområdet.

För jämförelsen med nollalternativet i miljökonsekvensbeskrivningen förutsätts att följande förändringar genomförs både i planförslaget och nollalternativet.

- Vägförbindelse mellan Anderstorp och riksväg 26 tillkommer genom utbyggnad av väg 604.
- Nytt utbyggnadsområde tillkommer mellan Gislaved och Anderstorp.
- Genomförande av antagna planer för närliggande kommuner när sådana har påverkan på planområdet.
- Utbyggnad av handelsområdet Smålandia 2.0.
- Visionerna *Gislaved 2040 – mötesplatsen vid Nissan* samt *Bro till bro* i Anderstorp är vägledande.

Följande innebär förändringar gentemot nuläget:

- Ny vägförbindelse mellan Anderstorp och riksväg 26 genom väg 604.
- Nytt utbyggnadsområde/verksamhetsområde mellan Anderstorp/Gislaved.
- Smålandia byggs ut.
- Visionerna *Gislaved 2040 – mötesplatsen vid Nissan* samt *Bro till bro* i Anderstorp.

2. Effekter och konsekvenser

Riksintressen och skyddade områden

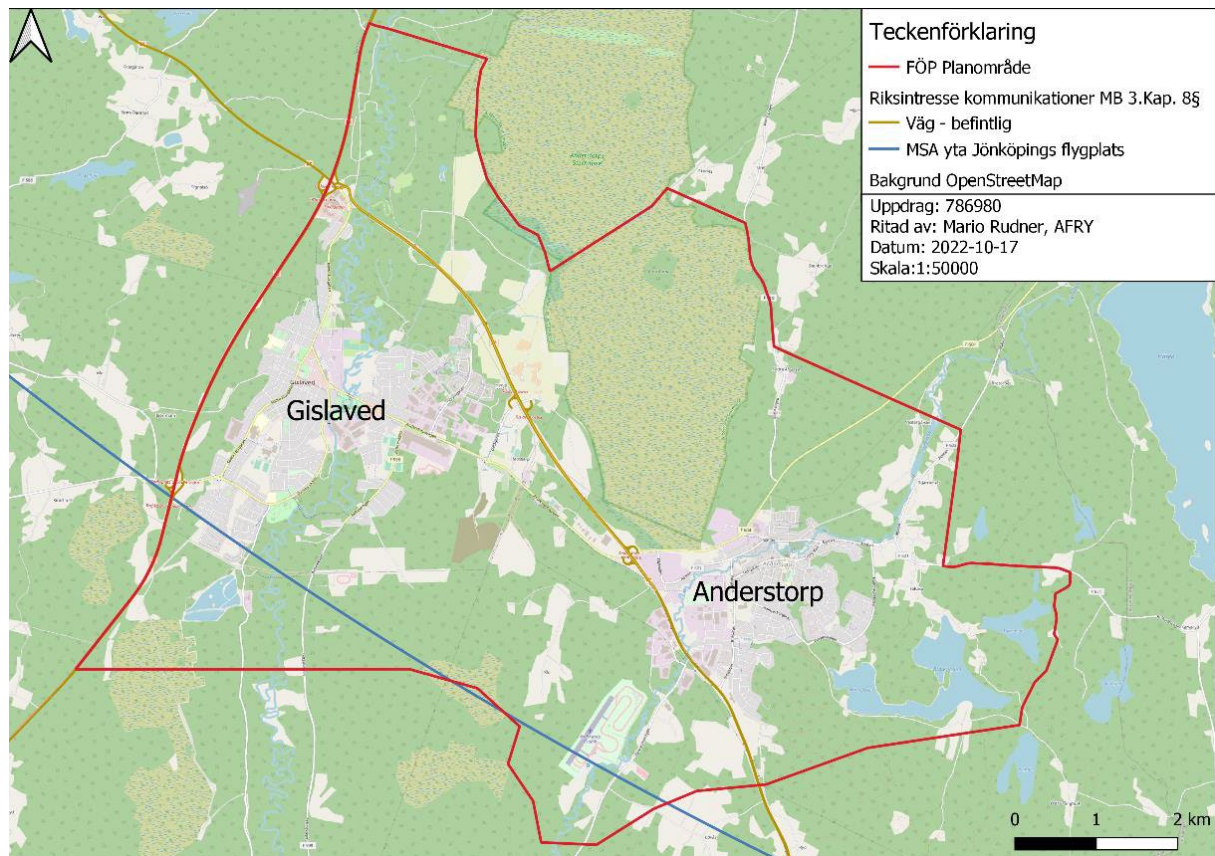
Ett område som har pekats ut som riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden, sådana värden som ur allmän synpunkt har betydelse och som inte kan återskapas om de förstörs. Hänsyn ska tas till ett riksintresse oavsett om en planerad verksamhet sker inom eller utanför det redovisade utvecklingsområdets gränser. Fördjupningen av översiktsplanen ska redovisa hur Gislaveds kommun avser att tillgodose riksintressena.

Riksintressen för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård samt Natura 2000

Enligt miljöbalken (1998:808) ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljöer.

Inom planområdet finns riksintressen för naturvård avseende Nissan och Anderstorps Store Mosse enligt miljöbalken (1998:808) 3 kap. 6 § andra stycket. Planområdet omfattar inga riksintressen för friluftsliv och kulturmiljövård. Närmaste riksintresse för friluftsliv, Store Mosse Nationalpark, är lokaliserat cirka tio kilometer öster om planområdet. Närmaste riksintressen för kulturmiljövård befinner sig söder om planområdet vid Reftele, Finnvedens folkland, samt sydväst om planområdet, Villstad.

Planområdet omfattar del av Natura 2000-område för Anderstorps Store Mosse som är utpekad i enlighet med både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Nordväst om planområdet finns Natura 2000-området Stenbrohult som är utpekad enligt art- och habitatdirektivet.

Figur 8. Riksintresse för kommunikationer.

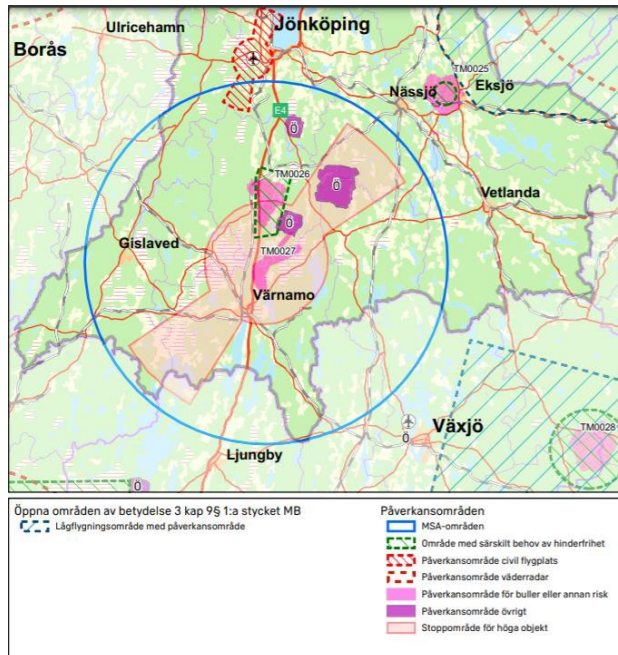
Riksintresse för kommunikationer

Ett riksintresseutpekande för kommunikationer innebär i enlighet med miljöbalken (1998:808) att riksintresset ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Därmed ska transportsystemets funktion säkerställas. Tillkommande bebyggelse får ingen negativ påverkan på nuvarande eller framtida nyttjande av kommunikationsanläggningen. Hänsyn till riksintresse för kommunikationer behandlas i planförslaget.

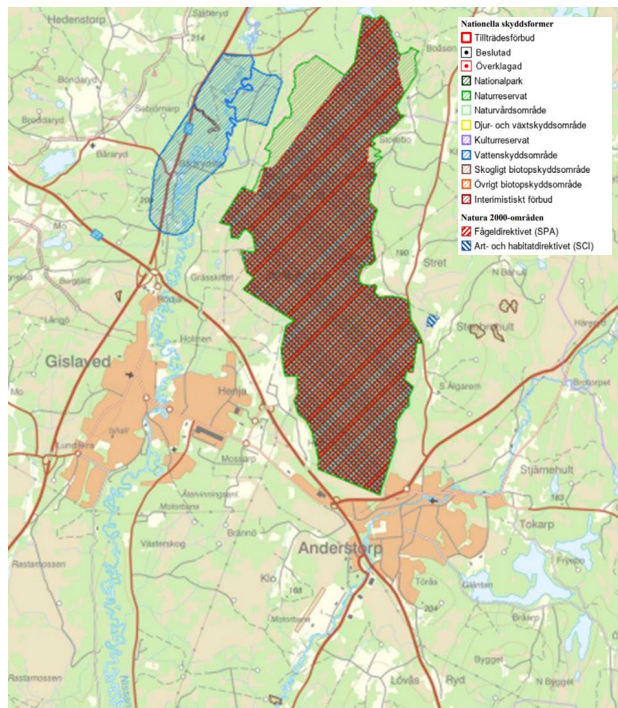
Riksväg 26 ingår i det nationella stamvägnätet och är utpekad som en särskilt betydelsefull väg för regional och interregional trafik. Riksväg 27 är av särskild regional betydelse och utgör en viktig tvärförbindelse mellan västra och sydöstra Sverige. Den ingår i SEB Trans Link mellan Karlskrona, Borås och Göteborg. Båda vägarna ingår i rekommenderat vägnät för transport av farlig gods.

Planområdet ligger även inom MSA-område (Minimum Sector Altitude) för Jönköpings flygplats. Ett MSA-område utgörs av en cirkel med radien 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel, inom den områdesytan finns fastställda höjder för högsta tillåtna objekt som kan tillkomma runt en flygplats. Inom dessa områdesytor kan nya hinder ha inverkan på flygtrafiken.

Figur 9. Karta över berört riksintresse för totalförsvaret.

Figur 10. Skyddade områden runt Gislaved och Anderstorp.
 (Källa: Naturvårdsverket, Lantmäteriet, Geodatasamverkan).

Riksintresse totalförsvaret

Planområdet befinner sig inom MSA-område (Minimum Sector Altitude) för Hagshult flygplats. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar. Militärt MSA-områdes utbredning utgörs av en radie om 46 km från berörd flygbanas mittpunkt. Inom MSA-område ska alla höga objekt remitteras Forsvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. Höga objekt definieras som högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. I övrigt berörs inga riksintressen för totalförsvaret.

Skyddad natur

Naturresevatet Anderstorps Store Mosse, som är lokaliserad inom den norra delen av planområdet, är ett myrkomplex som även är utpekad som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv. För mer information, finns en mer detaljerad beskrivning i avsnittet *Naturmiljö*.

Strax norr om planområdet, i höjd med Stenbrohult, finns mindre skogliga biotopskyddsområden. Även söder om planområdet finns ett skogligt biotopskyddsområde. Dessutom har Gislaveds kommun identifierat ett flertal lokala biotopskyddade objekt såsom alléer eller stenmurar och småvatten i jordbruksmark, som inte visas i tillhörande kartöversikt. Utöver dessa kan ett flertal mindre biotopskyddade objekt förekomma inom planområdet. Vid åtgärder inom biotopskyddade områden eller objekt kan ansökan om dispens från biotopskydd sökas hos Länsstyrelsen enligt 7 kap. 11§ miljöbalken (1998:808).

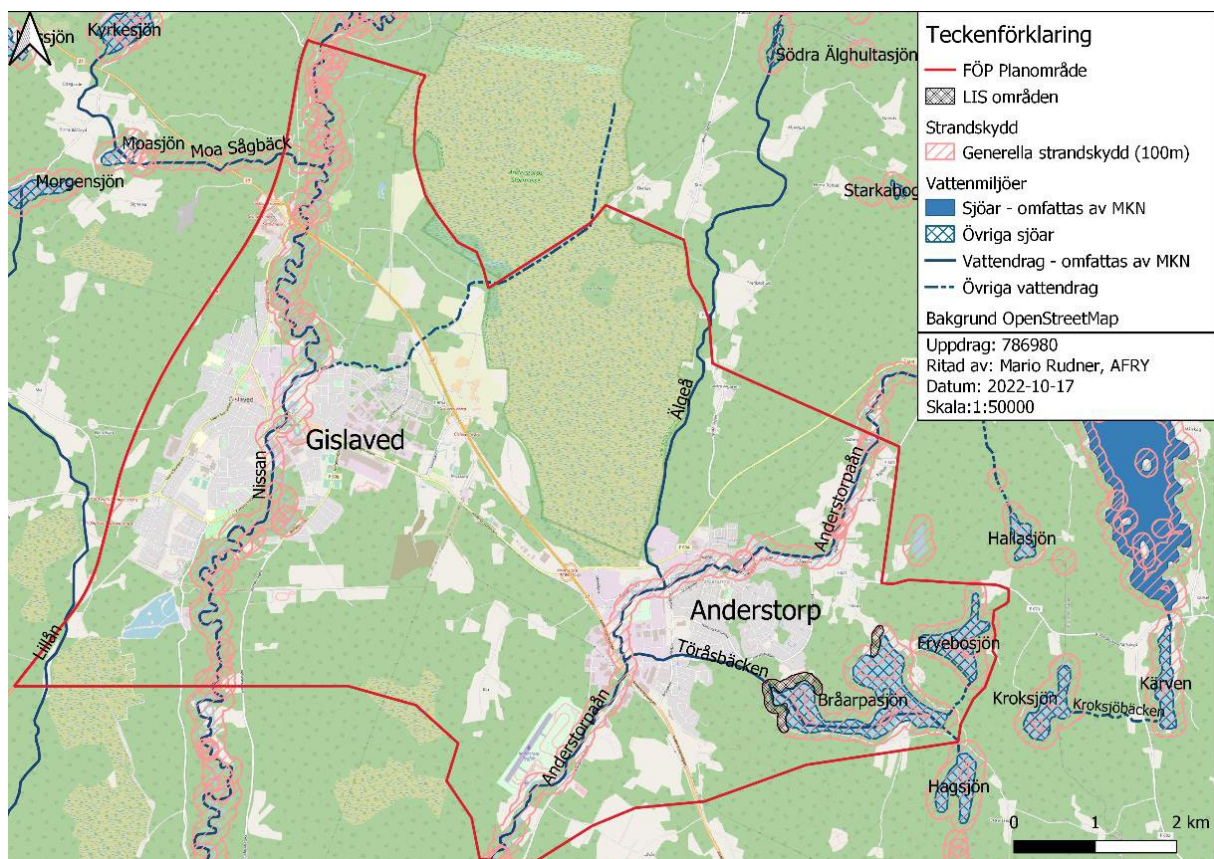
Vattenskyddsområdet Båraryd och Slätteryd befinner sig inom den norra delen av planområdet. För mer information, finns en mer detaljerad redogörelse i avsnittet *Vattenmiljö*. Vattenskyddsområde för Bäckshult ligger cirka 1,4 kilometer norr om planområdet i anslutning till vattenskyddsområde för Båraryd och Slätteryd.

Strandskydd

Strandskyddet regleras i miljöbalken (1998:808) 7 kap. 13 § och syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskyddet omfattar generellt land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid medelvattenstånd.

Inom planområdet ligger Moa Sågbäck, Nissan, Anderstorpsån, Bråarpasjön och Fryebosjön som omfattas av det generella strandskyddet. Det förekommer även två tidigare utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden) sydöst om Anderstorp dikt an Bråarpasjön, vilka är utpekade som bostadsområden. Se Figur 6, planförslagets mark- och vattenanvändningskarta, och Figur 11 för mer information.

Figur 11. Strandskydd inom planområdet.

Konsekvenser

Riksintressen

Riksintressen för naturvård och Natura 2000 (Anderstorps Store Mosse och Nissan) finns inom planområdet och bedöms hysa stora värden. Exploatering bör undvikas intill Anderstorps Store Mosse och befintligt jordbruks- och skogslandskap i direkt anslutning till mossen ska bevaras. Det finns däremot en avsikt i att utveckla ett område söder om mossen för att öka dess tillgänglighet. En befintlig barriär finns i form av riksväg 27 och länsväg 604 som omger anslutande jordbruks- och skogsmark samt den södra änden av mossen.

Planförslaget medför utveckling av Nissans närområden för att kunna öka tillgängligheten till Nissan för människor, samt för att bevara grönstråket genom centrala Gislaved. Väg 604 och riksväg 27 har i dagsläget en barriärskapande effekter, både gentemot Anderstorps Stormosse och Nissan. Detta kommer kvarstå vid ett genomförande av planförslaget, främst i och med utvecklingsområdet för

verksamhetsändamål mellan Gislaved och Anderstorp. Det här kan medföra effekter i form av en förstärkt barriäreffekt samt ökade störningar genom trafikbuller, vilket bedöms innebära små till måttliga effekter.

Utveckling av Nissans närområden kan, beroende på hänsynstagande, medföra störningar av de befintliga naturvärdena samt påverka viktiga översvämningssytor och bedöms medföra små till stora effekter. Planerat utvecklingsområde styrs dock av Gislaveds vision för 2040 (Gislaved 2040 – mötesplats vid Nissan) och ska ske med stor hänsyn till riksintressen och övriga befintliga värden.

Jämfört med nollalternativet medför planförslaget därmed ingen till mycket liten ytterligare påverkan på riksintressen för naturvård i form av Nissan och Natura 2000, Anderstorps Store Mosse, varför bedömningen är att planförslaget medför ringa till obetydliga konsekvenser för de områden som omfattas av riksintresse för naturvård och Natura 2000. Gislaveds kommun har i planförslaget gjort följande ställningstaganden:

- Anderstorps Stormosse ska fortsatt bevaras. Viss hänsynfull exploatering direkt utanför reservatsgräns är möjlig.
- Inom riksintresset Nissan får inte exploatering genom bebyggelse, schaktning, utfyllnad eller andra åtgärder medföra påtaglig skada på riksintressets värden.

Upprättande av ett kommunalt naturreservat skulle kunna medföra positiva konsekvenser genom ett långsiktigt lokalt förankrat skydd av Nissan. En omprövning av riksintressets omfattning skulle kunna medföra negativa alternativt positiva konsekvenser beroende på förändringens omfattning och syfte.

Riksintresse för kommunikation omfattar riksväg 26 och riksväg 27 samt MSA-yta för Jönköpings flygplats, vilka bedöms vara av högt värde på grund av deras lokala, regionala och nationella betydelse. Riksväg 26 och 27 är tydligt inkluderat i planförslaget och utöver en ökad trafikering av vissa delsträckor, som kan uppstå i samband med utvecklingsområdena för verksamhets- och industriändamål, förväntas ingen påverkan på riksintressena för kommunikationer i form av riksväg 26 och 27. Likväl förväntas inte MSA-området för Jönköpings flygplats påverkas av planförslaget. Däremot medför områdesytan en begränsning av byggnadshöjderna samt ett samrådskrav med berörd flygplats vid uppförande av höga byggnader. Planförslaget bedöms medföra obetydliga konsekvenser för riksintresset.

Riksintresset för totalförsvaret antas inte påverkas av planförslaget. Dock medför även detta MSA-område en begränsning av byggnadshöjder, vilket fortsatt bevakas i detaljplaner och lovgivningar. Planförslaget medför därmed ingen eller en obetydlig konsekvens för riksintresset för totalförsvaret.

Det som omfattas av riksintressen för friluftsliv befinner sig på så pass stort avstånd till planområdet att ingen påverkan bedöms uppstå.

Skyddad natur

Utöver naturreservat och Natura 2000-området Anderstorps Store mosse och vattenskyddsområde Båraryd och Slätteryd, finns inga skyddade områden utpekade inom planområdet. Anderstorps Store Mosse bedöms inneha höga värden. Mossen har inkluderats i planförslaget och hänsyn tas till befintliga värden och avser att bevara intilliggande jordbruksmark samt de gröna korridorerna som förbinder mossen med övriga grönområden. Trots att planförslaget tar hänsyn till viktiga samband och sammanhängande områden för natur, kultur och friluftsliv, så pekas utvecklingsområden för verksamhetsändamål ut söder om Anderstorps Store Mosse. Det här gör att utvecklingsinriktningen om främst viktiga samband hamnar i konflikt med ett föreslaget utvecklingsområde. Detta kan medföra viss negativ påverkan på konnektiviteten mellan Anderstorps Store Mosse och övriga

grönområden och våtmarker. Bland annat kan berörda utvecklingsområden medföra en ökad trafikering av riksväg 27, vilket ökar barriäreffekten och kan påverka konnektiviteten negativt. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget medföra en ringa till obetydlig konsekvens. Genom de tydliga målen att bibehålla befintliga gröna stråk, utöka de grönbåa sambanden samt att långsiktig skydda jordbruksmarken, är även positiva konsekvenser tänkbara. Det är viktigt att de viktiga sambanden och sammanhängande områdena fortsatt beaktas i en detaljplaneprocess.

Vattenskyddsområdet innehar sedan ett högt värde på grund av dess lokala betydelse för dricksvattenförsörjning. Det är tydligt skyddat genom de fastställda föreskrifter som fortsätter att gälla och i planförslaget är det utpekats som område för natur- och friluftsliv. Det här innebär att planförslaget inte medför någon påverkan på vattenskyddsområdet. Detta framgår även av Gislaveds kommuns ställningstagande:

- Kommunen verkar för att undvika nya etableringar inom Båraryd och Slätteryd vattenskyddsområden.

Konsekvenserna för vattenskyddsområdet bedöms därmed som obetydliga.

Strandskydd

Strandskyddet medför ett långsiktigt skydd av viktiga livsmiljöer längs ytvatten samt säkrar allmänhetens tillträde till ytvatten och bedöms därför ha högt värde. I planförslaget har LIS-områden utpekats, vilket medför exploatering för bostadsändamål intill Bråarpasjön sydöst om Anderstorp.

Exploatering och övriga ingrepp inom strandskyddet kräver dispens från skyddet enligt 7 kap. 18 § miljöbalken (1998:808) och bedöms medföra negativa konsekvenser genom möjlig förlust av de livsmiljöerna. Vidare inkluderar planförslaget nya gång- och cykelförbindelser som kan medföra ingrepp i strandskyddsområden längs med Nissan och Anderstorpsån, vilket kan innebära lokal negativ påverkan på strandmiljön. Dessutom finns bebyggelseytor intill både Nissan och Anderstorpsån utpekade i planförslaget. Jämfört med nollalternativet är LIS-områden utpekade i tidigare planförslag, varför exploatering av dessa områden inte skiljer sig åt mellan planförslaget och nollalternativet. I planförslaget har dock utpekade LIS-områden anpassats mot identifierade naturvärden vilket medför en förbättring jämfört med nollalternativet. De utpekade mångfunktionella bebyggelseytorna längs med Nissan i Gislaved och Anderstorpsån i Anderstorp är redan exploaterade och planförslaget medför därmed ingen ytterligare påverkan på dessa livsmiljöer, så länge befintliga strandkanter bevaras i högsta mån. I övrigt pekas Nissan och Anderstorpsån ut som viktiga gröna stråk och grön- och friluftslivsområden som måste bevaras. Gislaveds kommun gör följande ställningstaganden avseende strandskydd:

- Vid förtätning och omvandling av bebyggelse i centrala lägen och som omfattas av strandskydd, ställer kommunen sig bakom hållbara samhällsutvecklingsprojekt som bidrar till flera bostäder, ökad tillgänglighet till stranden och stärker biologisk mångfald samt ger plats för skyddsåtgärder.
- På avgränsade platser i mark- och vattenanvändningskartan där strandskydd anses inskränkt, kommer strandskyddat område att provas för att minskas till att omfatta ett område med ett betydligt kortare avstånd från strandlinjen. Kommunen kommer därmed verka för att upphäva och reducera strandskyddat område vid detaljplanering som ligger i linje med intentioner och utpekande i denna plan.

Konsekvensen bedöms som obetydlig till måttlig baserat på de planerade förtätningar och anläggningar av nya gång- och cykelpassager inom strandskyddet, samt ovanstående ställningstaganden som förtydligar avsikten att minska strandskyddade områden.

Vid åtgärder inom strandskyddat område kan dispens behöva sökas hos Länsstyrelsen enligt miljöbalken (1998:808) 7 kap. 18 §. Det här behöver utredas vidare i en detaljplaneprocess.

Sammanfattande konsekvensbedömning
<p><u>Riksintressen</u> Värde: Högt Effekt: Obetydlig till liten negativ Konsekvens: Obetydlig till måttligt negativ</p>
<p><u>Skyddad natur</u> Värde: Högt Effekt: Obetydlig för särskilt utpekade områden Konsekvens: Obetydlig</p>
<p><u>Strandskydd</u> Värde: Högt Effekt: Obetydlig till liten negativ Konsekvens: Obetydlig till måttligt negativ</p>

Åtgärdsförslag

Genom att undvika exploatering av strandskyddsområden i största möjliga mån, kan allmänhetens tillgång till vattenområden och viktiga livsmiljöer bevaras. Undantag gäller för utpekade LIS-områden, där enskilda prövningar mellan nytta för landsbygdsutveckling och strandskyddets syfte har avvägts.

Detsamma gäller byggnation och exploatering inom och i direkt anslutning till skyddade eller särskilt värdefulla områden som naturreservat och natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Genom att undvika exploatering av den typen kan viktiga miljöer samt spridningskorridorer bevaras och i förlängningen bidra till långsiktigt bevarande av biologisk mångfald.

Vid ökad tillgänglighet av de befintliga grönområdena, vilket Gislaveds kommun planerar för bland annat Anderstorps Store Mosse, måste en särskild avvägning göras mellan samhällsnyttan och bevarandet av känsliga miljöer. Vid ett tillgängliggörande går det däremot att styra den mänskliga rörelsen inom Anderstorps Store Mosse och i förlängningen kan det möjliggöra sociotoper för kort- respektive långvarig aktivitet, avkoppling och rörelse. Viktigt att beakta och framhäva rekreationella värden som med stor sannolikhet finns inom Anderstorps Store Mosse, men inte på bekostnad av de allra känsligaste miljöerna.

Ekosystemtjänster

Avsnittet innehåller information om ekosystemtjänster. I följande konsekvensavsnitt finns en samlad översikt av miljöbedömningarna och påverkan på ekosystemtjänsterna samt hänvisning till de avsnitt där dessa beskrivs närmare.

Förutsättningar

Ekosystemtjänster beskriver hur naturen, ekosystemet omkring oss, levererar sådana tjänster som är värdefulla för människor. En ofta använd definition på ekosystemtjänster är att de är ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande. Ekosystemtjänster delas ofta upp i fyra kategorier enligt tabellen nedan.

Tabell 1. Ekosystemtjänster uppdelade i fyra kategorier.

Försörjande/Producerande tjänster	Till de försörjande/producerande ekosystemtjänsterna räknas bland annat produktion av livsmedel och medicinalväxter, bioenergi, skogsråvaror som virke, pappersmassa och bioenergi samt produktion av dricksvatten.
Reglerande tjänster	Till de reglerande ekosystemtjänsterna räknas bland annat pollinering genom insekter, skadedjursreglering, fröspridning, omsättning av avfall och avlopp med återföring av närsalter, rening av vatten, flödesutjämning av regn- och smältvatten, luftrening och luftväxling av stadsluft ("stadsbris").
Kulturella tjänster	Till de kulturella brukar räknas bland annat hälsoaspekter från naturrekreation, fritidssupplevelser, estetiska värden, undervisning och kunskap samt tysta områden.
Understödjande tjänster	De understödjande tjänsterna fungerar som grund för att de andra ekosystemtjänsterna ska kunna fungera. Till de understödjande tjänsterna räknas bland annat biologisk mångfald, storskaliga vatten- och näringscykler, jordformation och fotosyntes.

Under 2021 genomförde Gislaveds kommun en ekosystemtjänstkartering. Denna ligger till grund för ett antal ställningstaganden som ingår i planförslaget:

- Kommunen kommer i fortsatt planering, projektering och skötsel verka för att utveckla och säkerställa ytor för viktiga samband vad det gäller strukturer för biologisk mångfald, dagvattenrening, skyfallshantering, undvikande att bilda värmeöar, luftrening, att dämpa buller samt för ökad rekreation.
- Det tätortsnära kommunägda skogsbruket ska bedrivas med särskild hänsyn till rekreation, kulturmiljövärden, friluftsliv och biologisk mångfald.
- Grönytor i tätortsnära områden bör stärkas för ökad pollinering och biologisk mångfald. Kommunen verkar för att utveckla grönytor i tätortsnära områden i samband med projektering och skötsel av allmän plats.
- Kommunen vill säkerställa och utveckla friluftsområden så att också kultur- och naturvärden samt biologisk mångfald bibehålls eller förstärks.

Konsekvenser

Konsekvenser kopplade till olika ekosystemtjänster redovisas sammanfattande i tabellen nedan. Utöver denna sammanställning hanteras ämnen som relaterade till ekosystemtjänsterna i olika avsnitt i kapitel 2, Effekter och konsekvenser, vilket också anges i tabellen.

Tabell 2. Sammanfattning av ekosystemtjänster, miljöbedömning samt hänvisning till avsnitt där ekosystemtjänsterna behandlas vidare.

Ekosystemtjänster	Behandlas i avsnitt	Miljöbedömning/påverkan
<i>Försörjande</i>		
Dricksvatten	Vattenmiljö	Dricksvattenförsörjning från såväl ytvattentäkter som grundvattenmagasin möjliggörs genom en rad ekosystemtjänster, där vatten bland annat fördröjs, infiltreras och renas. Detta sker i olika ekosystem och är ett tydligt exempel på hur betydelsefulla

		<p>ekosystemtjänsterna är för ett fungerande och välmående samhälle. Det förekommer industrier som historiskt hanterat klorerande lösningsmedel i framför allt Anderstorp. Dessa har en negativ påverkan på grund- och dricksvatten. Likväl förekommer transporter inom planområdet som medför en ökad andel föroreningar, vilka även kan spridas kort- och långväga. Risken finns, bland annat vid olyckor, att farliga och tunga transporter kan läcka ut föroreningar. I överlag behöver markförorenade utvecklingsområden hanteras i mån av att undvika långsiktiga risker vad gäller hälsa, sett till att mark samt grund- och ytvatten kan komma till att påverkas. Ett av Gislaveds kommuns ställningstaganden i planförslaget är att områden som är viktiga för dricksvattenförsörjning ska säkerställas.</p>
Skogsbruk	Naturmiljö	<p>Skogen är en naturresurs som bland annat bidrar med att dämpa buller, rena luft och vatten, reglera temperatur och infiltrera nederbörd. Likväl har skogsmark en förmåga att binda koldioxid och fungera som kolsänka. Skogen utgör habitat för växter, djur och andra organismer. Produkter från skogen såsom virke, bränsle, vilt, svamp och bär är alla exempel på försörjande ekosystemtjänster. Skogen levererar också möjlighet till rekreation och friluftsliv som genererar bättre hälsa och välbefinnande. En del skogsmark kommer att tas i anspråk genom fördjupningen av översiktsplanen, vilket har en negativ påverkan på skog som ekosystemtjänst. För att minska denna påverkan bör skogsnäringen så långt som möjligt skyddas för intrång.</p>
Jordbruk	Hushållning med naturresurser	<p>Jordbruksmark är en naturresurs som består med flera olika ekosystemtjänster. Ett jordbrukslandskap levererar både producerande tjänster i form av livsmedel och foder samt en möjlighet att uppleva kulturmiljöer kopplade till</p>

		jordbruket och möjlighet till rekreation. Planförslaget innebär ingen negativ påverkan på jordbruk, då utvecklingsinriktningen anger att ytor för jordbruksmark ska bevaras och utvecklas.
Jakt		Planförslaget har ingen särskild påverkan på jakt.
<i>Reglerande</i>		
Rening av luft	Luft	Planförslaget innebär en minskning av skogsmark, vilket gör att skogens rening av luft minskar något.
Klimatreglering/kolbindning	Vattenmiljö, naturmiljö och hushållning med naturresurser	Ytvattnet och våtmarker som finns inom planområdet som kan bidra till klimatreglering i tätorten bedöms inte påverkas av planförslaget. Genom att planförslaget innebär en viss minskning av skogsmark och våtmarker påverkas möjligheten att binda koldioxid i skogs- respektive våtmark negativt.
Rening av vatten	Vattenmiljö och naturmiljö	Genom att planförslaget innebär exploatering med hårdgjorda ytor, samt en viss minskning av skogs- och våtmarker kan rening av vatten påverkas negativt. Negativa effekter motverkas genom krav på dagvattenhantering (fördröjning / rening). Planförslaget bedöms ha en viss negativ påverkan på rening av vatten.
Pollinering		Genom att bevara samt förstärka gröna stråk i städerna, kan påverkan på pollinering vara liten negativ, obefintlig eller liten positiv.
Bullerdämpande	Buller	Skog är bullerdämpande. Planerad avverkning bedöms minska de bullerdämpande effekterna.
Erosionskontroll*		Planen antas inte påverka erosionskontrollen.
Temperaturreglering	Naturmiljö och hushållning med naturresurser	Skogen bidrar med reglering av temperatur. Eftersom planförslaget innebär en minskning av skogsmark, antas ekosystemtjänsten påverkas negativt.
<i>Kulturella</i>		
Rekreation/friluftsliv	Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild	Planen kan delvis innebära en negativ påverkan på rekreation och friluftsliv i och med att oexploaterad mark tas i anspråk.

		Dock finns det fortsatt gott om utrymme för rekreation och friluftsliv inom planområdet.
Visuella upplevelser	Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild	De visuella upplevelserna kan påverkas olika beroende på framtida utformning av exempelvis utredningsområde för verksamheter mellan Anderstorp och Gislaved. Detsamma gäller ytor i stadsmiljöerna, där det planeras ny byggnation.
Kulturarv	Kulturmiljö	Påverkan kan ske där omvandlingsområden innehåller kulturvärden. Dock bedöms inte planen medföra en negativ påverkan, utan det kan innebära en viss positiv effekt genom förbättrad tillgänglighet.
<i>Stödjande</i>		
Biologisk mångfald	Naturmiljö	Naturmiljön i odlingslandskapet utgör habitat för växter samt djur. Det fungerar även som spridningskorridorer för många arter i landskapet. Till de stödjande tjänsterna räknas också fotosyntes, bildning av jordmån och biogeokemiska kretslopp, utan vilka jordbruk inte kan bedrivas. Reglerande ekosystemtjänster som exempelvis fördröjning av nederbörd, grundvattenbildning och koldioxidbindning tillhandahålls också i odlingslandskapet. Planen anses inte innebära några stora konsekvenser för biologisk mångfald. Planförslaget bedöms bidra till en tydligare grönstruktur och tydligare inriktning med prioritering av blå och gröna stråk, vilket är positivt för bibehållande av biologisk mångfald.
Habitat	Naturmiljö och vattenmiljö	Planen kan ha en liten negativ påverkan på habitat i och med att skogsmark / våtmarker tas i anspråk i varierande grad.

* Jorderosion innebär bortförel av jord med vind eller vatten. Viktiga faktorer som påverkar erosion är markegenskaper, lutning, vegetation och nederbörd. Negativa effekterna på ekosystemen av jorderosion finns både på platsen (förlorad bördighet), avkastningspotential och organiskt material, liksom utanför det lokala planet i framför allt vattenekosystem. Detta i sin tur kan påverka andra ekosystemtjänster.

Åtgärdsförslag

Åtgärdsförslag kopplade till ekosystemtjänster presenteras översiktligt under respektive miljöavsnitt som hänvisas till i Tabell 2. De ställningstaganden som Gislaveds kommun angett i planförslaget bör

följas för att den negativa påverkan på ekosystemtjänsterna ska bli så liten som möjligt. Följande ställningstaganden som kan utvecklas och konkretiseras till ytterligare åtgärdsförslag har angetts:

- Kommunen vill säkerställa och utveckla friluftsområden så att också kultur- och naturvärden samt biologisk mångfald bibehålls eller förstärks.
- Grönytor i tätortsnära områden bör stärkas för ökad pollinering och biologisk mångfald. Kommunen verkar för att utveckla grönytor i tätortsnära områden i samband med projektering och skötsel av allmän plats.
- Vid utformning av grönytor ska multifunktionella ytor eftersträvas utifrån platsens och ekosystemets behov.
- I samband med förvaltning av kommunal mark, detaljplanering, lovprövning samt genomförande ska kommunen agera för att motverka värmeöar, i synnerhet i miljöer som berör särskilt utsatta riskgrupper.

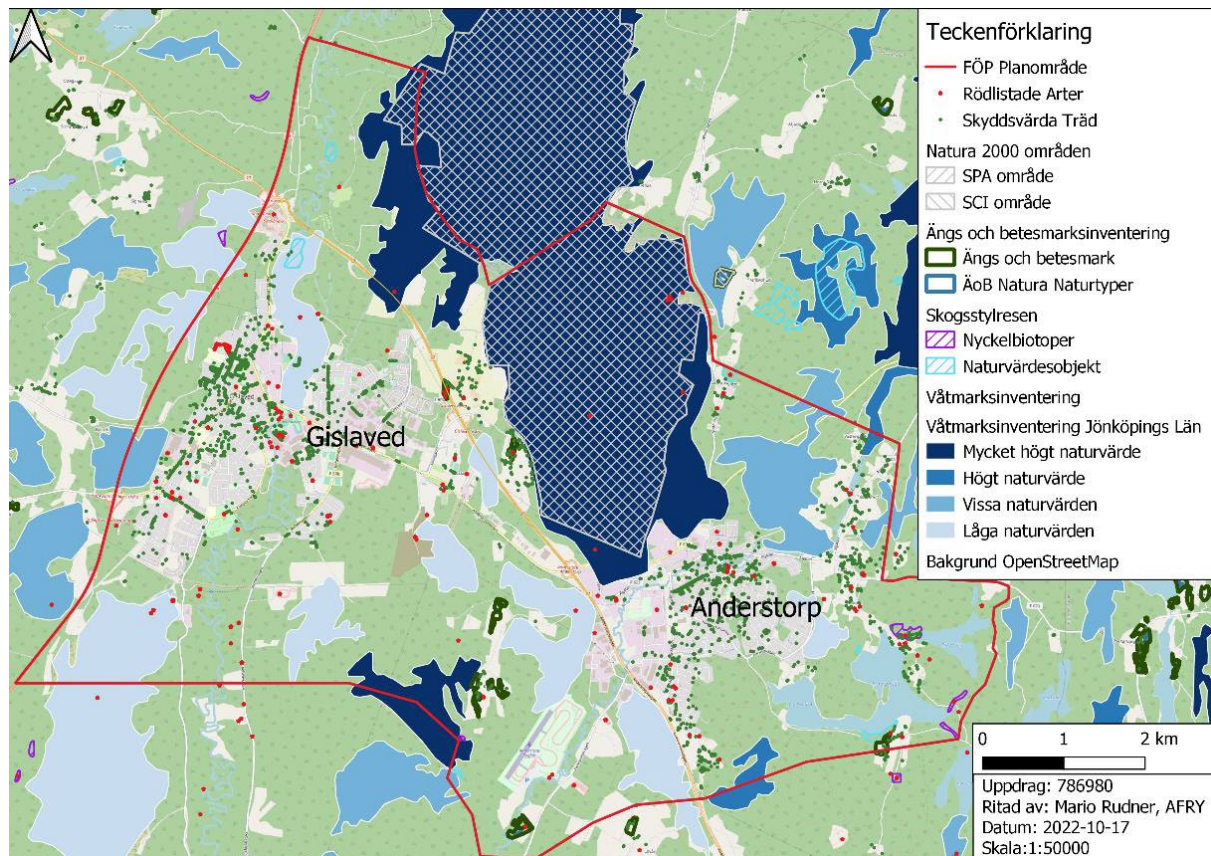
Naturmiljö

Förutsättningar

Planområdet är sedan tidigare exploaterat med två orter samt bostads- och verksamhetsområden. Utanför orterna utgörs planområdet till stor del av öppen våtmark som är delvis bevuxen med och omgiven av tall- och granskog. Inom planområdet förekommer även enstaka inslag av åkermark och övrig öppen mark, se Figur 12. Det förekommer dessutom skogsområden som har klassats med hög produktivitet och även ett flertal skogliga värden, såsom nyckelbiotoper. Nissan och Anderstorpsån, samt mindre vattendrag som rinner genom planområdet, är viktiga spridningskorridorer mellan de olika grönområdena som finns inom och i anslutning till planområdet.

Planområdets västra del utgörs till stor del av exploaterade urbana miljöer med speedwaybanan sydöst om Gislaved. De exploaterade miljöerna sträcker sig såväl söderut, parallellt med riksväg 26, samt österut längs med riksväg 27 i riktning mot Anderstorp i östra delen av planområdet. I den södra delen av planområdet, angränsande Anderstorp, finns en motorbana och privat flygplats. Planområdets centrala del utgörs av Anderstorps Store Mosse som har höga naturvärden.

Inom planområdet finns bland annat utpekade skogliga nyckelbiotoper (runt Fryebosjön) samt utpekade ängs- och betesmarker (bland annat söder om Anderstorps motorbana), se Figur 12. Skogarna är dessutom viktiga kolsänkor, eftersom vegetationen binder koldioxid och agerar som en klimatreglerande ekosystemtjänst. Även våtmarker bidrar med ett flertal ekosystemtjänster, bland annat som kolsänka, vilket särskilt gäller för torvbildande våtmarker som Anderstorps Store Mosse.

Figur 12. Karta med naturvärden som skyddsvärda träd, rödlistade arter, skogliga nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt samt resultat från ängs-, betesmark- och våtmarksinventeringen. Planområdet anges av röd markering.

Våtmarker

Landskapet möjliggör ett flertal våtmarker, vilka definieras som områden där vatten finns under en stor del av året. Vatten kan finnas såväl under, nära eller inom markytan och våtmarker kan vara överväxta av skog och övrig vegetation. Våtmarker är hydrologiskt känsliga områden som bidrar med bland annat viktiga fågelhabitat, medan grunda vattenområden och dammar är viktiga leklokaler för grodor och salamandrar. Inom planområdet finns ett antal våtmarker i enlighet med Länsstyrelsens våtmarksinventering och de innehåller olika naturvärdesklassningar, se Figur 12. Söder om Anderstorp har Skogsmossen klassats med högt naturvärde, medan Flymossen lokaliserad sydost om Gislaved och Anderstorps Store Mosse har klassats med mycket högt naturvärde. Utöver dessa, kan våtmarker med vissa eller låga naturvärden även hysa natur- och/eller kulturvärden och vara av lokal betydelse för biodiversitet. Söder om Gislaved finns dessutom en anlagd våtmark, Rastadamarna, i anslutning till reningsverket som hysar ett rikt fågelliv.

Naturresevat och Natura 2000 – Anderstorps Store Mosse

Anderstorps Store Mosse är ett av Sveriges största och mest värdefulla myrmarksområden som sträcker sig över nästan 2 000 hektar. Det är även ett naturresevat och stora delar är utpekade som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Anderstorps Store Mosse är ett myrkomplex med välvda mossar med små gölsystem, sluttande och breda kärrdråg, randskog och fastmarksholmar med äldre skog. Stora myrkomplex som detta har stor betydelse för bevarande av biologisk mångfald knuten till växt- och djurliv, framför allt fågelliv (Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2006-04-02, reviderad 2016-12-12). Inom området förekommer flertal fåglar som trana, ljunpipare, grönbena, nattskärna med flera. Mellan 2010-2015 restaurerades Anderstorps Store Mosse, då det

tidigare avvattnades genom många diken. Detta gjordes bland annat genom att dämna diken och platta ut plintar för att skapa förutsättningar för levande och växande vitmossa.

Länsstyrelsen har sedan 2009 haft fastställda skyddsbestämmelser för naturreservatet Anderstorps Store Mosse i enlighet med miljöbalken (1998:808) 7 kap. 5 §.

Gröna stråk och kilar inom planområdet

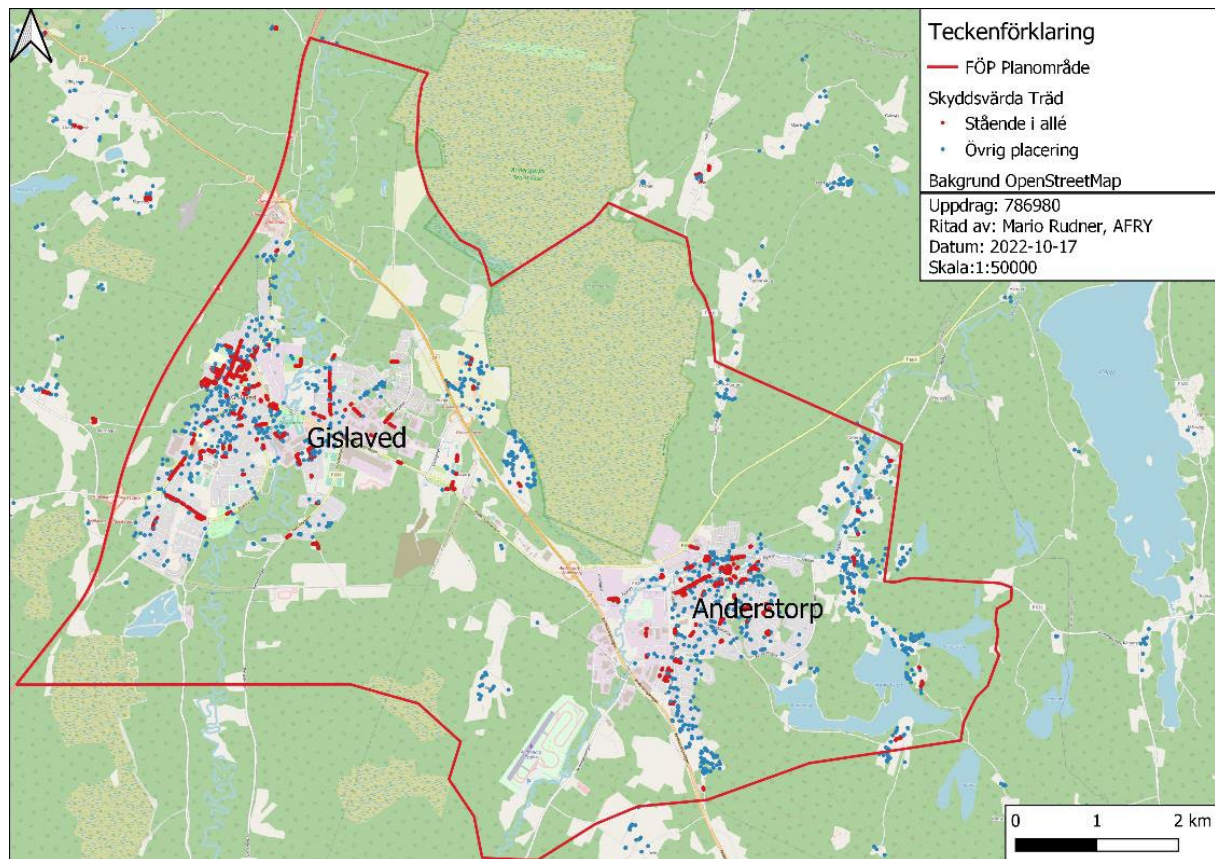
Gislaveds kommun har identifierat gröna stråk och kilar, vilka är sammanhängande naturmiljöer och viktiga förbindelser för de gröna sambanden både inom och utanför planområdet, se Figur 5 planförslagets utvecklingsinriktning. Dessutom har särskilt känsliga områden identifierats, vilka bland annat omfattar Nissan och dess närområde.

I västra delen av planområdet drar sig ett tall-, gran- och barrblandskogsområde med inslag av öppen våtmark söderut längs med riksväg 26. Anderstorps Stormosse är ytterligare en kil som ligger centralt inom planområdet och fortsätter norrut utanför plangränsen. Sydväst om riksväg 27 finns även en kil som bland annat omfattar Flymossen. I sydöstra delen av planområdet, söder om Svarvaretorpsjön och Bråarpasjön, har en kil identifierats som till största delen består av skogsmark med inslag av åkermark och våtmarker. Även den anlagda våtmarken vid Gislaveds reningsverk, som ansluter till Rastamossen, har identifierats som en viktig del i det grönblåa samband som kommunen vill uppnå.

Av central betydelse för det gröna sammanhanget, är de två vattendragen Nissan och Anderstorpsån som rinner genom planområdet. Nissan med omgivande skogsområde är en viktig spridningskorridor norr- och söderut genom planområdet samt mellan de gröna kilarna som identifierats. Nissan är även av särskild betydelse som grönområde/grönstråk i Gislaved, därför har stora delar planlagts sedan tidigare. Anderstorpsån har en liknande funktion i Anderstorp och an knyter till områden nordöst och söder om planområdet. Utöver vattendragen har viktiga samband mellan grönområden inom och utanför planområdet identifierats. Dessa redovisas i planförslagets utvecklingsinriktning.

Värdefulla/skyddsvärda träd

Gislaveds kommun genomförde en inventering av värdefulla träd i Gislaved och Anderstorp under 2011–2012, detta i samband med Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Inom planområdet har skyddsvärda träd rapporterats, bland annat särskilt stora ekar med omkrets över 500 centimeter som skulle klassas som jätteträd. Ett flertal träd står även i alléform, vilket medför att de kan omfattas generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

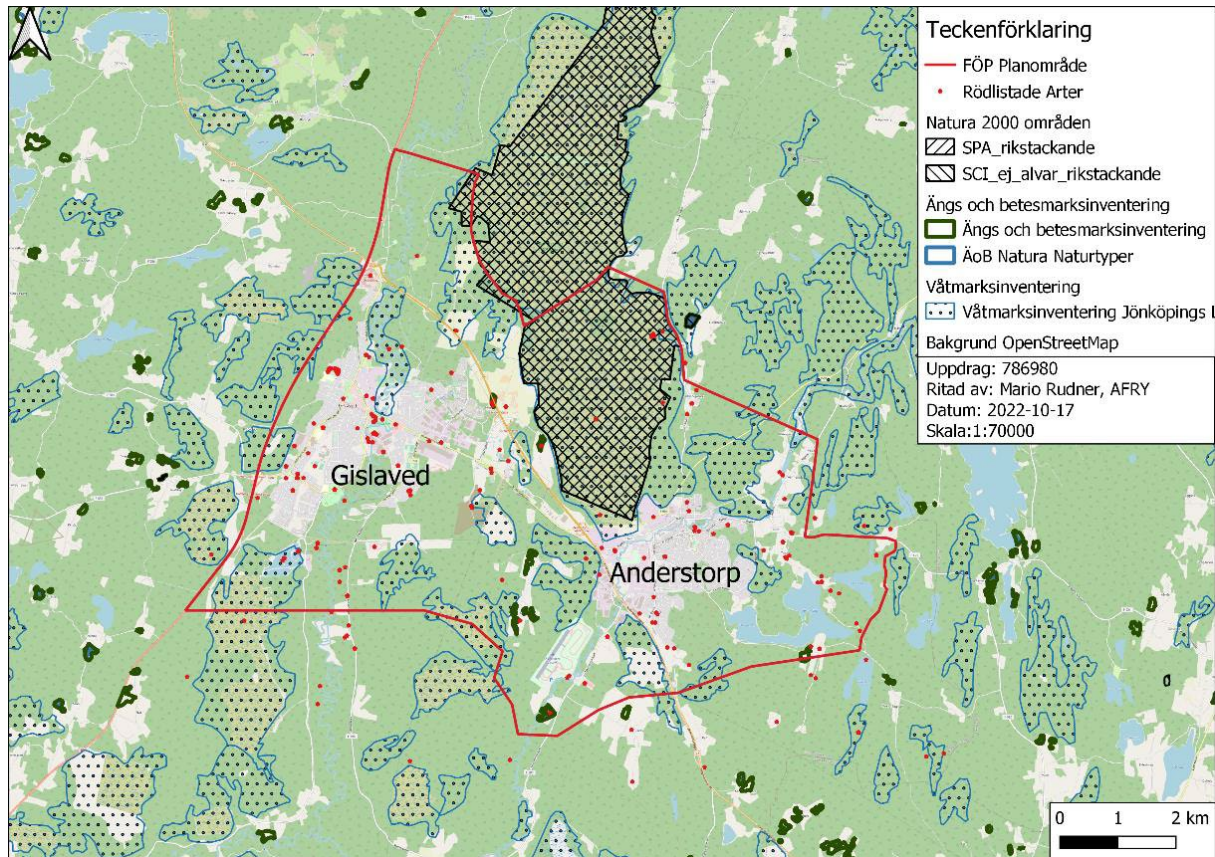

Figur 13. Skyddsvärda träd inom planområdet.

Skyddade och rödlistade arter

Skyddade arter är skyddade med stöd av olika nationella och internationella lagar. Rödlistan är en nationell sammanställning av samtliga svenska arter som förekommer och utgör bedömningsgrund för vilka arter som bör fridlysas. Rödlistan innebär ingen skydd av arter i sig, men anger hotgraden för respektive art. Artskyddsförordningen (2007:845) listar de arter som Sverige har ansvar för att se till att deras bevarandestatus når en gynnsam nivå genom att exempelvis skydda dess livsmiljöer och genom fridlysning av art. Nedan görs en sammanfattning av rödlistade arter inom och i anslutning till planområdet som rapporterades i den nationella databasen (ArtDatabanken) mellan 2000-2021.

Huvudsakligen har rödlistade fåglar rapporterats, vilka skyddas i enlighet med 4 och 6 §§ artskyddsförordningen, men även några växter, fiskar och en fjäril. Totalt var 120 rödlistade arter rapporterade, främst observerades i närheten av ytvatten och våtmarker. Bland de rapporterade arterna finns dels särskilt hotad ål (CR-akut hotad), roska (EN-starkt hotad) och skogsalm (CR).

Figur 14. Rapporterade fynd av rödlistade arter runt Gislaved och Anderstorp.

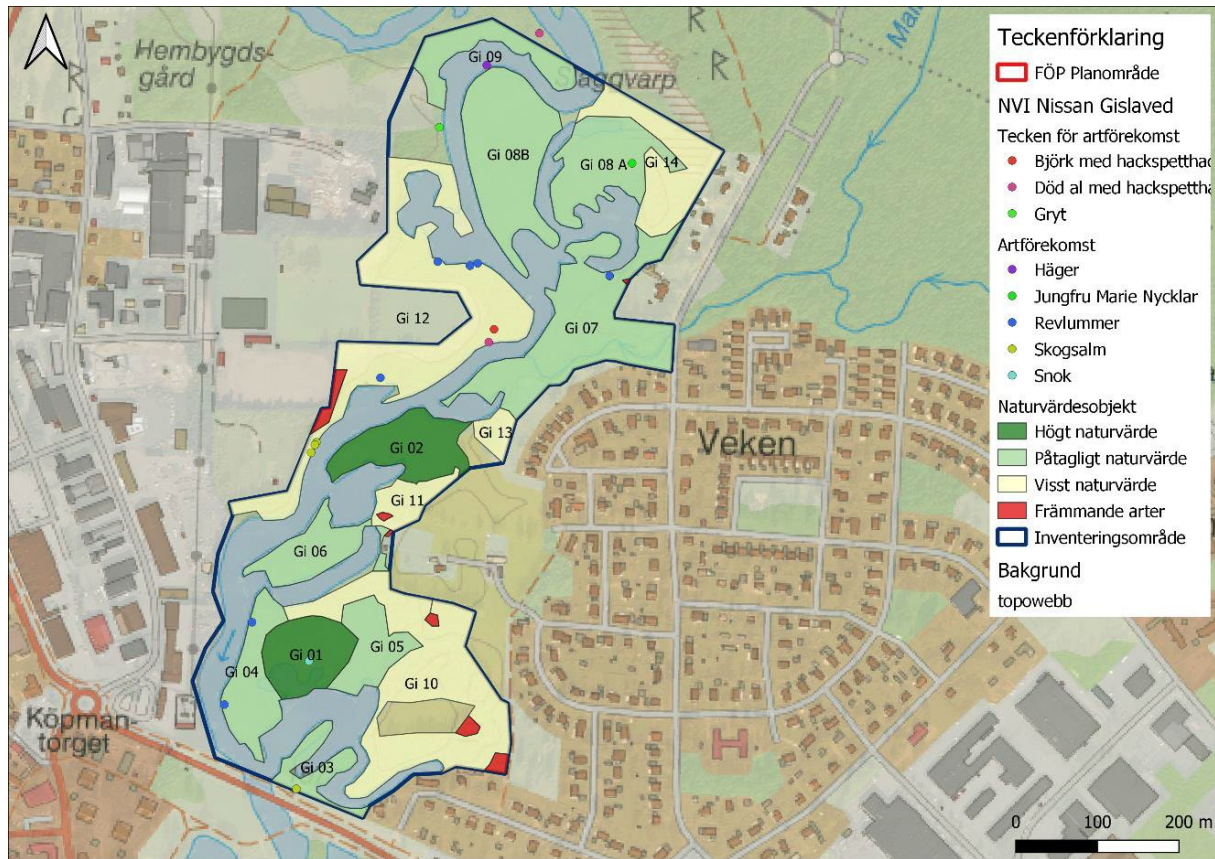
Naturvärdesinventeringar

En naturvärdesinventering av närområdet kring Nissan i centrala Gislaved har genomförts inför upprättandet av den fördjupade översiktsplanen. Inventeringen redovisade flera naturvärdesobjekt med höga (NV-klass 2), påtagliga (NV-klass 3) och vissa naturvärden (NV-klass 4) samt områden med främmande och invasiva arter (NV-klass 5), se Figur 15. Naturvärden är främst knutna till Nissans svämzoner i kombination med äldre träd. De högsta naturvärdena återfanns framför allt i relativt ostörda och mindre tillgängliga skogsområden. Stora delar av inventeringsområdet skulle kunna klassas som lövsumpskog 9080 (Natura 2000), varför varsamhet om området rekommenderas.

Vidare har flera rödlistade och fridlysta arter påträffats, bland annat revlumner, groddjur, snok, gråhäger och hackspett. Delområden med höga naturvärden (objekt Gi 01 och Gi 02) är relativt opåverkade. Gi 01 är en mosse med lågkärr under bildning med en mindre ö med grövre träd, där bland annat skyddade arter (snok och groddjur) påträffats. Det andra objektet (Gi 02) är en naturlig almsumpskog med kolossrötter samt inslag av äldre träd med bohål och en väldigt hög naturlighet.

Inventering av Nissan gjordes inte, men en preliminär bedömning tyder på ett påtagligt naturvärde, vilket grundas i dålig konnektivitet i vattendraget, såväl upp- som nedströms. I inventeringen resoneras det dock kring att naturvärdesklassning möjligtvis kan höjas till klass 2, höga naturvärden, under beaktande av artförekomsten i Nissan, som omfattar skyddade och sällsynta kungsfiskare.

Figur 15. Naturvärdesklassning av Nissans närområde i centrala Gislaved © AFRY.

Konsekvenser

Planområdet omfattar naturmiljö som bedömts vara av högt värde, vilket genomförda inventeringar redovisar. Dels omfattas värdefulla våtmarker, ängs- och betesmarker, skogliga nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt samt natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Planförslaget medför bland annat att utvecklingsområdena för bostadsändamål möjliggör en förtätning inom orterna, medan befintliga såväl som nya industrier och andra verksamheter på lång sikt ska lokaliseras till ett utpekat utvecklingsområde för sådana ändamål mellan Gislaved och Anderstorp. Det här kan medföra en exploatering av nuvarande naturmiljöer.

I övrigt medger planförslaget dels en viss utökning av jordbruket och dels utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål både inom och i anslutning till befintliga orter. Detta innebär ianspråktagande av befintliga naturmiljöer, vilket kan medföra stora effekter i form av långsiktig förlust av dessa miljöer. Även utbyggnad av förbindelsen mellan riksväg 26 och Anderstorp genom en förlängning av väg 604, medför ianspråktagande av naturmiljöer med negativa effekter. Planförslaget omnämner och redovisar däremot betydelsen av de gröna korridorerna vilket tydliggör Gislaveds kommuns intention att bevara de gröna sambanden, samt de särskilt värdefulla och ekologiskt känsliga områdena. Ett upprättande av ett kommunalt naturreservat intill Nissan bedöms särskilt kunna medföra positiva effekter. Av Gislaveds kommuns ställningstaganden framgår:

- Kommunen kommer i fortsatt planering, projektering och skötsel verka för att utveckla och säkerställa ytor för viktiga samband vad det gäller strukturer för biologisk mångfald, dagvattenrening, skyfallshantering, undvikande att bilda värmeöar, luftrening, att dämpa buller samt för ökad rekreation.

- Grönytor i tätortsnära områden bör stärkas för ökad pollinering och biologisk mångfald. Kommunen verkar för att utveckla grönytor i tätortsnära områden i samband med projektering och skötsel av allmän plats.

Jämfört med nollalternativet medför ett utpekande av utvecklingsområden för verksamhetsändamål och fortsatt anslutning av väg 604 till riksväg 26 ingen ytterligare påverkan på naturmiljön, detta då det även föreslås i nollalternativet. Utpekade utvecklingsområde för förlängningen av väg 604 är däremot något större, detta för att säkerställa möjligheten till anpassningar i senare skede då ingen exakt vägdragning finns framtagen ännu. Utökad exploatering för bostadsändamål, sker till stor del på redan planlagda markområden, och har därmed till stor del pekats ut sedan tidigare och medför därmed inte heller en ytterligare påverkan jämfört med nollalternativet.

Omfattningen av LIS-områdena har minskat jämfört med tidigare planlagda markområden på grund av identifierade naturvärden, vilket medför en förbättring jämfört med nollalternativet.

Utvecklingsområden för bostadsändamål som inte förekommer i nollalternativet, exempelvis B9 Rödjan, kan medför ianspråktagande av befintliga naturmiljöer och bedöms därmed medföra måttliga effekter. Detta är varför den slutliga bedömningen för naturmiljön är att planförslaget kan medföra stora negativa konsekvenser, samt delvis positiva genom minskning av LIS-områden och möjlighet av ett ytterligare skyddat område i form av ett kommunalt naturreservat.

Våtmarker

Planförslaget medför delvis förlust av och ingrepp inom flera utpekade våtmarker. Det utpekade verksamhetsområdet mellan Gislaved och Anderstorp medför förlust av Gröne Mosse och stora delar av Stötabomossen. Den sistnämnda och Rastamossen påverkas även av förlängningen av väg 604. Utvecklingsområden för bostadsändamål runt Anderstorp kommer också att delvis medföra förlust av två stycken våtmarker med låga och vissa naturvärden enligt VMI. Ytterligare förlust av en våtmark med låga värden sker inom utvecklingsområdet för verksamhetsändamål längs med Reftelevägen. Även om dessa våtmarker har bedömts inneha låga/vissa naturvärden i VMI, kan dessa våtmarker tillhandhålla viktiga ekosystemtjänster som exempelvis habitat, vattenrening och fördröjning.

Våtmarker med mycket höga och höga naturvärden har till huvudsaklig del pekats ut som områden för natur- och friluftsliv, vilket medför att dessa kommer att värnas på grund av deras betydelse för natur- och friluftintressen vilket leder till en svag positiv effekt. Gislaveds kommun har dessutom avsikten att värna befintliga våtmarker vilket framgår av ställningstagandena.

Jämfört med nollalternativet är påverkan på våtmarker oförändrad med undantag av utveckling av de i planförslaget utpekade utvecklingsområden för bostadsändamål, exempelvis norr om Anderstorp. För våtmarker bedöms planförslaget därför kunna medföra såväl en liten negativ konsekvens som en positiv konsekvens under förutsättning att våtmarker faktiskt bevaras. Av Gislaveds kommuns ställningstaganden framgår följande om våtmarker:

- Kommunen ska värna om befintliga våtmarker. Där exploatering ändå förväntas ske ska kommunen verka för att harmonisera våtmarkers naturvärden genom att upprätthålla viktiga systemvärden.

Naturreservat och Natura 2000

Naturreservatet Anderstorps Store Mosse är av stor vikt i planförslaget och ska fortsatt bevaras. Det omnämns att Mossen ska undantas exploatering, men att en förbättrad tillgänglighet eftersträvas. Som nämnt i föregående kapitel om riksintressen, bedöms planförslaget medföra ringa till obetydliga konsekvenser för Natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Söder om Mossen har ett särskilt

grönområde pekats ut, där eventuella tillgänglighetsökande åtgärder kan genomföras utanför det skyddade naturområdet. Föreslagen utvecklingen för att öka tillgängligheten ska dock genomföras med stor hänsyn till de skyddade naturvärdena, och kräver en noggrann avvägning mellan ökad tillgänglighet och eventuell påverkan på Natura 2000-området. Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka eller störa Natura 2000-områden är tillståndspliktiga, så en särskild tillståndsprövning enligt miljöbalken (1998:808) 7 kapitel 28 a§ kan behövas för dessa åtgärder.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Högt
Påverkan/Effekt: Måttlig negativ, delvis positiv
Konsekvens: Stor negativ

Åtgärdsförslag

Behovet av naturvärdesinventering ska utredas i samband med detaljplanering och rekommenderas särskilt för exploateringsområden med bestånd av relativt opåverkade naturmiljöer, exempelvis det utpekade utvecklingsområdet för verksamhetsändamål längs Anderstorpsvägen. Men även för det utvecklingsområdet för bostadsändamål norr om Anderstorp. Hänsyn ska tas till förekomsten av rödlistade och skyddade arter samt områden som hyser naturvärden eller som kan vara av särskild betydelse som spridningskorridor mellan olika grön- och naturområden.

Vid utveckling i anslutning till Anderstorps Store Mosse måste en särskild och mycket noggrann avvägning ske mellan ökad tillgänglighet och eventuella möjliga negativa effekter för mossen. Det måste även utredas om åtgärderna kan omfattas av tillståndsplikten enligt miljöbalken (1998:808) 7 kap 28a § som kräver en noggrann miljöbedömning av planerade åtgärder. Värt att beakta är, likt det som omnämns i föregående kapitel om riksintressen, att den mänskliga rörelsen kan styras vid ett tillgängliggörande och det kan kräva en förändrad skötselplan. Hänsyn behöver tas till Anderstorps Store Mosse och ett tillgängliggörande ska inte ske på bekostnad av de allra känsligaste miljöerna.

Vattenmiljö (inklusive yt- och grundvatten)

I detta avsnitt redovisas vattenmiljöer inklusive utpekade vattenförekomster som förekommer inom planområdet samt miljöpåverkan som ett genomförande av planförslaget kan medföra. Avsnittet behandlar förutsättningar och påverkan på vattenmiljöer med fokus på vattenverksamhet och miljöernas kvalitet utifrån systemet med miljö kvalitetsnormer för kemisk och ekologisk status.

Vattnekosystemen bidrar till biodiversiteten i landskapet. God vattenkvalitet är en förutsättning för att höga värden dessutom ska förekomma. Ytvatten som finns inom planområdet bidrar med en rad ekosystemtjänster, försörjande (exempelvis livsmedel), kulturella (exempelvis rekreation), reglerande (exempelvis klimatreglering, upptagning och nedbrytning av näringsämnen) och stödjande (exempelvis upprätthållande av biodiversitet och konnektivitet av habitat). Välfungerande ekosystem är en viktig bas för ett robust och välfungerande samhälle och framför allt förmågan att kunna återgå till normalläge efter en kris. Naturliga vattenmiljöer kan normalt omhänderta och fördröja stora nederbörds mängder och därmed minska dess negativa effekter. Vattenmiljöer bidrar starkt till attraktionskraften för turism, rekreation och friluftsliv, men även utgöra grunden för företagande.

Inom EU-samarbetet antog alla medlemsländer 2000 ett ramdirektiv för vatten. Direktivet har implementerats i svensk lagstiftning genom vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Det arbete som rör förordningen kallas "vattenförvaltningen". Vissa ytvatten och grundvattenområden har beslutats utgöra så kallade vattenförekomster, vilka omfattas av miljö kvalitetsnormer som anger den miljö kvaliteten som ska uppnås eller råda i ytvattenförekomster normalt senast 2027 och delas upp

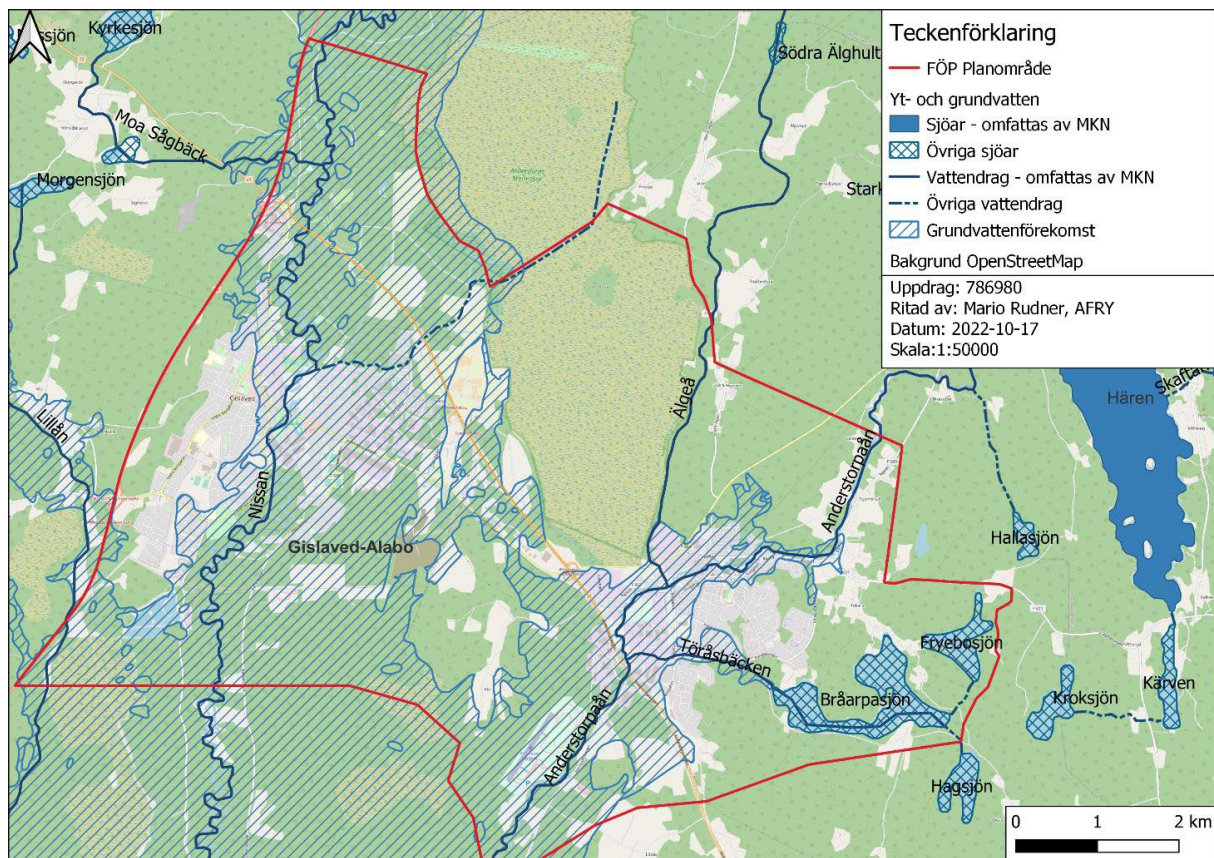
i ekologisk respektive kemisk status. För ytvattenförekomster gäller god kemisk status samt god eller hög ekologisk status som norm. I en del fall har vattenmyndigheterna beslutat om undantag med mindre skarpa krav eller förlängda tidsfrister, exempelvis för ytvatten som nyttjas för vattenkraft.

I databasen VISS (Vatten Informationssystem Sverige) finns information om miljö kvalitetsnormer samt ekologisk och kemisk status för respektive vattenförekomst. Vattenmyndigheten beslutar vart sjätte år om vilken status en vattenförekomst har. Som underlag till beslutet ligger Länsstyrelsens bedömningar utifrån befintliga miljödata. VISS innehåller även uppdaterade, men ännu inte fastställda statusbedömningar, som grundar sig på senare underlag. Dessa används som en indikation på aktuell statusbedömning. Statusbedömningarna har dock ännu inte genomgått processen för fastställelse.

Miljö kvalitetsnormer för vatten innebär att klassade vattendrag, sjöar och kustvatten ska erhålla god kvantitativ status samt en god kemisk ytvattenstatus. Åtgärder eller verksamheter som föranleder en försämring av den ekologiska statusen är inte tillåtna. Eventuella vattenverksamheter, det vill säga verksamheter som omfattas av 11 kap. miljöbalken (1998:808), till följd av planförslaget som kan försämrade eller äventyra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer får därmed inte tillåtas.

Förutsättningar

Planområdet präglas av två orter samt en öppen och igenväxt våtmark med inslag av skogs- och åkermark med två stora vattendrag samt ett flertal mindre ytvatten. Inom planområdet omfattas Lillån, Moa Sågbäck, Nissan, Anderstorpsån, Töråsbäcken och Älgeå av miljö kvalitetsnormer för vatten, se Figur 16. Dessutom finns grundvattenförekomsten Gislaved – Alabo som sträcker sig längs Nissan och Anderstorpsån. Bråarpasjön och Fryebosjön omfattas inte av miljö kvalitetsnormer.

Figur 16. Yt- och grundvatten runt Gislaved och Anderstorp.

Ytvatten

Följande ytvatten har klassats som vattenförekomster och omfattas av miljö kvalitetsnormer. Aktuell ekologisk status och kvalitetskrav framgår av Tabell 3. En beskrivning av respektive vattenförekomst följer därefter.

Tabell 3. Vattenförekomster med statusklassning inom planområdet (enligt förvaltningscykel 2 resp. förvaltningscykel 3).

EU ID	Ekologisk status	Kvalitetskrav och tidpunkt	Kemisk ytvattenstatus	Kvalitetskrav och tidpunkt
Lillån (SE635277-136133)	Måttlig	God 2027 / 2027	Uppnår inte god	God 2027
Moa Sågbäck (SE635811-136243)	Måttlig	God 2021 / 2027	Uppnår inte god	God 2021 / 2027
Nissan (SE635588-136427)	Måttlig	God 2021 / 2033*	Uppnår inte god	God 2021 / 2027
Anderstorpsån (SE634843-136627 och SE635505-137122)	Måttlig	God 2021 / 2033*	Uppnår inte god	God 2021 / 2027*
Töråsbäcken (SE634790-419442)	Måttlig	God 2027	Uppnår inte god	God 2027*
Älgeå (SE635691-136917)	Måttlig	God 2027	Uppnår inte god	God 2027

*Särskilda undantag gäller.

Lillån

Lillån är 12 kilometer och ett naturligt vattendrag som är påverkat av vandringshinder och försurning. Det är enbart en mindre sträcka av ån som rinner genom planområdet.

Moa Sågbäck

Moa Sågbäck är ett mindre vattendrag som avvattnar Kyrkesjön och Moasjön och mynnar ut i Nissan norr om Gislaved. Det är enbart en mindre del av bäcken som ingår i planområdet. Bäcken är påverkad av försurning och har tidigare kalkats. Vidare har bäcken försämrade konnektivitet i form av vägtrummor i själva vattendraget samt nedströms i Nissan. Bäcken har bra lek- och uppväxtområden för öring, men öringbeståndet minskade senast, sannolikt i samband med torka.

Nissan

Nissan är ett naturligt meandrande vattendrag som är utpekat som särskilt värdefullt på grund av sitt meandrande lopp samt förekomst av de rödlistade arterna kungsfiskare (VU) och strandlumner (NT). Det finns ett flertal vattenkraftverk som utgör vandringshinder och påverkar Nissans konnektivitet, men inom aktuellt planområde förekommer enbart ett vattenkraftverk. Vidare är Nissan påverkat av reningsverket samt omkringliggande verksamhetsindustrier och förorenade områden.

Älgeå

Älgeån är ett nio kilometer långt vattendrag som delvis rinner genom Natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Vattendraget är påverkat genom försurning och av omkringliggande verksamhetsindustrier och förorenade områden.

Anderstorpsån

Anderstorpsån är kraftigt påverkad av kringliggande verksamhetsindustrier och förorenade områden samt vattenkraftverk vid Nennesholm och Möllefors som påverkar vattendragets konnektivitet. Likväl förekommer fördämningen Mofors. Det är stor risk för nickelförorening av vattendraget, även om nickelnivåer nu klassas med god status, då det finns många möjliga påverkanskällor i åns närområde samt att uppmätta halter varierat mycket historiskt.

Töråsbäcken

Töråsbäcken avvattnar Bråarpasjön, Fryebosjön och Hagsjön och mynnar i Anderstorpsån strax norr om riksväg 27. I aktuell förvaltningscykel har Töråsbäcken klassats som vattenförekomst. Bäckens ekologiska status är påverkad genom förändring av morfologi, vattenflöde och överskridande halter av koppar och zink. Dess dåliga kemiska status förklaras med överskridande halter av bly, kadmium, flouranten, PFOS och benso(a)pyrene, som sannolikt kommer från omkringliggande förorenade områden i samband med tidigare verksamheter, samt urban markanvändning. Vattenmyndigheten har därför beslutat om ett flertal undantag med senare målår och mindre stränga krav.

Övriga större ytvatten

Utöver de ovannämnda vattenförekomsterna finns ett flertal mindre ytvatten som bland annat avvattnar våtmarker och mynnar i Nissan eller Anderstorpsån. Bland de övriga större ytvatten finns Bråarpasjön, Fryebosjön och Kyrkebäcken söder om Anderstorp och Malmbäcken norr om Gislaved, som rinner från Anderstorps Store Mosse till Nissan. Vidare finns Rastamossens våtmark i anslutning till reningsverket söder om Gislaved, som utgör ett viktigt friluftsområde och fågellokal.

Gislaveds kommun avser att öka synligheten och tillgängligheten av vattenmiljöer inom planområdet med ett tydligare grönblikt samband. Detta gäller särskilt vid Nissan i Gislaved och Anderstorpsån i Anderstorp. De befintliga vattenmiljöerna samt deras tillhandahållna ekosystemtjänster, till exempel rekreation, förekommer i planförslagets utvecklingsinriktning genom utpekande av gröna korridorer längs Nissan och Anderstorpsån samt förtätning och omvandling av bebyggelse i centrala lägen. Det förväntas öka tillgängligheten till strandmiljöer, vara av nytta för biologisk mångfald samt omfatta långsiktiga lösningar avseende hantering av skyfall och översvämningar. Detta kan enligt Gislaveds kommun även medföra att strandskyddet delvis upphävs och/eller reduceras för att möjliggöra ovannämnd utveckling, till exempel för de utpekade LIS-områdena vid Bråarpasjön. I övrigt omges ytvatten till stor del av utpekade grönområden och områden för natur- och friluftsliv.

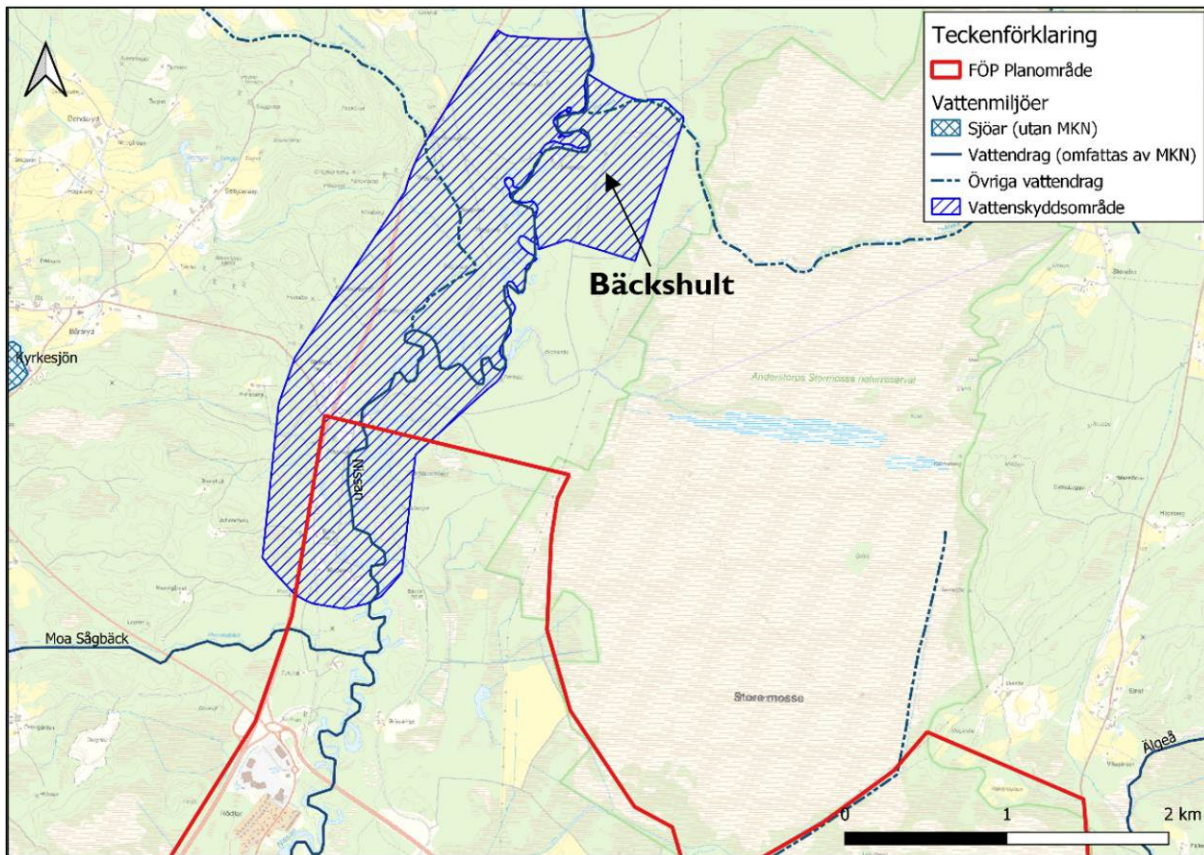
Grundvatten

Inom planområdet finns grundvattenförekomsten Gislaved – Alabo med en area av 133 km² som omfattar stora delar av planområdet, se Figur 16. Grundvattenförekomsten har klassats med god kemisk och god kvantitativ status och har ovanligt goda uttagsmöjligheter (över 125 liter/sekund) i den bättre delen av grundvattenmagasinet. Grundvatten nyttjas för dricksvattenproduktion åt flera vattenverk som producerar dricksvatten för Gislaved och Anderstorp samt omliggande orter. Därtill finns det ett flertal energi- och vattenbrunnar som nyttjar grundvattnet.

Vattenskyddsområde

Delar av grundvattenförekomsten skyddas av två vattenskyddsområden som ligger norr om Gislaved och delvis inom planområdet, se Figur 17.

Figur 17. Vattenskyddsområden norr om Gislaved som delvis omfattas av planområde.

Vattenskyddsområdet Båraryd och Slätteryd befinner sig inom norra delen av planområdet. Likväl ligger vattenskyddsområdet för Bäckshult i direkt anslutning till vattenskyddsområdet för Båraryd och Slätteryd, men utanför planområdet i Gnosjö kommun. Dessa vattenskyddsområden skyddar vattentäkter som försörjer Gislaved och Anderstorp med dricksvatten.

Vattenskyddsområdet Båraryd och Slätteryd förklarades som skyddat den 1 juli 2020 med syftet att långsiktigt säkra dricksvattentillgång i vattentäkter Båraryd och Slätteryd (Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2020). Båraryd fungerar som huvudvattentäkt för Gislaved, Anderstorp och omkringliggande orter såsom Hestra och Reftele, medan Slätteryd är reservvattentäkt.

Konsekvenser

Yt- och grundvatten bedöms inneha höga värden, vilket grundas i vattnets betydelse som resurs samt på grund av vattenmiljöernas betydelse för de båda orternas identitet och deras präglade karaktär inom planområdet. Dessutom omfattar planområdet flera värdefulla vattenförekomster som Nissan vilken klassas som värdefull på grund av bestånd av skyddade och sällsynta arter.

Ytvatten

Samtliga ytvattenförekomster har bedömts med måttlig ekologisk status, vilket tillsammans med inte god kemisk status tyder på att vattenförekomsterna är kraftig påverkade. Planförslaget medför förtätning i närheten av de stora vattendragen och i förlängningen även delvis reducerade och upphävda strandskyddsområden. Även om Gislaveds kommuns avsikt är att det ska vara en hållbar förtätning med grönytor i anslutning till de stora vattendragen, kan det medföra negativ påverkan på enstaka kvalitetsfaktorer som ligger till grund för statusklassningar av vattenförekomsterna. De kvalitetsfaktorer som skulle kunna påverkas av planförslaget är bland annat ytvattens morfologiska tillstånd, varav särskilt vattendragens närområden och svämplaner kan påverkas i samband med

förtätningar nära vattendragen, samt den kemiska ytvattenstatusen på grund av föroreningar i tillrinnande dagvatten samt ifrån näraliggande förorenade områden.

Gislaveds kommun har vidare åtagit sig att ta hänsyn till kvalitetsfaktorerna och medge att påverkan på dels Nissan och Anderstorsån bör utredas och beaktas i en detaljplaneringsprocess, samt att vissa kvalitetsförbättrande åtgärder såsom dagvattenhantering bör vidtas i samband med åtgärder enligt planförslaget. Nuvarande statusklassningar av vattenförekomster har inarbetats i planförslaget och Gislaveds kommuns ställningstaganden förtydligar avsikten att arbeta med statusförbättrande åtgärder. Då flera ytvatten är stark påverkade av föroreningar bedöms saneringsåtgärder i samband med bland annat Bro till bro projektet i Anderstorp kunna medföra vis positiva effekt genom minskad miljögiftpåverkan. Anläggande av nya passager över vattenförekomster såsom förlängningen av väg 604 eller den nya cykelvägen norr om Gislaved, kan medföra en liten negativ påverkan. Utpekande av sammanhängande grönområden och områden för natur- och friluftsliv bedöms innebära positiva effekter för vattenmiljöer. Vid jämförelse med nollalternativet tillkommer den nya cykelpassagen och föreslagen förtätning i respektive ort, förlängning av väg 604 har varit utpekat sedan tidigare. Det utpekade utvecklingsområdet för väg 604 har dock breddats jämfört med nollalternativet vilket ger större möjlighet till miljöanpassningar av passager över Nissan.

Konsekvensen för ytvatten bedöms som måttligt negativ, även om viss positiva effekt kan uppstå som resultat av planförslaget. Vidare kan en någorlunda konflikt mellan statushöjande åtgärder i vattenförekomster och planerade åtgärder i ytvattens närområden uppstå.

Gislaveds kommun har gjort följande ställningstagande:

- Kommunen ska arbeta för att förbättra statusen på de vattenförekomster som inte uppfyller målen god ekologisk eller kemisk status. Töråsbäcken är ett särskilt fokusområde.

Vidare har Gislaveds kommun inarbetat icke-försämringskravet vid utvecklingsområden där åtgärder skulle kunna påverka vattenförekomster. Särskilda åtgärder inom vattenområden, såsom anläggning av nya broar, kan dessutom vara tillståndspliktig enligt 11 kap. miljöbalken (1998:808).

Grundvatten och vattenskyddsområden

Grundvattenförekomsten berör en stor del av planområdet och nyttjas för dricksvattenförsörjning av Gislaved och Anderstorp samt omliggande orter och bedöms därmed vara av högt värde. Skydd av grundvattnet i direkt närhet till vattentäkter säkerställs genom befintliga vattenskyddsområden.

Utpekande av stora områden för natur- och friluftsliv och grönområden kan medföra positiv effekt för grundvattnet, eftersom det säkerställer att naturlig infiltration och rening fortsatt kan ske inom tillrinningsområden för grundvattenförekomsten. I övrigt förväntas inga direkta effekter tillkomma på grundvattnet som resultat av planförslaget. Det är positivt att planförslaget omnämner att risken för påverkan av grundvattenkvalitet bör beaktas i planering, lovgivning och särskilt vid exploatering, samt att ställningstagandena förtydligar att grundvattenförekomsterna av regional betydelse ska ges prioritet vid avvägning mot andra intressen. Konsekvensen bedöms därmed som obetydligt till liten positiv. För vattenskyddsområden bedöms planförslaget medföra obetydliga konsekvenser jämfört med nollalternativet. Påverkan på grundvattnet, exempelvis genom avsänkning i samband med markarbeten, kan vara tillståndspliktig enligt 11 kap. miljöbalken (1998:808).

Sammanfattande konsekvensbedömning
<p><u>Ytvatten</u> Värde: Högt Effekt: Liten negativ Konsekvens: Måttlig negativ</p>

Grundvatten

Värde: Högt

Effekt: Obetydlig till liten positiv

Konsekvens: Obetydlig till liten positiv

Åtgärdsförslag

Anpassning av planerade passager, såsom förlängningen av väg 604 eller den nya cykelvägen norr om Gislaved, till befintliga miljöer bör göras för att minimera ingreppen i vattenmiljöer och omliggande naturmiljöer. Anpassningar genomförs förslagsvis i samband med detaljplaneringen av dessa och i samsyn med anmälan eller ansökan om tillstånd i enlighet med 11 kap. miljöbalken (1998:808).

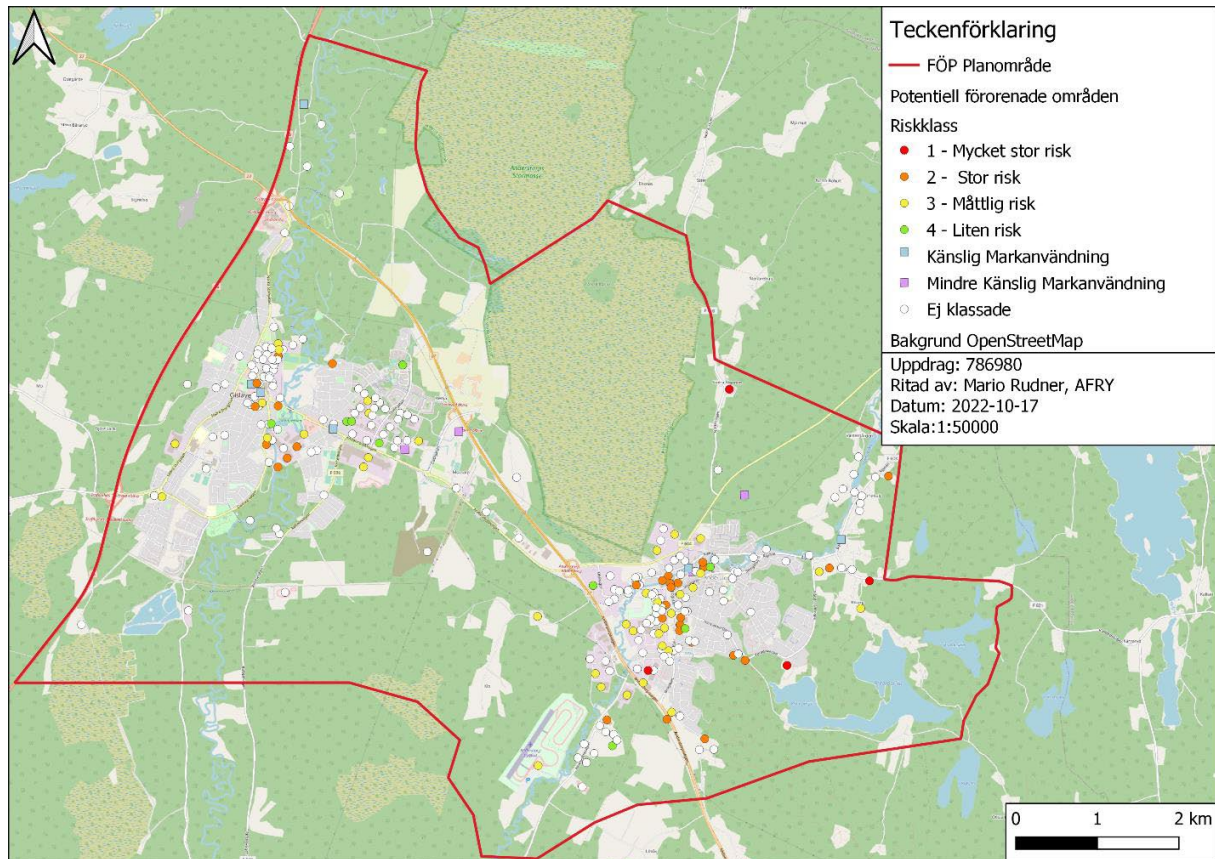
Inarbetning av och anpassning till kvalitetsförbättrande åtgärder för respektive vattenförekomst bör genomföras i samband med planerade förtätningar och exploateringar i enlighet med planförslaget. Åtgärder inom strandskyddat område bör minimeras för att i största möjliga mån bevara de naturliga strandmiljöerna, men där ingrepp sker ska det inte ske på bekostnad av de allra högsta värdena.

Markmiljö

I det här avsnittet redovisas markmiljö inklusive förorenade områden. Förorenade områden avser områden där mark, grundvatten, ytvatten, sediment eller byggnader är förorenade, eller misstänks vara förorenade, av något miljö- eller hälsoskadligt ämne eller förening. Dessutom ska halterna av ämnet eller föreningen vara så höga att de kan innebära en risk för miljön och människors hälsa. Orsaken till föroreningarna kan oftast kopplas till tidigare industrier eller liknande verksamhet.

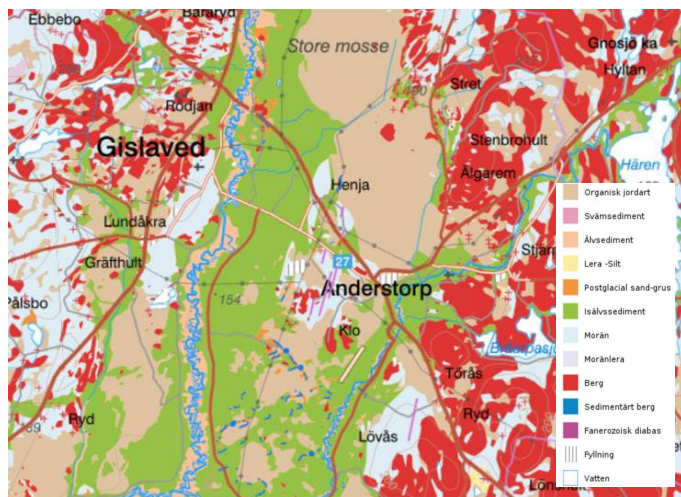
Länsstyrelsens EBH-databas för efterbehandling av förorenade områden, redovisar de områden som kan vara potentiellt förorenade inom planområdet. Potentiellt förorenade områden i Gislaved och Anderstorp har pekats ut och redovisas nedanför, se Figur 18. Riskklassningen utgörs av fyra stycken nivåer i klassificeringen; klass 1 (mycket stor), klass 2 (stor), klass 3 (måttlig) och klass 4 (liten). Utöver dessa nivåer finns även ej klassade, vilket omfattar alla de potentiellt förorenade områden som ännu inte tilldelats någon riskklass. Det handlar om ungefär 150-160 stycken som hittills är riskklassade, i jämförelse med ungefär 560 stycken objekt som ännu inte tilldelats någon riskklass.

Figur 18. Översiktbild över Gislaved och Anderstorp med potentiellt förorenade områden utpekade och riskklassade enligt EBH-databasen.

Förutsättningar

Figur 19. Jordartskarta som visar planområdets geologiska förutsättningar (SGU).

Enligt SGUs jordartskarta består geologin i de centrala delarna av Gislaved av morän. Österut mot Nissan övergår geologin till isålvssediment och i anslutning till Nissan övergår det till älvsediment. Mellan Gislaved och Anderstorp utgörs geologin av isålvssediment, som därefter övergår till en mer heterogen karaktär bestående av, förutom isålvssediment, även älvsediment och morän. De centrala delarna av Anderstorp utgörs till största delen av isålvssediment och berg. Det som är framträdande, är att planområdet innehar mycket hög genomsläpplighet och i förlängning innebär det här mycket stora spridningsförutsättningar avseende föroreningar.

Gislaved och Anderstorp har en varierad terräng och de båda orterna har lågpunkter som utgörs av Nissan respektive Anderstorsån, vilka passerar genom respektive ort. Planområdets högpunkter är förekommande väster om Gislaved och öster om Anderstorp och utgörs av berg.

Inom Gislaved och Anderstorp finns ett stort antal potentiellt förorenade områden, vilka är kända sedan tidigare. Trots detta bör samtliga utvecklingsområden beaktas som potentiellt förorenade till dess att en miljöteknisk markundersökning genomförts i bland annat en detaljplanprocess. Inga miljötekniska markundersökning avseende förorenad mark har utförts i samband med framtagandet av den fördjupade översiktsplanen. Av Gislaveds kommuns ställningstaganden framgår följande om förorenad mark:

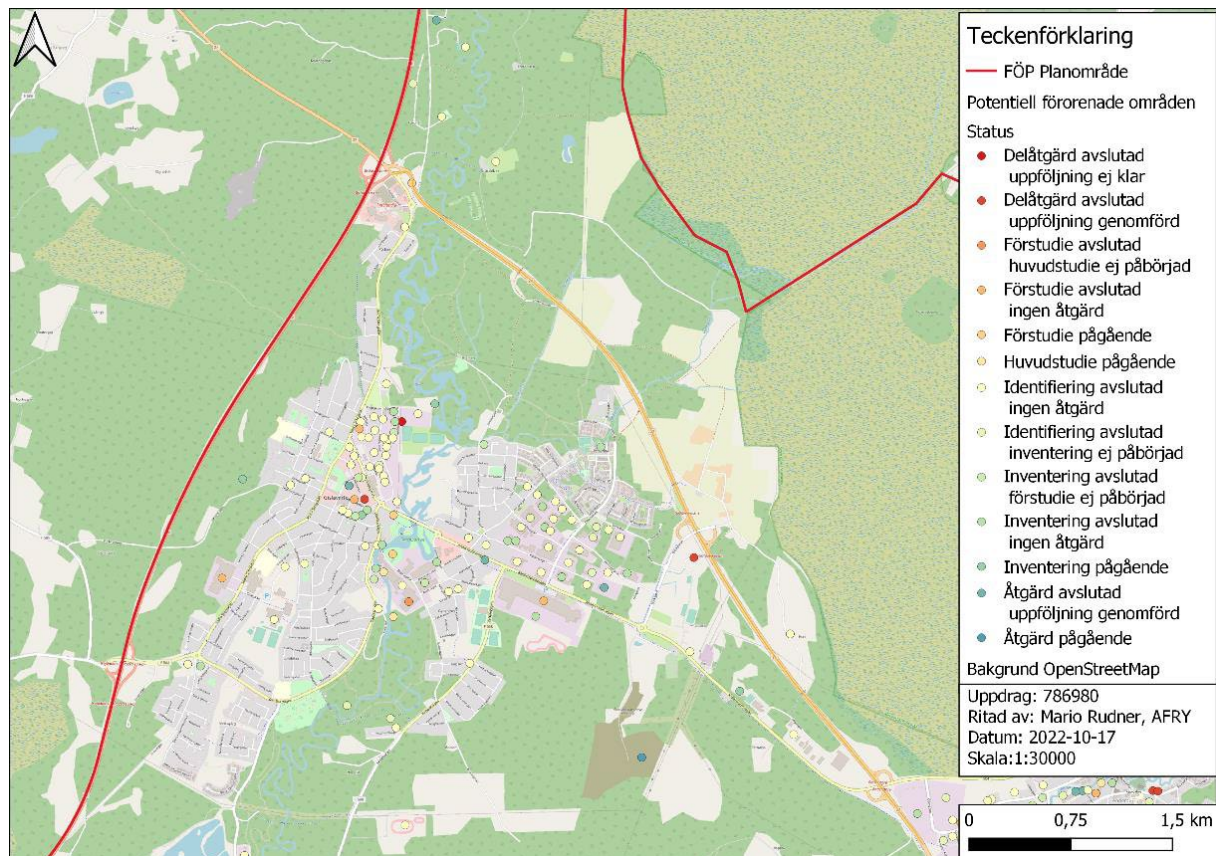
- Förorenade eller misstänkt förorenade områden ska utredas innan detaljplan antas eller bygglov ges, riskbedömning ska även göras av angränsande område utanför aktuell fastighet.
- Kommunen ska prioritera genomförande av skyddsåtgärder i översvämningssområden där det förekommer omfattande risk av förstörelse av samhällsviktig verksamhet och infrastruktur, stabilitetsproblem för befintlig bebyggelse eller där markförorening förekommer, samt vid annan verksamhet som i lagstiftning eller förordning åläggs kommunen att skydda.
- Riskområden för markföroreningar som berörs av planförslagets utvecklingsförslag ska utöver risk ur miljö- och hälsosynpunkt, utgöra en prioriteringsgrund för vidare undersökning och vid behov sanering.
- Äldre avfallsdeponier ska undersökas och vid behov åtgärdas enligt gällande avfallsplan.

I det fall föroreningar påvisas i samband med en miljöteknisk markundersökning ska detta via upplysningsplikten enligt miljöbalken (1998:808) 10 kap. 11 § underrättas tillsynsmyndigheten. Innan ett arbete inom förorenade områden får utföras ska det anmälas till tillsynsmyndigheten enligt 28 § i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Gislaved

I enlighet med nuläget förekommer inga verksamheter i Gislaved med riskklass 1. Däremot finns det ett flertal befintliga industriverksamheter med riskklass 2. Merparten av industrierna med riskklass 2 har hanterat lösningsmedel och en inventering av dessa har påbörjats. För mer information om vilken status respektive potentiellt förorenat område har, se Figur 20.

Länsstyrelsen har lyft att Recticel (riskklass 3), Gislaved Folie (riskklass 2) och Gislaved Gummi (riskklass 2) som verksamheter är särskilt viktiga att hantera i bedömningen av förorenad mark. Tillsynsmyndigheten för samtliga tre, är dessutom Länsstyrelsen. Riskklassningarna för Recticel och Gislaveds Folie baseras på tillverkningen av plast (polyuretan) och Gislaveds Gummi har delgetts sin riskklassning baserat på hanteringen av halogenerade lösningsmedel.

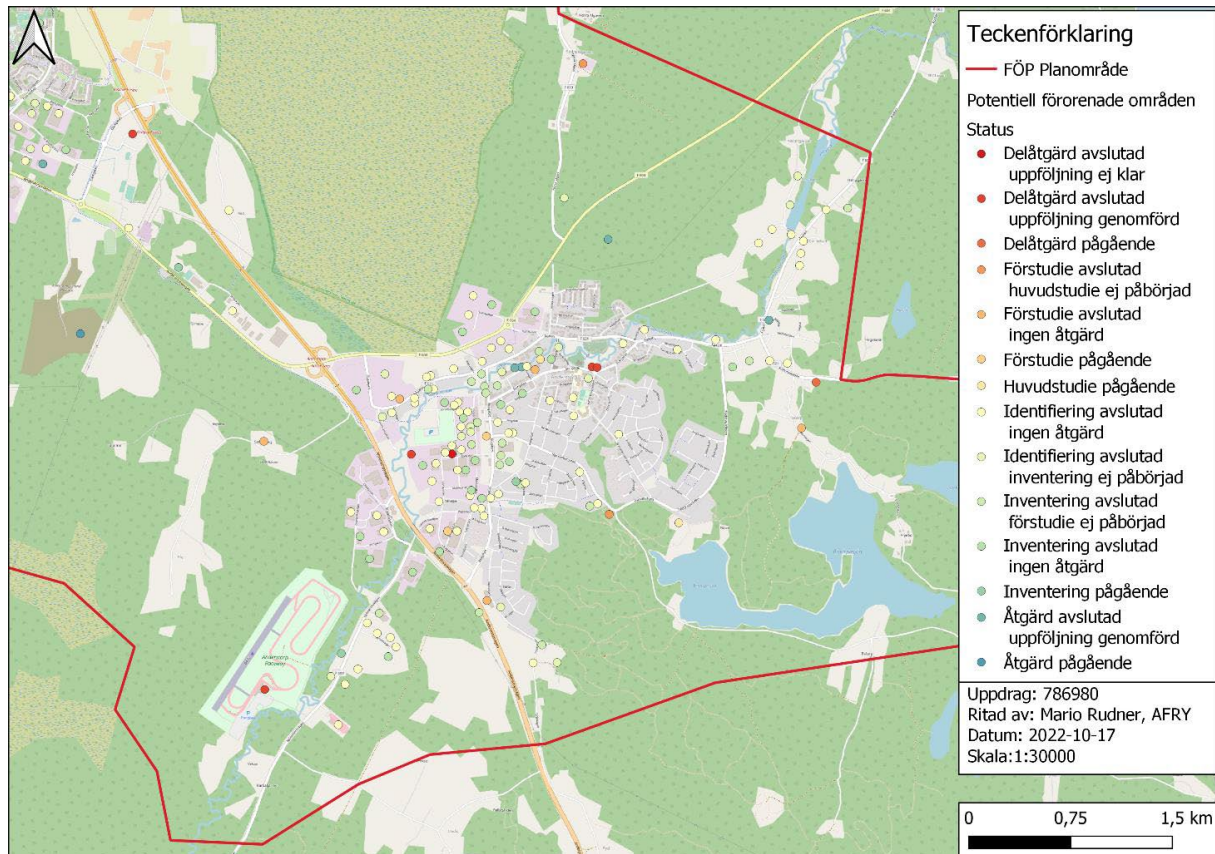
Figur 20. Översikt över potentiellt förorenade områden runt Gislaved inom planområdet och dess status vad gäller åtgärd.

Anderstorp

Enligt nuläget förekommer det fyra stycken industriverksamheter i Anderstorp med riskklass 1, vilket innebär mycket stor risk för föroreningar i mark och grundvatten. Samtliga har fått sin riskklassning baserat på att det är verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. För den metallindustrin i Älgarem, som är en av de med riskklass 1, har en förstudie utförts. För den tillverkningsindustrin som finns i Tokarp, vilken även den har riskklass 1, har delåtgärder påbörjats på fastigheten. För industrin norr om Svarvaretorpasjön pågår en huvudstudie på fastigheten och för verkstadsindustrin väster om Bragegatan pågår en förstudie. För mer information om vilken status respektive potentiellt förorenat område har, se Figur 21.

Det finns även ett flertal verksamhetsindustrier med riskklass 2. Merparten av dessa har fått sin riskklassning baserat på hantering av halogenerade lösningsmedel.

Figur 21. Översikt över potentiellt förorenade områden inom planområdet och dess status vad gäller åtgärd.

Konsekvenser

Planförslaget pekar ut en stor andel utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål som är potentiellt eller konstaterat förorenade, bland dessa finns C1-C6, O1, B1, B4, F2, V4 och V7. De flesta potentiellt förorenade områdena bedöms vara lokaliserade till befintliga verksamhetsindustrier och det är kring dessa som den största risken för föroreningar i mark och grundvatten förekommer. Föroreningar kopplade till stadsmiljön kan inte uteslutas även utanför kända verksamhetsområden. Många av verksamheterna i Anderstorp har använt halogenerade lösningsmedel i sin verksamhet. Även i Gislaved har detta varit förekommande.

Klorerade lösningsmedel, som tillhör de halogenerade lösningsmedlen, är skadliga för människors hälsa och framför allt vattenlevande organismer. Klorerade lösningsmedel kan påverka människors hälsa bland annat genom att det trängs in i byggnader eller hotar dricksvattentäkter. Likväl kan det hos en människa orsaka effekter på centrala nervsystemet eller nerver och njurar i väldigt hög koncentration. Samtidigt som det kan innebära kronisk toxicitet och vara cancerogent.

Då både Gislaved och framför allt Anderstorp är industritäta orter, och har varit det under många år, är förorenade områden en central utmaning i samband med exploatering. Detta då föroreningar inte är avgränsade till fastighetsgränser utan kan förekomma även på grannfastigheter som inte haft någon miljöstörande verksamhet. Däremot är en konsekvens med inventeringarna som gjorts med Mifo metodiken, att den metodiken är strikt fastighetsbaserad och att det inte finns något riktigt verktyg för att hantera de eventuella föroreningar som sprider sig utanför fastigheten. Därmed kan en konsekvens även betonas vara Mifo metodiken och att den kan ge en missvisande verklighetsbild där riskerna med bland annat klorerade kolväten underskattas, vilket innebär att subjektiv riskbedömning görs och inte objektiv. Med en objektiv riskbedömningsmetodik, kan det indikera ett annat resultat och i sedan tur innebära att riskklasserna ser annorlunda ut och att det eventuellt kan

finnas fler områden av riskklass 1 och riskklass 2. Inom planområdet kan föroreningar såsom metaller, petroleumprodukter, PAH, halogenerade lösningsmedel, PFAS och cyanid förekomma.

Konsekvenserna av planförslaget och nollalternativet bedöms snarlika, eftersom utvecklingsområdet för verksamhetsändamål mellan Gislaved och Anderstorp föreslås i båda alternativen, och befintliga verksamheter från stadskärnorna föreslås omlokaliseras till det nya verksamhetsområdet. Vid ändrad markanvändning på fastigheter som klassas som, eller misstänks vara förorenade, ska en miljöteknisk markundersökning genomföras i mån av att säkerställa markens lämplighet i relation till föreslagen ny markanvändning. Det här gäller exempelvis omvandlingsområden där äldre industriområden ska bli bostadsområden och annan mångfunktionell bebyggelse. Konsekvenserna av det här blir positiva vad gäller markmiljön, då förorenade områden kommer saneras för att klara kraven på föreslagen ny markanvändning. Detsamma gäller för verksamheterna som ligger inom potentiellt förorenat område och inom översvämningssområde för Nissan och Anderstorpsån. Vid sanering av dessa minskar risken för spridning av föroreningar till Nissan och Anderstorpsån i samband med översvämningar, detta då vatten kommer i direkt kontakt med förorenad mark som kan spridas vidare via vattnet. På sikt resulterar detta till en reducering av föroreningar i mark och grundvatten i de centrala delarna av båda orterna där mycket människor vistas. Vid sanering kan det däremot även innebära negativa konsekvenser ur ekonomisk synvinkel, då sanering ofta förknippas med att föroreningarna grävs ut.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Lågt
Miljöeffekt: Liten positiv
Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

Vid exploatering av mark som bedöms kunna vara förorenad behöver en översiktlig miljöteknisk markundersökning genomföras i mån av att utreda föroreningsituationen inom utvecklingsområdet. Om ett utvecklingsområde klassas som förorenat ska området åtgärdas i så stor utsträckning att det inte utgör någon oacceptabel risk för människors hälsa eller miljön med hänsyn till föreslagen ny markanvändning. Inventering, utredning och vid behov åtgärd av markföroreningar behöver prioriteras i genomförandet och ska ske i dialog med bygg- och miljönämnden. Utredningarna av förorenade och misstänkt förorenade utvecklingsområden ska genomföras innan en detaljplan går upp till antagande eller någon lovgivning görs.

Riktvärdet för radon är 200 Bq/m³ luft för bostäder och arbetsplatser samt lokaler för allmänna ändamål. Radonhalter bör utredas vidare i respektive detaljplaneuppdrag, förslagsvis i samband med att en miljöteknisk markundersökning genomförs. Höga halter av radon kräver byggtekniska åtgärder och om en byggnation utförs radonsäkert innebär det bland annat att den även kan bli trisäker, förutsatt att tri återfinns i markluften.

Kulturmiljö

Förutsättningar

Gislaved och Anderstorp har en bebyggelse som huvudsakligen är relativt ung. Orternas stora expansion skedde under den senare delen av 1900-talet. Detta innebär att relativt få byggnader är 100 år eller äldre. Gislaveds kommun består av totalt fyra byggnadsminnen, varav ett (Nybron i Båraryd) ligger inom planområdet. Vidare finns flera byggnader med högt kulturhistoriskt värde.

En bebyggelseinventering genomfördes 2020 och det som pekats ut är allmänna respektive höga allmänna värden enligt plan- och bygglagen (2010:900) 8 kap. 17 §. Genomförd inventering har enbart omfattat byggnader som bedömts vara uppförda innan 1975.

Efter genomförd inventering kunde det konstateras att totalt, i de båda orterna, finns 216 byggnader som bedöms ha höga allmänna värden och 618 byggnader som bedöms ha allmänna värden. För byggnader med höga allmänna värden gäller särskilda varsamhetskrav enligt lag, liksom generella varsamhetskrav för allmänna värden. Ett varsamt utförande förutsätter att god kunskap införskaffas om såväl byggnadens värden och kvaliteter som dess brister och problem. Vidare konstaterades att följande områden bedömts som känsliga kulturmiljöområden:

- Gyllenfors bruksområde (gamla gummifabriken, bruksvillan med trädgård, gamla matsalen och kontoret, industrimuseet samt kraftstationen med resterna av flottningsrännan)
- Bebyggelse som exemplifierar Kooperativa förbundet (KF) epoken (bebyggelsen inom bruksområdet vid Gyllenfors, vattentornet, Recticels huvudbyggnad, kvarteret Linden, Folkets Hus samt Bil 70, nya gummifabriken utmed Anderstorpsvägen)
- Kyrkparken och Johan Orre i Gislaved
- Kommunhuset, kommunparken och Stortorget
- Hembygdsgården med byggnader i Gislaved
- Dalens bostadsområde med Dalenparken och den gamla järnvägsbron
- Gisleområdet med idrottsanläggningar i olika generationer, Glashuset och rester efter Gisleparken såsom Rosa villan, utescenen och parkområde.
- Konsertsalen och musikskolan i Gislaved
- Lundabostugan med gamla landsvägen och dess vägmärke
- Hembygdsgården i Anderstorp
- Stationen och magasinet i Anderstorp
- Den tillgängliga kulturmiljön kring gamla kyrkogården och den gamla industriplatsen (Mofors bruk) med ditflyttad industri (Linders Industri) i Anderstorp
- Industribyggnader inom Hagaområdet i Anderstorp
- Anderstorp raceway
- Henja by
- Stjärnehult (inklusive Möllefors med industrier)

Utifrån genomförd inventering har Gislaveds kommun gjort följande ställningstaganden:

- Inom utpekade känsliga kulturmiljöområden ska ny byggnation och anläggning komplettera befintlig bebyggelse och kulturmiljö på ett välanpassat sätt.
- Nissans och Moa Sågbäckes värde för naturvård samt Anderstorpåns kulturmiljövärde ska särskilt beaktas i planering och vid exploateringsåtgärder.
- Det tätortsnära kommunägda skogsbruket ska bedrivas med särskild hänsyn till rekreation, kulturmiljövärden, friluftsliv och biologisk mångfald.

Ett antal arkeologiska utredningar har genomförts i Gislaveds kommun, bland annat i anslutning till riksväg 27. Inom planområdet finns det 12 stycken kända fornlämningar i anslutning till Gislaved och fem stycken i anslutning till Anderstorp, se Figur 22 och Figur 23 för de bägge orterna. Utöver dessa återfinns ett antal möjliga fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar. Med några få undantag utgörs dessa lämningar av kolnings- och fångstgropar, men även boplatser finns angivna. Fornlämningarna är huvudsakligen koncentrerade utmed Nissan.

Fornlämningar är skyddade under kulturmiljölagens 2 kap. och det är därmed förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning utan tillstånd från

Länsstyrelsen. I samband med ianspråktagande av markområden för exploatering eller liknande kan Länsstyrelsen därav ställa krav på arkeologiska utredningar. Avsikten med en sådan utredning är att ta reda på om oregistrerade synliga fornlämningar eller under mark dolda fornlämningar kan beröras av föreslagen ny markanvändning. Länsstyrelsen gör bedömningen om en sådana utredning behövs i samband med exploatering enligt den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp.

Om en misstänkt okänd fornlämning påträffas, exempelvis i samband med en exploatering, ska allt omedelbart avbrytas och Länsstyrelsens kulturmiljöenhet kontaktas. Inga av planförslagets utpekade utvecklingsområden för verksamhets- och bostadsändamål eller infrastruktur berör riksintressen för kulturmiljövård.

Figur 22. Sammanställning av lämningar nära Gislaved (Riksantikvarieämbetet).

Figur 23. Sammanställning av lämningar nära Anderstorp (Riksantikvarieämbetet).

Konsekvenser

Inga byggnadsminnen kan antas påverkas av direkta åtgärder såsom exploatering till följd av planförslaget. Planförslaget medför förbättrade förutsättningar på kulturmiljön jämfört med nollalternativet vilket sammantaget ger en svagt positiv effekt. Genom tydliga ställningstaganden, att beakta identiteter och kulturmiljö vid fortsatt planarbete, värnar och lyfter planförslaget kulturmiljön på ett sätt som inte är fallet i nollalternativet. De direkta effekterna av ställningstagandena är att kulturmiljön kommer att lyftas fram och värderas vid handläggning av åtgärdsförslag och bygglov. De indirekta effekterna av det här är framför allt att landskapets rikedom på historiska miljöer bevaras, vilket kan berika upplevelsevärden vid rekreation och ge goda effekter även på hälsa och trivsel. Det kan i förlängningen även generera turism och vara positivt för besöksnäringen i Gislaveds kommun.

I samband med genomförandet av planförslaget är det möjligt att lämningar av olika kategorier, inklusive fornlämningar som är skyddade enligt kulturmiljölagen, kan komma att påverkas, vilket skulle innebära negativa effekter för kulturmiljön. Det är därför av särskilt betydelse att risk för påverkan undersöks i samband med detaljplanarbeten för utpekade utvecklingsområden. Den sammantagna bedömningen är att planförslaget medföra en liten negativ, samt svagt positiv, konsekvens med anledning av föreslagna exploateringar som kan riskera att påverka befintliga kulturmiljövärden och kommunens ställningstaganden om att dessa ska värnas.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Måttligt
Effekt: Liten negativ till svagt positiv
Konsekvens: Liten negativ till svagt positiv

Åtgärdsförslag

Det bör i möjligaste mån undvikas att påverkan på fornlämningar sker till följd av ett genomförande av planförslaget. Tas hänsyn tidigt i planprocessen blir det enklare att undvika risk för påverkan och behov av framtida skyddsåtgärder. Finns det fornlämningar som riskerar att påverkas av arbeten till följd av tänkt exploatering, behöver tillstånd erhållas från Länsstyrelsen. I samband med framtagande av detaljplaner bör samråd genomföras med Länsstyrelsen för att fastställa hur frågan ska hanteras. I samband med samråd kan det exempelvis föreslås att kompletterande arkeologiska utredningar ska genomföras. Genom information på bland annat Gislaveds kommuns hemsida och bra skyltning på plats, kan värdefulla kulturmiljöer nyttjas och berika kommunens invånare samt öka intresset att ta hand om och värna dessa miljöer.

För att kunna göra korrekta bedömningar om kulturhistoriska värden och värdefulla kulturmiljöer, krävs att heltäckande underlag i form av bland annat kulturvärdesinventeringar och kartläggning av forn- och kulturlämningar tas fram i samband med varje planprocess.

Hushållning med naturresurser

Det här avsnittet behandlar planförslagens hantering av naturresurser. Det som belyses är jordbruk, skogsbruk, dricksvatten, vatten och avlopp samt resursanvändning/energi. Yt- och grundvatten behandlas i tidigare avsnitt om *Vattenmiljö* (inklusive yt- och grundvatten), våtmarksområden behandlas i avsnitt *Naturmiljö* och ekosystemtjänster behandlas i avsnittet *Ekosystemtjänster*.

Hur den fördjupade översiktsplanen styr föreslagen markanvändning med till exempel nya bostäder eller vägnät, ger direkt påverkan på den eller de naturresurser som berörs. Hushållning med naturresurser kan även vara av mer indirekta slag, där bland annat byggnation av ny infrastruktur kräver naturresurser i form av byggmaterial och bränsle för arbetsmaskiner med mera.

Förutsättningar

Det aktuella planområdet präglas i enlighet med nuläget av bebyggelse, jordbruksmark, skogsmark och naturliga vattenområden såsom sjöar, vattendrag och våtmarker.

Jordbruk

Ianspråktagande av jordbruksmark ska enligt miljöbalken (1998:808) 3 kap. 4 § undvikas. Exploatering får endast ske om marken behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse likt nedan angivna:

- Bostadsförsörjningsbehov.
- Lokalisering av bostäder och arbetsplatser nära varandra.
- Att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem.
- Säkerställa viktiga rekreationsintressen.

Lokal jordbruksmark är dessutom en förutsättning för närproducerade livsmedel, vilket är en indirekt faktor för minskad användning av naturresurser såsom bränsle för transporter. Jordbrukslandskap som är småbrutna med naturbetesmarker, stenmurar, åkerholmar och andra småbiotoper utgör även gynnsamma miljöer för en rad olika arter. I anslutning till Gislaved bedrivs jordbruk och särskilt viktiga jordbruksområden förekommer i Henja och Hult, vilka är viktiga för matproduktion och även

är betydelsefulla rekreationsområden som ska skyddas. För mer information om jordbruksområden som ska skyddas, se Figur 5 och de bruna pilarna i planförslagets utvecklingsinriktning.

Skog

Skogsbruket är av nationell betydelse som i enlighet med miljöbalkens (1998:808) grundläggande hushållningsbestämmelser 3 kap. 4 § ska skyddas mot åtgärder som hindrar eller försvårar ett rationellt skogsbruk. Skogsbruket har både ekonomiska och ekologiska värden. I övrigt har även skogen sociala värden, då många använder skogen för rekreation och friluftsliv.

Skogslandskap finns både i Gislaved och Anderstorp, där barrskog är dominerande, men det finns även bestånd av lövskog. I anslutning till Gislaved bedrivs skogsbruk och i Anderstorp finns det flera utpekade områden med värdefulla lövskogsinslag. Det tätortsnära kommunägda skogsbruket ska bedrivas med särskild hänsyn till rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald. Skogsmarken inom planområdet är av stor betydelse och en viktig plats för rekreation och upplevelser.

Dricksvatten/VA

Planområdet omfattar del av vattenskyddsområdet Båraryd och Slätteryd. Vattenskyddsområdet har som syfte att ge grundvattentäkten ett bra skydd för att långsiktigt säkra råvattnets kvantitet och kvalitet. Gislaveds kommun har det övergripande ansvaret för att anordna kommunal vatten- och avloppsförsörjning i ett större sammanhang om det finns behov med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Det regleras i lagen om allmänna vattentjänster (LAV), även kallat vattentjänstlagen. Där det saknas behov av kommunal vatten- och avloppsförsörjning ska försörjning ske genom enskilda anläggningar eller enskilda gemensamhetsanläggningar (samfällighet).

Resursanvändning

Planförslaget innebär utbyggnad och exploatering, vilket kräver användning av naturresurser i sig. Dels för anläggning och byggnadsarbeten, dels för drift och underhåll samt försörjning med el, värme, vatten och avlopp, transporter, service med mera. När ny bebyggelse anläggs i anslutning till befintlig infrastruktur, betyder det generellt sett en god hushållning med naturresurser, då det minskar behovet av nyanläggningar. Förtätning och exploatering i anslutning till befintlig service, infrastruktur och kollektivtrafik innebär även ett effektivt nyttjande av de naturresurser som krävs för att bygga upp ett samhälle. Med infrastruktur menas bland annat vägar, el och fjärrvärme, digital infrastruktur samt vatten och avlopp.

Konsekvenser

Konsekvenserna för planförslaget jämfört med nollalternativet bedöms som likvärdiga, då en stor del av utvecklingsområdena och exploateringarna kommer att genomföras även i nollalternativet.

Jordbruksmarken i direkt angränsning till orterna och dess omland ska skyddas genom kommunalt planmonopol. Inget jordbruk ska riskera nedläggning på grund av exploatering, utan ska istället ges utrymme att utvecklas där så bedöms lämpligt. Jordbruksmarkens värde har ökat betydande under de senaste åren och för att klara kommande matförsörjning ska jordbruksmark skyddas och i största möjliga mån bevaras inom planområdet. I utvecklingsinriktningen har de större sammanhängande jordbruksområdena i Henja pekats ut, men även de mindre områdena är viktiga att bevara.

Tätortsnära skogsmark har stor betydelse för välbefinnandet, bland annat då det möjliggör skogspromenader med många former av upplevelser. Planförslaget medför att skogsområden kommer påverkas negativt i samband med ett genomförande, främst inom utvecklingsområdet för verksamhetsändamål mellan Gislaved och Anderstorp. Planförslaget bedöms därtill medföra en liten negativ effekt när det gäller naturresurser. Detta eftersom jordbruksmark inte hamnar i konflikt med planförslaget, samt att det skogsområdet som påverkas i samband med föreslagen utvecklingen av

utpekade bostads- och verksamhetsområden är begränsat. Resursanvändningen kan även antas minska med ett sammanhängande verksamhetsområde där det finns en gemensam infrastruktur såsom vatten och avlopp samt elnät, istället för mindre osammanhängande verksamhetsområden som är utspridda och i behov av att infrastrukturen dras långväga. En gemensam infrastruktur med ändamålsenlig avloppshantering ökar även skyddet av dricksvattenresurser. Gislaveds kommun har även pekat ut ett utvecklingsområde för att kunna vidareutveckla det kommunala reningsverket med anslutande rastadammarna söder om Gislaved.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Lågt
Miljöeffekt: Liten negativ
Konsekvens: Liten negativ

Åtgärdsförslag

Området vid Henja och Hult föreslås behålla sin lantliga prägel och fortsätta utvecklas som jordbruksområde. Jordbruksmarken ska bevaras. Vid placering och utformning av ny bebyggelse ska det inte förekomma intrång i jordbruksmarken som kan begränsa jordbrukets utveckling. Bebyggelse bör inte tillkomma på brukningsvärd jordbruksmark. En rekommendation är dessutom att genomföra en utredning av brukningsvärd jordbruksmark i Gislaveds kommun för att få en grundsyn kring värdet av jordbruksmark, öka kunskapen om jordbruksmarkens värden och underlätta hanteringen av olika ärenden som berör jordbruksmark.

Skogsmark som är av betydelse för skogsnäringen ska så långt som möjligt skyddas mot intrång som påtagligt försvårar skogsnäringen. Det tätortsnära kommunägda skogsbruket ska bedrivas med särskild hänsyn till rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald. Skogsmarken inom planområdet är och bör fortsatt beaktas som betydande samt som en viktig plats för rekreation och upplevelser.

I samband med en exploatering är det av stor vikt att tidigt tänka på gestaltningen och planera för att undvika flytt av massor i onödan. Vid tidig planering kan detta innebära färre transporter och mindre resursanvändning i form av att nya jordarter och berg tas till utvecklingsområdet. Med tidig planering finns även möjlighet att återanvända massor från andra utvecklingsområden med överskottsmassor, om dessa massor är tekniskt lämpade. Även här kan då nya råvaror minska och likaså transporter.

Buller

Förutsättningar

Buller, vibrationer och elektromagnetisk strålning har en negativ inverkan på människors hälsa. Långvarig exponering av buller från väg- och flygtrafik leder till ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar. Miljömålet God bebyggd miljö har fastställts med ett antal preciseringar som bland annat innefattar att främja hälsa och säkerhet samt att buller därmed ska undvikas. Miljökvalitetsnormer för buller infördes 2004 genom förordning (2004:675) om omgivningsbuller, normerna för omgivningsbuller innehåller inga tydliga gränsvärden utan är snarare en slags målsättningsnorm som har sitt ursprung från de krav på miljökvaliteten som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Förordningen ställer krav på att Trafikverket och kommuner med mer än 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram vart femte år. Gislaveds kommun har betydligt färre än 100 000 invånare men även i mindre och medelstora kommuner ska strävan vara att begränsa buller.

Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggande består av bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser. Trafikbullerförordningen riktvärden används vid planläggning, i ärenden om bygglov och förhandsbesked angående bostadsbyggnader.

Enligt 3 § bör inte buller från spårtrafik och vägar överskrida:

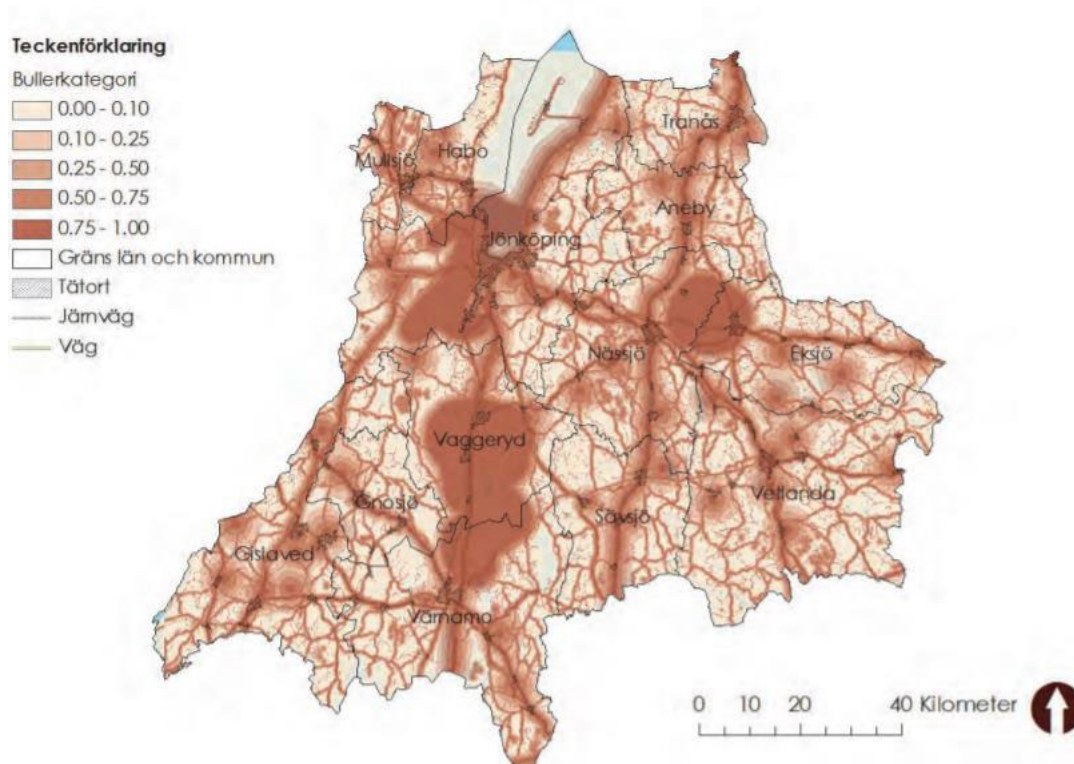
- 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad.
- 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

Undantag får tillämpas för lägenheter mindre än 35 kvm (65 dBA) eller om en tyst sida kan anordnas.

Hänsyn ska tas till Trafikverkets riktlinjer (TDOK 2014:1021) om buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg. Riktlinjerna ska främja att Trafikverket på ett enhetligt och kostnadseffektivt sätt uppfyller gällande lagkrav om skäliga skyddsåtgärder mot buller och vibrationer. För buller från byggplatser finns Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15). Buller från byggnation och trafik får inte överskrida satta bullernivåer för temporärt och permanent buller.

Buller i bostäder

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tagit fram en kartläggning som visar bullerkategorier inom länet. Av denna kartläggning framgår att Gislaved och Anderstorp har viss bullerpåverkan men att de inte tillhör länets mest bullerpåverkade orter, se Figur 24.

Figur 24. Förekomster av buller redovisade i olika nivåer i länet. Ytorna har beräknats i den GIS-modell som tagits fram. Minsta enheten är en hektar (Länsstyrelsen Jönköpings län).

Konsekvenser

Planförslaget bedöms inte medföra någon konflikt med bestämmelserna i förordningen om omgivningsbuller under förutsättning att åtgärder utreds och vidtas i detaljplaneskedet. All form av exploatering bidrar med ett visst tillskott av buller men störningar kan begränsas genom planering,

val av maskiner och arbetsmetoder samt vid behov, bullerdämpande åtgärder. För trafikrelaterat buller ska riktvärdena i trafikbullerförordningen (2015:216) tillämpas i samband med planläggning, i ärenden om bygglov och förhandsbesked angående bostadsbyggnader.

En viss ökning av buller kan ske i samband med en ökad trafikering av riksväg 27 i anslutning till det utpekade utvecklingsområdet för verksamhetsändamål mellan Gislaved och Anderstorp. Den här effekten är inte lika tydlig för nollalternativet. Likväl kan förlängningen av väg 604, mellan Anderstorp och riksväg 26, medföra en bullerökning. En utgångspunkt bör vara att det, i samband med att planförslaget genomförs, inte sker en försämring av de bullerkategorier som redovisas och att miljökonsekvensbeskrivning tas fram i de projekt som bedöms medföra en betydande miljöpåverkan.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Måttligt
Effekt: Liten negativ
Konsekvens: Liten negativ

Åtgärdsförslag

Generellt gäller att bullersituationen behöver utredas närmare i ett detaljplaneskede. För att kunna bygga bostäder i utvecklingsområden där dygnsekvivalent nivå vid fasad överskrider riktvärdet ska hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida med dygnsekvivalent nivå på som mest 55 dB(A) och maximal nivå nattetid på 70 dB(A). Det här kan uppnås med god planering där längre och högre byggnation planeras närmast trafikällan och lägre byggnation planeras därtill bakom. Den högre byggnationen skärmar på så vis av buller från trafiken. Om uteplatser ska anordnas, ska ekvivalent ljudnivå om 50 dB(A) och maximal ljudnivå om 70 dB(A) uppfyllas. Avsteg finns för maximal ljudnivå. Likväl ska det för skolor och förskolor vars delar av gården som är avsedd för lek, vila och pedagogisk verksamhet klara riktvärdet 50 dB(A) för ekvivalent ljudnivå och 70 dB(A) maximal ljudnivå.

Vegetation kan verka bullerdämpande, främst större skogspartier. Planförslaget medför en delvis begränsad exploatering av obebyggd mark och därmed inte någon omfattande avverkning av skog, vilket kan minska risken för ökade ljudnivåer inom planområdet. Om det framkommer att risk finns för att genomförandet av särskilda utvecklingsområden inom planförslaget kan medföra en ökning av bullernivåer, som kan vara skadliga för människa eller miljö, bör bullerdämpande åtgärder övervägas om orsaken till bullret inte kan elimineras. Ett urval av möjliga åtgärder är följande:

- Trafikreglering (hastighetsbegränsningar och trafikföreskrifter med mera)
- Bullerdämpande vägbeläggning
- Bullerskärm eller vall
- Vegetation

Luft

I det här avsnittet behandlas konsekvenser för luftkvalitet och luftkvalitetsnormer.

Förutsättningar

God luftkvalitet är viktigt för människors hälsa och miljö. Luftföroreningar kan vålla sjuklighet och förkorta livslängden hos människor samt bidra till bland annat växtskador, övergödning, försurning och klimatförändringar. Utsläppen till luft kommer främst från transporter, förbränning och industrier. Luftkvaliteten påverkas av utsläpp i landet och luftföroreningar från andra länder.

För luftkvalitet finns det olika riktvärden som bör efterföljas för att undvika konsekvenser för miljön och människans hälsa under bygg- och driftsskedena. Miljökvalitetsnormer för luft innefattar främst

gränsvärden för föroreningshalter som maximalt får finnas i utomhusluft utan att människor eller miljö tar skada. Miljökvalitetsnormer beskrivs i *Förordning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft* (SFS 2010:477). De föroreningar som omfattas av förordningen är bensen, kväveoxider (NOx), nickel, partiklar (PM10/PM2,5), svaveldioxid, kolmonoxid, arsenik, kadmium, bens(a)pyren, marknära ozon och bly. Även det nationella miljömålet *frisk luft* syftar till att luften ska vara så ren att varken människor, växter eller kulturvärden tar skada. Gislaveds kommun ingår i samverkansområdet för luftkvalitetsmätningar i Jönköpings län, vars uppgift är att övervaka den regionala luftmiljön.

I tabellen nedan visas en sammanställning av miljökvalitetsnormer och nationella miljömål för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10). Siffran i parentes avser antal tillåtna överskridanden.

Tabell 4. Miljökvalitetsnormer och miljömål för kvävedioxid, PM10 och bensen.

Halt (µg/m ³) medelvärdestid			
	År	Dygn	Timme
NO ₂ MKN	40	60 (7)	90 (175)
NO ₂ miljömål	20	-	60 (175)
PM ₁₀ MKN	40	50 (35)	-
PM ₁₀ miljömål	15	30	-
Bensen MKN	5	-	-
Bensen miljömål	1	-	-

Inga aktuella mätningar av luftkvaliteten har genomförts inom planområdet under de senaste åren, men för senaste luftkvalitetskontroll för Jönköpings Län genomfördes modelleringar för finpartiklar (PM10), kvävedioxid (NO₂) samt bensen som omfattar planområdet. Modelleringen redovisade att samtliga halter underskrider miljökvalitetsnormer med goda marginaler, dock överskreds riktvärdet för bensen. För PM10 ligger det modellerade dygnsmedelvärdet (28) i närheten av gränsvärden för områden längs med Anderstorpsvägen i Gislaved.

Jämfört med de senaste luftkvalitetsmätningarna som genomfördes 2002 och 2014 avseende bensen, respektive kvävedioxid och svaveldioxid (SO₂), visade samtliga mätningar (frånsett mätning för bensen) halter under respektive gränsvärden för miljökvalitetsnormer och stämmer därmed med modelleringar. Avseende bensen visade senaste mätningen halter som överskrider miljömålet.

Gislaved har i en studiekartläggning av SMHI pekats ut som riskområde för överskridande av miljökvalitetsnormer för benso(a)pyren (identifiering av potentiella riskområden för höga halter av benso(a)pyren, meteorologi nr. 159). Studien är en kartläggning och screening av emissioner och halter av benso(a)pyren i Sverige. Ett övervägande bidrag till haltnivåerna av benso(a)pyren är emissioner från småskalig vedeldning och beräkningarna kan anses representera ett "worst-case"-scenario. Om det är haltnivåer som överskrider eller är nära att överskrida miljökvalitetsnormer rekommenderas, i ett första steg, att en noggrannare granskning eller inventering görs av indata som använts i beräkningarna, i synnerhet antalet eldstäder.

Både miljökvalitetsnormer och miljömålen utgår från och tar hänsyn till Världshälsoorganisationens rekommendationer, vilka nyligen uppdaterats kring vilka halter av föroreningar som är godtagbara utifrån hälsopåverkan. Ett huvudbudskap i de nya rekommendationerna är att varje minskning av halten av de viktigaste luftföroreningarna ger hälsovinster för befolkningen, även i områden med låga halter. De nya rekommendationerna är även skarpare än de tidigare, och kan leda till att både miljömålen och miljökvalitetsnormerna för luft kommer att skärpas framöver.

Inom planområdet finns en utbyggd infrastruktur med riksväg 26 och riksväg 27 som bidrar till utsläpp av bland annat finpartiklar, samt flera mindre vägnät som förbinder Gislaved och Anderstorp med varandra samt omkringliggande orter både inom och utanför kommungränserna. Dessutom finns det två motorsportbanor inom planområdet som bidrar till utsläpp.

Konsekvenser

God luftkvalitet är av stor betydelse för människors hälsa, varför luft har bedömts inneha höga värden. Förlängningen av väg 604, samt utpekande av ett mer sammanhängande utvecklingsområde för verksamhetsändamål kan medföra förändrade trafikflöden vilket kan påverka utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar. En omlokalisering av verksamheter kan leda till en ökad trafikering av riksväg 27 och övriga tillfartsvägar vilket kan leda till lokala öknings av luftföroreningar inom verksamhetsområdet längs Anderstorpsvägen. Samtidigt genererar det här en minskad belastning av luftföroreningar inom de centrala delarna av både Gislaved och Anderstorp. De negativa effekterna i verksamhetsområdet kan i viss mån motverkas genom tillhandhållande av hållbara trafikmedel. Förlängning av väg 604 kan medföra förkortade resvägar, samt möjliga förbättrade förutsättningar för kollektivtrafiken vilket kan minska utsläppen av luftföroreningar.

Planförslaget medför dessutom en förbättring av förutsättningar för hållbart resande genom utbyggnad av gång- och cykelvägar med nya passager över Nissan och Anderstorpsån.

Jämfört med nollalternativet bedöms påverkan som obetydlig, då föreslaget verksamhetsområde samt förlängning av väg 604 även genomförs för nollalternativet. Konsekvens för luftmiljö bedöms därmed som obetydlig på kort sikt men långsiktigt som lite positiv genom förbättrade förutsättningar för hållbara trafikmedel.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Högt
Effekt: Liten positiv
Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

I samband med det fortsatta planeringsarbetet inom planområdet bör följande hänsyn och vid behov åtgärder beaktas:

- Säkra anknötningar till och infrastruktur för förnybara transportmedel såsom laddningsstolpar, cykelparkering med mera.
- Säkra tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik.
- Aktivt arbeta med parkeringstal som ett verktyg för att minska bilåkande.
- Fortsatt uppföljning och bevakning av luftmiljön, särskilt bör halterna av benso(a)pyren följas upp.
- Genom samverkansområdet för kontroll av luftkvalitet bör Gislaveds kommun genomföra modellberäkningar för att undersöka vilken påverkan planförslaget kan komma att få på luftkvaliteten.
- Reservera grönytor i lägen med höga halter av luftföroreningar som exempelvis i gaturum, och utforma dessa med särskild hänsyn till vegetation med ekosystemtjänster som gynnar god luftkvalitet.

Risk och säkerhet

Förutsättningar

Det här avsnittet behandlar konsekvenserna till följd av risker för människors hälsa och miljön. De risker som hanteras i denna miljökonsekvensbeskrivning utgörs främst av risker som förknippas med förutsättningar inom Gislaveds kommun. De aktiviteter som bedöms ge betydande miljöpåverkan är framför allt klimatrisker såväl som klimatanpassning i relation till översvämning, skyfall och skred. Men även dagvattenhantering, miljöfarlig verksamhet, förorenade områden och farligt gods. För mer information om aspekterna kring förorenad mark, hanteras det under avsnittet om Markmiljö. Även oväntade händelser relaterade till transport av farligt gods på väg eller järnväg beaktas.

Klimatförändringarna medför en ökad risk för stora regnmängder som dagvattensystemen inte klarar av att omhänderta. Ytterligare risker som är förknippade med klimatförändringarna är bland annat risker för människors hälsa vid värmeböljor.

Transporter av farligt gods

En olycka med farligt gods kan ge upphov till betydande risk för allmänhet som uppehåller sig i närheten. Vid bedömning av dessa risker tas hänsyn både till den så kallade individrisken, det vill säga risken för en individ som råkar uppehålla sig i närheten av olycksplatsen, och till samhällsrisken, där hänsyn också tas till om det kan antas vara många individer som uppehåller sig i närområdet.

I enlighet med Trafikverket ska planeringen inriktas på att dessa transporter sker trafiksäkert och inte i anslutning till tätbebyggda områden, vattentäkter, värdefulla naturområden och andra särskilt sårbara områden. Inom riskavstånd från farliga godsleder ska det således inte planeras för personintensiva verksamheter men hänsyn ska även tas till andra värden. Vidare anges att en generell utgångspunkt bör vara att kommunen säkerställer ett tillräckligt avstånd fritt från bebyggelse intill statliga vägar och järnvägar i detaljplaneskedet.

Inom planområdet klassas riksväg 26 och riksväg 27 som leder för farligt gods, varav riksväg 27 sträcker sig mellan Gislaved och Anderstorp. Via dessa sker transporter med farligt gods till befintliga verksamheter inom de båda orterna. Den fördjupade översiktsplanen omnämner följande ställningstagande, vilket bedöms ligga i linje med Trafikverkets rekommendationer:

- Vid planläggning i anslutning till led med farligt gods ska en riskbedömning göras.
- Eftersom transporter av drivmedel utgör en av de mer vanligt förekommande transporterna med farligt gods, verkar kommunen för att utlokalisera de centralt belägna tankstationerna, för drivmedel som kräver transport, till områden i närheten av riksväg 26 och 27.

Klimatanpassning

En av de stora utmaningarna för ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande är att anpassa samhället till de klimatförändringar som väntas och minska den egna klimatpåverkan. Klimatfrågorna är en av många planeringsförutsättningar som Gislaveds kommun i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) ska ta hänsyn till vid planläggningen. Klimatförändringarna medför en ökad risk för stora regnmängder som dagvattensystemen inte klarar av att omhänderta. Ytterligare risker som är förknippade med klimatförändringarna är bland annat risker för människors hälsa vid värmeböljor. Strategisk klimatanpassning handlar dels om att planera vart en framtida exploatering kan ske på ett säkert vis, dels även att aspekter såsom vatten- och avloppsnät, el och väginfrastruktur bör belysas.

Under 2021 genomförde WSP en skyfallskartering för Gislaved och Anderstorp på uppdrag av Länsstyrelsen i Jönköpings län som en del i klimatanpassningsarbetet. Avsikten med den karteringen var att identifiera känsliga områden i samband med översvämningar. Förutsättningarna i karteringen

var att simulera effekter av ett 100-års regn med 10 timmars varaktighet. För att simulera framtida förändringar i nederbörd, applicerades en klimatfaktor. Hänsyn togs bland annat till topografin, befintligt hårdgjorda ytor och byggnader. En identifierad begränsning var att det topografiska underlaget för skyfallskarteringen inte inkluderade de senaste exploateringarna i de nordvästra delarna av Gislaved kring handelsområdet Smålandia. Skyfallskarteringen redovisade att följande områden förefaller utsatta:

- Norra Storgatan, Gislaved
- Danska vägen (västra delen), samt förskolan söder om denna
- Området Stortorget/Köpmantorget , Gislaved
- Område i norr kring den gamla banvallen, Gislaved
- GC-tunnlar (flera platser)
- Villaområdet Lövtigen/Stamgatan, Anderstorp
- Östra delen av Töråsbäcken, Anderstorp
- Området där Älgeå rinner under väg 604 och sedan vidare in i kulvert
- Lågpunkten mellan Industrigatan och Brogatan norr om Götgatan, Anderstorp

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tog 2019 fram en översiktlig översvämningsskartering för närområdet utmed Nissan, vilken reviderades under 2021. Av denna skartering framgår att betydande delar av Gislaved riskerar att bli påverkade av ett 100- eller 200-års regn med de förutsättningar som i dagsläget råder. I samband med skarteringen görs inga rekommendationer.

Figur 25. Klimatanpassade vattenflöden i Nissan vid ett 100- årsregn. Översvämningsskartering utmed Nissan inklusive biflödet Kilan, (MSB 2021).

Figur 26. Klimatanpassade vattenflöden i Nissan vid ett 200-årsregn. Översvämningskartering utmed Nissan inklusive biflödet Kilan, (MSB 2021).

Övriga Risker

Delar av planområdet omfattas av ett akksamhetsområde för skred och hög eroderbarhet, vilket framgår av SGIs översiktliga ras- och skredinventering. De områden som omfattas är lokaliserade intill Nissan och Anderstorsån. I enlighet med SGIs yttranden under samrådsprocess har Gislaveds kommun gjort följande ställningstagande som medge undersökningar inför eventuell exploatering:

- Kommunen ska prioritera genomförande av skyddsåtgärder i översvämningsområden där det förekommer omfattande risk av förstörelse av samhällsviktig verksamhet och infrastruktur, stabilitetsproblem för befintlig bebyggelse eller där markförorening förekommer, samt vid annan verksamhet som i lagstiftning eller förordning åläggs kommunen att skydda.

Konsekvenser

Det finns utvecklingsområden med förhöjda risker för framtida påverkan i samband med främst skyfall men även transport av farligt gods. Gällande direkta översvämningsrisker är dessa störst i anslutning till Nissan som rinner genom Gislaved men även Anderstorsån. Vid ett 100- eller 200-årsregn skulle konsekvenserna utifrån nuvarande förutsättningar bli omfattande för egendom i de båda orterna, risk finns även för att central infrastruktur för el, vatten och avlopp kraftigt skulle störas. En ytterligare risk är att markföroreningar skulle kunna lakas ut vid översvämnning vilket kan få långvarig effekt även utanför kommungränserna. Ett ökat antal bostäder och verksamheter inom de områden som riskerar att översvämmas skulle innebära att konsekvenserna kan bli mer omfattande.

Klimatanpassningarna som avses att genomföras i samband med föreslagen centrumutveckling kan dock mildra omnämnda konsekvenser. Konsekvenserna är likartade för nollalternativet, men det kan inte uteslutas att en fortsatt utbyggnad av exempelvis Smålandia skulle kunna öka känsligheten vid

större översvämningar. Även föreslagna utvecklingsområden för verksamhetsändamål kan påverka riskerna i anslutning till godstransporter, dock med en positiv effekt i och med att verksamheterna lokaliseras utanför de centrala delarna av de båda orterna.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Högt
Effekt: Liten negativ
Konsekvens: Måttlig negativ

Åtgärdsförslag

I enlighet med genomförd skyfallskartering och de planerade åtgärder som fördjupningen av översiktsplanen presenterar, har följande ställningstaganden gjorts av Gislaveds kommun:

- Vid planering och projektering ska effekter av ett 100-årsregn med klimatfaktor och 100-års flöde beaktas.
- Kommunen tillämpar förebyggande reglering på kvartermark i detaljplaneläggning om så bedöms nödvändigt på grund av översvämningsproblematik nedströms aktuellt planområde.
- Kommunen ska verka för ett framtagande av ytterligare risk- och konsekvensanalyser som bland annat tar hänsyn till en kombinerad effekt av skyfall och höga flöden.
- Kommunen ska prioritera genomförande av skyddsåtgärder i översvämningsområden där det förekommer omfattande risk av förstörelse av samhällsviktig verksamhet och infrastruktur, stabilitetsproblem för befintlig bebyggelse eller där markförorening förekommer, samt vid annan verksamhet som i lagstiftning eller förordning åläggs kommunen att skydda.
- Kommunen kommer i fortsatt planering, projektering och skötsel verka för att utveckla och säkerställa ytor för viktiga samband vad det gäller strukturer för biologisk mångfald, dagvattenrening, skyfallshantering, undvikande att bilda värmeöar, luftrening, att dämpa buller samt för ökad rekreation.

Skyfallskarteringen redovisar även ett antal rekommendationer avseende möjliga utredningar eller aktiviteter, vilka bör beaktas i fortsatt arbete.

Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild

I detta avsnitt behandlas planförslagets konsekvenser för rekreation, friluftsliv och landskapsbild.

Förutsättningar

Naturvårdsverket definierar friluftsliv som vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap utan krav. Friluftaktiviteter omfattar därmed ett brett spektrum av aktiviteter, allt ifrån jakt till promenader, utflykter och annan utomhusvistelse i grönområden. Att kunna vistas ute i naturen har stor betydelse för hälsa och välbefinnande för människor i alla åldrar. Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling fysiskt såväl som psykiskt, och utgör ett delmål inom Sveriges folkhälsomål. Det finns i Sverige, sedan 2012, tio mål för friluftspolitiken som bland annat innefattar tillgänglighet, tillgång till naturområden, samverkan, allemansrätten och friluftsliv för skola (2012/13:51).

Rekreation och friluftslivsvärden kan beskrivas ur två perspektiv: upplevelsevärde och tillgänglighet. Med upplevelsevärdet avses individens upplevelse av att vistas i ett rekreationsområde, det vill säga de kvaliteter som ett område har. Möjlig påverkan från ett nytt bostads- och verksamhetsområde eller en ny väg kan även minska värdet på upplevelsen av ett rekreationsområde genom exempelvis visuella störningar och bullerpåverkan. Med tillgänglighet avses måttet av barriärer, vilka kan vara fysiska såsom en väg som skär av och försvårar tillgängligheten till området, men det kan också vara

mentala barriärer såsom bristfällig information om att området finns, eller visuell påverkan som skapar upplevelse av en barriär. En bebyggelse eller en väg kan utgöra en barriär samt minska ett rekreationsområdes attraktivitet, och därmed även upplevelsevärdet.

Landskapets fysiska förutsättningar och människans visuella tolkning av dessa kallas landskapsbild. Landskapsbilden är starkt kopplad till både nutida och historisk markanvändning och till naturvärden i form av naturtyper, topografi och markegenskaper. Landskapsbilden kan alltså ses som en sammanfattning av alla komponenter i landskapet, såväl fysiska som upplevda. Även staden med sin struktur, estetik och rumsliga förhållanden är en av dessa komponenter. Landskapsbilden är ofta starkt identitetsskapande, både för boende och för de som är tillfälliga besökare.

Landskapet i Gislaveds kommun är varierat med olika karaktärsdrag. Norr om Gislaved finns stora höjdskillnader med berg och dalar där Isabergstornet är ett viktigt landmärke utanför planområdet. Det förekommer ett kuperat skogslandskap men även inslag av jordbruk, flackare våtmarkslandskap, skogbeklädda toppar och öppna jordbrukslandskap med holmar och våtmarker. Gislaved och Anderstorp ligger i den så kallade Nissadalen som sträcker sig genom hela kommunen och som är en viktig del för både landskapsbild samt rekreation och friluftsliv. Ån Nissan går i nordsydlig riktning genom Gislaved och har där en meandrande form, den bidrar med viktiga värden för friluftslivet delvis på grund av att det är en kanotled och det förekommer flera tilläggsplatser.

Gislaveds kommun består av 388 sjöar. Allt från Bolmen som är en större sjö till små gölar och tjärnar i skogslandskap. Det finns två, av kommunen skötta, badplatser i närheten av Anderstorp. Sjöarna är av värde för rekreation och friluftsliv och bidrar även till landskapsbilden. Utöver det är Gislaved och Anderstorp gamla industriorter och i båda orterna finns inslag av sådana industribyggnader, delvis med ett kulturhistoriskt värde. Som gamla industriorter innebär detta en identitet för orterna.

Cirka 12 kilometer norr om Gislaved och Anderstorp ligger Isaberg som är ett naturreservat sedan 1968. I enlighet med nuläget är Isaberg en viktig träffpunkt för friluftsliv och rekreation med pister för utförsåkning men också sommaraktiviteter som mountainbike, rodel och höghöjdsbana.

Inom planområdet finns flera sammanhängande gröna områden. Norr om Anderstorp finns Anderstorps Store Mosse som är ett utpekad riksintresse för friluftsliv och är ett av Sveriges mest värdefulla myrkomplex. I området finns flertalet vandringsleder som exempelvis Gislavedsleden, natur- och kulturstig Nissan, Nissanleden, Solsystemet samt Hälsans stig. I Anderstorp finns även vandringsleden Jonsborundan. Nordöst om Gislaved finns vandringsleden Anderstorps Store Mossestig. Elljusspår finns i södra delen av Gislaved och även sydöst om Anderstorp. Detta innebär att planområdet har ett rikt friluftsliv och det är viktigt att bibehålla dessa värden.

Konsekvenser

Påverkan på rekreation och landskapsbild omfattar främst åtgärder som kan ändra upplevelsevärden och tillgängligheten till natur- och kulturmiljöer, men också direkt fysisk påverkan som leder till att områden minskar eller försvinner permanent. Det kan handla om ianspråktagande av mark för ny bebyggelse och infrastruktur samt vad dessa sedan får för effekter för viktiga områden. Både direkta och indirekta konsekvenser kan uppstå som följd av en ändrad markanvändning.

Gällande landskapsbild väntas planförslaget medföra påverkan på stadsbilden i och med att befintliga verksamhetsindustrier kan komma att omlokaliseras från de centrala delarna av Gislaved respektive Anderstorp, till ett gemensamt utvecklingsområde för verksamhetsändamål mellan de båda orterna. Det kommer att påverka stadsbilden då centrala områden i Gislaved och Anderstorp får en ändrad markanvändning. Vid nybyggnation i orten kan stadens siluett påverkas beroende på byggnadernas utformning. En ändrad markanvändning bedöms som delvis positiv för landskapsbilden i och med att

de centrala markområdena kommer att kunna användas mer effektivt för bland annat bostads- och centrumändamål i stället för att bestå som yrkrävande verksamhetsindustrier. Det bör däremot tas i beaktande att de gamla industribyggnaderna kan ha ett kulturhistoriskt värde.

Det utpekade utvecklingsområdet för verksamhetsändamål mellan Gislaved och Anderstorp kan påverka landskapsbilden genom anläggande av nya byggnader för industriverksamheter. Detta markområde är delvis ett oexploaterat grön- och skogsområde men har inte, av Gislaved kommun eller av Länsstyrelsen, utpekats med något särskilt värde för rekreation och friluftsliv. Dock kan nya anläggningar bidra till minskad tillgång till ortsnära grönområde för befolkningen. Till skillnad från nollalternativet utpekats området mellan Anderstorp och Gislaved nu enbart som utvecklingsområde för verksamhetsändamål. I nollalternativet var området avsett för både bostäder och verksamheter. Det medför en risk i att detta utvecklingsområde blir en större barriär både inom landskapet och för friluftsliv i och med att det kan skapa otrygghet när människor, under vissa tider, inte rör sig inom ett område. Detta gör att den nya fördjupningen av översiktsplanen kan ha en något negativ konsekvens jämfört med nollalternativet i detta avseende.

Planförslaget innehåller flera sammanhängande områden för natur- och friluftsliv som både ska bevaras och där det är möjligt förstärkas. Det planeras även tillkommande förbindelser för gång- och cykeltrafik som är positivt för rekreation och friluftsliv. För landskapsbilden är det viktigt att tillkommande förbindelser anpassas till hur landskapet ser ut, detta för att inte skapa fysiska eller visuella barriärer med minskad tillgång till landskapet.

Gällande effekterna av den fördjupade översiktsplanen, antas de bli långsiktiga. Ett genomförande av planförslaget kommer antagligen bidra till positiva effekter i de tätbebyggda områdena när befintliga verksamhetsområden omvandlas till bland annat bostadsområden. Det kan leda till ökade värden för människor i de båda orterna. Planförslaget har dessutom en påverkan på upplevelsevärden och tillgänglighet till friluftsliv samt upplevelsevärden för landskapsbilden. Landskapsbilden och den upplevda tillgängligheten blir förändrad, speciellt gällande det utvecklingsområdet som går från att vara tänkt för bostäder och verksamheter till att nu enbart innehålla verksamheter. Planförslaget tar i stort hänsyn till att spara grönstrukturer och sammanhängande områden för natur- och friluftsliv. Särskilt i de centrala delarna av orterna och omvandlingsområden ska grönstrukturen utvecklas och det gröna sambandet förstärkas. Sammanfattningsvis bedöms planförslaget ha en liten negativ eller obetydlig påverkan på landskapsbild och friluftsliv.

Planförslaget bedöms ha en liten negativ konsekvens jämfört med nollalternativet för landskapsbild och friluftsliv, i och med utvecklingsområdet för verksamhetsändamål som numera är avsett för enbart verksamheter och därmed skapar en barriär i landskapet. Dock innebär planförslaget även positiva konsekvenser med bevarande av grönstrukturer, möjligheter till positiva värden i tätbebyggd miljö samt utveckling för gång- och cykeltrafik.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Lågt
Effekt: Liten negativ
Konsekvens: Liten negativ

Åtgärdsförslag

För att minska de möjliga konsekvenserna på landskapsbilden är det viktigt att industribyggnader med kulturvärde i Gislaved och Anderstorp fortsatt kan bevaras även när en omvandling sker. En del av dessa byggnader utgör ett kulturhistoriskt värde. För att minska påverkan på landskapsbilden vid

ändrad markanvändning i de centrala delarna är det viktigt att beakta vilken karaktär stadsbilden har och anpassa eventuella nya byggnationer och utomhusgestaltning till den.

Vid etablering av verksamheter inom utvecklingsområdet mellan Gislaved och Anderstorp bör områdets befintliga karaktär beaktas för att se till att det blir en begränsad negativ påverkan på landskapsbilden. Det bör även säkerställas att eventuella rekreationsvärden bibehålls genom att undvika skapande av nya barriärer samt se till att övriga sammanhållna grönområden bevaras. För att minska påverkan på omgivningen bör bullerskydd sättas upp. Trädridåer bör behållas för att minska påverkan på landskapsbilden, minska buller och bibehålla så mycket av friluftslivet som möjligt.

Ur ett rekreations- och friluftslivsperspektiv bör människors tillgång till Nissan samt grönområden bibehållas. Om tillgänglighet till rekreationsområden påverkas kan ökad skyltning bidra till att den mentala barriären för att ta sig till och från rekreationsområdena minskar. För att säkra att påverkan på friluftsliv och landskapsbild blir så små som möjligt är en rekommendation att aktivt arbeta för att kunna ta hänsyn till befolkningens åsikter.

Människors hälsa och livskvalitet

Förutsättningar

En människas välmående är beroende av många faktorer och det finns även stora skillnader i vad individer uppfattar som god livskvalitet. Det är därför viktigt att vara lyhörd för befolkningens behov och åsikter samt att i målarbetet ge möjlighet att utveckla planområdet på ett sätt som ger alla en möjlighet att utvecklas utifrån sina behov. Gislaveds kommuns befolkningsutveckling i princip varit oförändrad jämfört med 1990. Medelåldern ligger strax över riksnittet, 42 år jämfört med 41,4 år. Andelen utlandsfödda är något högre, 24,5% jämfört med 19,7%. Medelinkomsten är något lägre, 27 067 kr jämfört med 28 700 kr. Sysselsättningen är dock något högre, 82,8% jämfört med 79,5%. Medellivslängden är 84,2 år för kvinnor och 80,44 år för män, vilket ligger mycket nära riksnittet på 84,3 respektive 80,6 år för män.

Stadsmiljöprogram

Ett stadsmiljöprogram antogs 2020 och innefattar Gislaved och Anderstorp samt Smålandsstenar. Syftet är att programmet ska bidra till att skapa en estetiskt tilltalande och funktionell stadsmiljö där färg, form och materialval skapar harmoni och ger invånare och besökare ökad livskvalitet.

Hållbarhetsanalys

Under 2020/21 genomfördes en hållbarhetsanalys som dels utgick från de aspekter som Citylab tagit fram för att bedöma hållbarhet i stadsbyggnadsprojekt, dels även FNs 17 globala mål för hållbar utveckling. Detta innebar att analysen genomfördes utifrån samtliga hållbarhetsaspekter: ekologiska, sociala och ekonomiska. Det gjordes sedan en bedömning av hur Gislaveds kommuns planer påverkar aspekterna, samt om det kan finnas några målkonflikter. Utöver en granskning av plandokument genomfördes en workshop med berörda medarbetare, detta för att förankra de slutsatser som tagits fram samt för att få nya uppslag. Som en del av analysen ingick en bedömning av vilka kopplingar som bedöms finnas mellan hållbarhetsaspekterna och de globala målen, samt om det är en direkt eller indirekt koppling. För en redovisning av vilka globala mål som bedömts ha direkta eller indirekta kopplingar, se Figur 27 och Figur 28.

Figur 27. Globala hållbarhetsmål med direkta kopplingar.

Figur 28. Globala hållbarhetsmål med indirekta kopplingar.

En sammanfattning av eventuella konflikter mellan olika aspekter har utförts. De mest betydande är:

- Konflikt mellan industriområden och bostadsområden.
- Fungerande kollektivtrafik i områden med gles befolkning.
- Baksidor av digitalisering.
- Alternativa uppvärmningssystem (vedeldning) kan ge lokal påverkan på luftmiljön.
- Artificiellt ljus bidrar med trygghet men kan störa nattlevande arter.
- Konflikter mellan exploatering och naturvärden.
- Järnvägsutbyggnad ger höga kostnader, tar eventuella resurser från annat.
- Nya initiativ inom förnybar energi omgärdas av omfattande lag och regelsystem som kan hindra utvecklingen.
- Bygga hållbart, kostnadseffektivt.
- Stadsutveckling måste ta hänsyn till klimatanpassning.
- Utveckling och exploatering kan bidra med ökat buller.
- Förorenade områden kan begränsa exploatering.
- Utbyggd infrastruktur kan påverka skyddsområden.

Följande aspekter har ingått i bedömningen, de som i den samlande bedömningen efter analysen och workshopen bedömdes som mest prioriterade är fetmarkerade:

- **Klimatanpassning**
- **Funktioner**
- **Platser**
- **Bebyggelsestruktur**
- **Vatten**
- **Blå- och grönstråk (klimatanpassning)**
- Transporter
- Kulturmiljöer
- Lärmiljö
- Ljus
- Digital samhällsbyggnad
- Energi
- Materialflöden
- Ljud

- Lokal försörjning
- Produkter

Den slutliga rekommendationen är att slutsatserna som görs i analysen och workshopen bör ingå i en helhetsbedömning av konsekvenser och åtgärdsförslag i samband med framtagandet av detaljplaner och andra planrelaterade dokument.

Konsekvenser

Konsekvenserna för människors hälsa och livskvalitet bedöms som relativt små. Planområdet är i huvudsak redan präglad av de befintliga orterna och de förutsättningar dessa ger för hälsa och livskvalitet och planförslaget eller nollalternativets genomförande kommer inte innebära någon betydande ändring av detta. Konsekvenserna för planförslaget jämfört med nollalternativet bedöms som i stort likvärdiga, då exempelvis utbyggnaden av utvecklingsområdet för verksamhetsändamål kommer genomföras även om inte planförslaget fått laga kraft. Hållbarhetsanalysen som utgör en del av planförslaget bedöms dock medföra ett bredare perspektiv jämfört med nollalternativet. Detta bedöms innebära möjligheter att utveckla dessa aspekter i positiv riktning.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Lågt Effekter: Liten positiv Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

I samband med det fortsatta planarbetet bör hänsyn tas till de slutsatser som tagits i samband med hållbarhetsanalysen så att de sociala aspekterna av hållbarhet kan värderas och värnas i relation till övriga värden. Antaget stadsmiljöprogram ska även det beaktas.

Sociala och samhällsekonomiska aspekter

Förutsättningar

Det här avsnittet berör sociala och samhällsekonomiska aspekter till följd av den fördjupade översiktsplanen och potentiell påverkan på dessa. Detta har inte bedömts vara en betydande miljöaspekt men redovisas ändå kortfattat.

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys genomfördes av AFRY under 2021. Verktuget används inom samhällsplanering för att kartlägga barns och ungas rörelser, behov och uppfattningar om närområdet. Barnkonsekvensanalysens syfte är att undersöka hur barn och unga kan påverkas av en planerad samhällsutveckling samt säkerställa att hänsyn tas till deras rättigheter inom planeringen och beslutsfattandet. Den genomförda barnkonsekvensanalysen utgick från Gislaveds kommuns planeringsprinciper samt de planeringsinriktningar som redovisats.

Blandad bebyggelse

En av Gislaveds kommuns fem planeringsprinciper handlar om vikten av blandad bebyggelse för att få en attraktiv stad som ger trygghet och en levande stadsdel under dygnets alla timmar. Detta kan även förhindra att barriärer skapas som gör människor ovilliga att röra sig genom vissa områden.

I den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp omnämns att en blandad bebyggelse av bostäder, grönområden, varierat utbud av service och arbetsplatser skapar förutsättningar för en blandning av människor och möten dem emellan. Det kan också handla om en blandning gällande

variation av hustyper, upplåtelseformer och arkitektur. En blandning av bebyggelse medför liv och rörelse inom och mellan orterna, vilket leder till hållbara och trygga livsmiljöer.

Ställningstaganden som gjorts i relation till det här i den fördjupade översiktsplanen är:

- Kommunen ska tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler för omsorg i väl lämpade lägen utifrån tillgång till transportinfrastruktur och närhet till bostäder, primärvård, kollektivtrafik och grönområden.
- Kommunen ska tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler för fritid och kultur i väl lämpade lägen utifrån tillgång till transportinfrastruktur och närhet till bostäder, kommersiell service, kollektivtrafik och friluftsliv.
- Kommunen ska tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler för utbildning i väl lämpade lägen utifrån tillgång till transportinfrastruktur och närhet till bostäder, kollektivtrafik och grönområden.
- Lokalisering av tillkommande kommersiella verksamheter centralt ska endast tillåtas inom följande stråk:
  - centrumbildning utmed Storgatan/Brogatan i Anderstorp,
  - tillkommande centrumbildning i kommande förlängning av Stationsallén
  - inom och intill Vision 2040 området
  - centrumbildning utmed Södra Storgatan,
  - centrumbildning kring Citytorget,
  - centrumbildning utmed Köpmansgatan samt
  - centrumbildning utmed Anderstorpsvägen (Bruksmagasinet)

De kommersiella verksamheterna ska syfta till att levandegöra orten, inte ersätta ovannämnda lokaliseringars funktion.

Konsekvenser

Följande befintliga ekonomiska värden anses kunna påverkas positivt i samband med genomförandet av planförslaget och de åtaganden som gjorts:

- Befolkningstillväxt och medföljande ökning av skatteintäkter.
- Ökat antal verksamheter.
- Förbättringar av kommunal service.
- Ökad möjlighet till försörjning av fler medborgare.
- Tydlighet i vilken riktning kommunen önskar att utvecklingen av orterna ska gå.

En utbyggnad i enlighet med det som anges i planförslaget kommer att innebära ett ökat behov av arbetskraft i samband med byggfasen. Även efter genomförandet av planförslaget kommer den ökade ekonomiska aktiviteten inom planområdet sannolikt att bidra till en ökning av arbetstillfällen. Barnkonsekvensanalysen som en del i planunderlaget lyfter frågan om barn och ungas situation och behov på ett sätt som inte förekommer i nollalternativet. Planförslaget redovisar hur den framtida exploateringen inom och mellan orterna avses genomföras, detta ger en tydlighet i den framtida karaktären för de båda orterna och hur de kan bindas samman.

Sammanfattande konsekvensbedömning
Värde: Måttligt
Effekt: Liten positiv
Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

I samband med barnkonsekvensanalysen togs följande rekommendationer fram för att stärka barn och ungas förutsättningar:

- Utveckla den egna och den gemensamma identiteten.
- Stärk barns identifiering med sina livsmiljöer.
- Öka andelen delade resurser mellan samhällena.
- Skapa fler mötesplatser för barn och unga.
- Förbättra barns livsmiljöer genom att flytta tung industri och relaterad trafik till mer perifera områden.
- Utveckla kollektivtrafiken och gång- och cykelvägar mellan samhällena.

Här nedan följer en utvecklad beskrivning av vad rekommendationerna kan innebära för strategier:

- Arbeta strategiskt så att det skapas en ny gemensam identitet och attraktivitet genom samplaneringsområdet. Skapa funktioner och platser som gör att människor möts. Mötesplatser behövs även för att minska den rådande segregationen och tidigt bemöta orternas utmaningar med social hållbarhet.
- Arbeta med att utjämna social ojämlikhet inom planområdet. Alla delar i samhället bör kopplas till varandra eftersom en naturlig genomströmning av människor som rör sig mellan bostadsområden och orternas olika delar ökar den upplevda tryggheten. Ett bostadsområdes isolering kan exempelvis brytas genom tillskott av kompletterande bebyggelse utefter kommunikationsstråk.
- Rättvis möjlighet att nyttja samhällets utemiljöer är mycket viktig utifrån barnperspektiv. Trafiken är den största faktorn som begränsar barnens möjlighet till att självständigt röra sig i sin närmiljö. AFRYs bedömning är att den framtida planeringen tydligt måste ha inriktningen begränsa biltrafik till förmån för barns möjligheter att ta del av hela planområdet.

Andra aspekter som berör rättvis tillgång till samhällets utemiljöer är bland annat att det skapas aktivitetsytor och verksamheter som riktar sig till barn och unga, liksom att de platser som är riktade inte endast vänder sig till vissa inom målgruppen som exempelvis idrottsintresserade pojkar.

I samband med kommande detaljplanarbeten behöver hänsyn tas till planeringsprinciperna och de värden som kan påverkas samt de eventuella konflikter som kan förekomma mellan olika aspekter.

3. Kumulativa effekter

Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Kumulativa effekter inom planområdet kan även vara sådana miljöeffekter som verksamheter och planer, tillsammans med planförslaget, bedöms bidra till. Det kan innebära påverkan från projekt som utförs inom ramen för andra planer, andra tillståndsgivna verksamheter av olika slag samt övriga verksamheter och aktiviteter som exempelvis bidrar till ändrad markanvändning. Exempelvis kan ett vattendrag bli påverkat både av utsläpp till vatten från en verksamhetsindustri och av ökad tillrinning av dagvatten eftersom oexploaterad mark tas i anspråk för bostadsändamål. De sammantagna effekterna och konsekvenserna kan bli större och/eller skilja sig från det fall där endast en av dessa verksamheter hade förekommit. Med dagens aktuella klimatförändringar är det viktigt att ta hänsyn till kumulativa effekter i planer och program för att exempelvis planera för grön infrastruktur, möjligheten att ta hand om stora mängder vatten eller bristen på vatten.

Miljöeffekter vars konsekvenser i dagsläget bedöms som små kan i kombination med andra effekter ge en mer betydande miljöpåverkan. Med ökat antal människor och verksamheter totalt i kommunen

eller inom vissa områden, ökar också belastningen på naturmiljön samt ger ökat behov av resurser så som vatten och energi. Med det kommer också ökade utsläpp till både luft och vatten. Både direkta utsläpp genom det som sker inom kommunen och indirekta genom de varor som produceras någon annan stans och levereras till kommunen. Beroende på vilka verksamheter som etablerar sig inom det utpekade utvecklingsområdet för verksamhetsändamål, finns det risk för kumulativa effekter. Dels från planförslaget tillsammans med verksamheterna, dels från de olika verksamheterna tillsammans med gamla och nya verksamheter. Det är därför viktigt att hänsyn tas till detta i tillståndsprövningen för framtida verksamheter inom det planerade utvecklingsområdet.

En kumulativ effekt kan även vara att värdefulla biotoper försvinner i samband med skogsavverkning, det kan leda till att återstående biotoper blir mer känsliga för påverkan från exempelvis nybyggnation. Nedan listas ett antal sakområden där risk för kumulativa effekter har identifierats för planförslaget. Dessa har inte kvantifierats. För framtida plan- och programarbeten är det viktigt att ta hänsyn till de kumulativa effekterna.

Exploatering	<p><i>Påverkan på ytvatten</i> Exempel: Ökad tillförsel av näringsämnen inom området kan ihop med andra flöden skapa en ökad belastning nedströms.</p> <p><i>Påverkan på naturmiljö</i> Exempel: Klimatförändringar i kombination med planförslagets störningar på naturmiljön kan ge ökad negativ påverkan på naturvärden och arter inom området. Exempel: Översvämningsproblematik förvärras om fler bostäder och verksamheter lokaliseras i områden som riskerar att utsättas för översvämning</p>
Trafik	<p><i>Buller</i> Exempel: Befintlig bullerpåverkan från vägtrafik, industrier och andra bullrande aktiviteter kan leda till att området blir mer känsligt för ytterligare bullerstörning.</p> <p><i>Luft</i> Exempel: Ökad belastning av vägtrafik tillsammans med eventuell ökning av verksamheter inom planområdet som orsakar utsläpp till luft kan ge kumulativ effekt i form av försämrade luftkvalitet.</p> <p><i>Hållbart resande</i> Exempel: Möjligheter att genom en god planering av kollektivtrafik öka kollektivt resande vilket i sin tur har positiva effekter på flera andra områden.</p>

4. Uppföljning och övervakning

Enligt miljöbalken (1998:808) 6 kap. ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Miljöuppföljning av planförslaget ska kontinuerligt förekomma i de fortsatta planeringsprocesserna, såsom detaljplanering och tillhörande underlagsutredningar. Uppföljningen bör även ske inom Gislaved kommuns miljöarbete och den

miljöövervakning som bedrivs. Gislaveds kommuns miljöövervakning bör göras tillgänglig för bland annat planavdelningen för att underlätta samverkan däremellan.

Gislaveds kommun bör bevaka sitt miljömålsarbete och säkerställa att det fortsatta planeringsarbetet för Gislaved och Anderstorp ligger i linje med detta. Särskilt fokus bör vara på uppföljningen av de aspekter som bedömts som betydande:

- Riksintressen och skyddade områden.
- Naturmiljö.
- Vattenmiljö (inkl. ytvatten, grundvatten, dagvatten).
- Markmiljö (inkl. förorenade områden).
- Hushållning med naturresurser.
- Landskapsbild och stadsbild.
- Buller.
- Klimatförändringar (inkl. skyfall och översvämningar, torka).
- Ekosystemtjänster.
- Risk och säkerhet (inkl. klimatförändringar/översvämning, skred, farliga verksamheter så som flyg, motorsport, miljöfarlig verksamhet, farligt gods).
- Människors hälsa.

5. Hållbarhetsmål och Miljökvalitetsmål

Globala hållbarhetsmål

Den 25 september 2015 hölls FNs toppmöte då världens stats- och regeringschefer antog 17 globala hållbarhetsmål och Agenda 2030 för att arbeta för en hållbar och rättvis utveckling världen över. Målen integrerar sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter som är de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Planförslaget bedöms kunna påverka följande av de globala målen:

- God hälsa och välbefinnande
- Hållbar energi för alla
- Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar konsumtion och produktion
- Bekämpa klimatförändringarna
- Ekosystem och biologisk mångfald

I hållbarhetsanalysen, som beskrivs i avsnittet *Människors hälsa och livskvalitet*, redovisas hur de globala målen och planens påverkan på dessa har bedömts.

Nationella miljökvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljökvalitetsmål. Målen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga, trygga en god hushållning av naturresurser samt ta tillvara natur- och kulturmiljön. Generationsmålet anger inriktningen på den samhällsomställning som behöver ske i en generation för att miljökvalitetsmålet ska uppnås. Etappmålen är sedan steg på vägen för att nå generationsmålet samt ett eller flera miljökvalitetsmål. De nationella miljömålen skyddande ozonskikt, storslagen fjällmiljö, hav i balans samt levande kust och skärgård bedöms inte relevanta för planområdet och ingår därmed inte i bedömningen av planförslaget. De nationella miljökvalitetsmålen som bedöms vara aktuella i fråga om eventuell påverkan för uppfyllande är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Tabell 5. Bedömningsförklaring.

	Varken bidrar till eller hindrar måluppfyllnad.
	Bidrar till ökad måluppfyllnad.
	Hindrar måluppfyllnad.

Tabell 6. Jämförelse mellan planförslag och nollalternativ gällande påverkan på miljö kvalitetsmål på lokal nivå.

Nationella miljömål	Planförslag	Nollalternativ	Sammanfattning av bedömning
Begränsad klimatpåverkan			Planförslag: Risk för negativ påverkan till följd av klimatpåverkande aktiviteter och konsumtion. Samtidigt möjligheter för invånarna att leva en tillvaro med ett minskat klimatavtryck till följd av möjligheterna som en utbyggnad av bostäder och verksamheter med tydliga ställningstaganden ger. Nollalternativ: Påverkan är att betrakta som likartad men ställningstagande inom området saknas vilket ger en liten negativ påverkan.
Bara naturlig försurning			Planförslag: Källor till försurning är småskalig förbränning av fossila bränslen samt fordonstrafik. Bidraget till följd av planförslaget bedöms vara begränsat. Nollalternativ: Omfattningen bedöms vara samma som för planförslaget.
Frisk luft			Planförslag: Risk för något försämrad luftkvalitet och därmed ett negativt bidrag till måluppfyllnad. Detta på grund av ökad trafik samt förbränning av fossila bränslen huvudsakligen från trafik. Förbättrade möjligheter till kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik, vilket bidrar positivt till måluppfyllnad. Nollalternativ: Omfattning bedöms vara samma som för planförslaget.
Giftfri miljö			Planförslag: Tillkommande material från byggnader riskerar att medföra spridning av giftiga ämnen i byggfas, driftsfas samt vid rivning. Markföroreningar

			finns inom området som riskerar att spridas vid schakt och exploatering. Nollalternativ: Inga skillnader mot planförslaget.
Säker strålmiljö			Planförslag: Källor till elektromagnetisk strålning förekommer inom planområdet. Vid efterlevnad av strålningsmyndighetens rekommendationer så bedöms måluppfyllnaden inte påverkas för säker strålmiljö. Nollalternativ: Inga skillnader mot planförslaget
Ingen övergödning			Planförslag: I planförslaget, till skillnad från nollalternativet, finns särskild utpekade områden för jordbruk, vilket kan öka övergödningen något jämfört med nollalternativet. Avloppsvatten kommer att hanteras i modernt avloppsreningsverk. I planförslaget utpekas ett område för utveckling av reningsverket / våtmark i anslutning till reningsverket, vilket innebär en positiv effekt. Nollalternativ: Nollalternativet skiljer sig inte betydande mot planförslaget bortsett från avsaknad av tydligt utpekade områden för jordbruksmark och ytor för reningsverket.
Levande sjöar och vattendrag			Planförslag: Minskning av LIS-områdenas yta på grund av identifierade naturvärden. Tydliga ställningstagande avseende statushöjande åtgärder för vattenförekomster, samt hänsynstagande vid utformning av passager över och exploatering av ytor nära vattendrag, samt hantering (fördröjning / rening) av dagvatten bidrar sammantaget till måluppfyllnad. Exploatering av strandområden intill ytvatten samt en ökad andel hårdgjorda ytor motverkar måluppfyllnad. Nollalternativ: I stort sett samma som planförslaget, men större ej naturanpassade LIS-områden och inga ställningstaganden, vilket ger en negativa påverkan.
Grundvatten av god kvalitet			Planförslag: Planen bidrar varken negativt eller positivt till uppfyllandet av målet grundvatten av god kvalitet. Nollalternativ: Inga skillnader mot planförslaget.
Myllrande våtmarker			Planförslag: Ställningstagandet om att värna befintliga våtmarker, samt att undanta Anderstorps Store Mosse från exploatering bidrar positivt till måluppfyllelse. Tillgänglighetsökande åtgärder i anslutning till Anderstorps Store Mosse kan öka mossens värde som friluftslivsområde men medför även risk för en viss negativ påverkan. Nollalternativ: Saknar ställningstagande om att värna våtmarker och undantag från exploatering av Anderstorps Store Mosse, vilket ger en negativ påverkan.
Levande skogar			Planförslag: Utpekandet av många grönområden ger ett positivt bidrag till uppfyllande av målet liksom ställningstaganden om utveckling av områden och strukturer med biologisk mångfald. Nollalternativ: Tydliga ställningstaganden saknas, i övrigt inga skillnader.
God bebyggd miljö			Planförslag: Enligt planeringsprinciperna skall bebyggelse vara inkluderande och blandad samt ge möjlighet till god tillgång till offentliga transporter. Nollalternativ: Liknande principer återfinns i tidigare planunderlag men inte lika långtgående.
Ett rikt växt- och djurliv			Planförslag: Planförslaget innebär inte att några utpekade områden med höga naturvärden tas i direkt anspråk. Dock finns risk för påverkan av

			<p>känsliga våtmarker till följd av utpekade utrednings-/utvecklingsområden i planförslaget som inte är lika uttalat i nollalternativet.</p> <p>Nollalternativ: Påverkan är likartad men nollalternativet bedöms innebära mindre risk för påverkan på våtmarker.</p>
--	--	--	---

Gislaveds kommuns miljömål

Gislaveds kommun utgår från Agenda 2030 i sitt miljömålsarbete. Dessa mål för hållbar utveckling sammanfattas nedan:

- Ingen fattigdom
- Ingen hunger
- Hälsa och välbefinnande
- God utbildning för alla
- Jämställdhet
- Rent vatten och sanitet för alla
- Hållbar energi för alla
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Hållbar industri, innovationer och näringsliv
- Minskad ojämlikhet
- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar konsumtion och produktion
- Bekämpa klimatförändringarna
- Hav och Marina resurser
- Ekosystem och biologisk mångfald
- Fredliga och inkluderande samhällen
- Genomförande och partnerskap

I hållbarhetsanalysen, vars slutsatser beskrivs i avsnittet *Människor hälsa och livskvalitet*, utgjorde utvecklingsmålen bedömningsgrunder.

6. Sammanfattande slutsatser och bedömning

Konsekvensbedömningen av respektive miljöaspekt har bland annat gjorts utifrån olika geografiska nivåperspektiv. De geografiska nivåerna som behandlas är lokal, regional och nationell nivå. Samtliga konsekvensbedömningar har gjorts utan hänsyn till föreslagna åtgärdsförslag.

Planförslaget riskerar att ge stor negativ påverkan på naturmiljön om inte avhjälpande åtgärder genomförs. Planområdet är huvudsakligen redan påverkat av mänskliga aktiviteter och föreslagna skyddsåtgärder bedöms minska de negativa effekter som kan uppstå. Påverkan som planförslaget medför innebär viss negativ konsekvens för den biologiska mångfalden inom planområdet samt en risk för att viktiga ekosystemtjänster påverkas. Bedömningen är vidare att den fördjupade översiktsplanen kan medföra risk för måttlig negativ konsekvens för ett antal miljöaspekter vid planförslagets genomförande. Främst gäller detta riksintressen, strandskydd samt risk och säkerhet.

Samtliga konsekvenser som bedömts som måttliga eller stora är begränsade till lokal nivå, med undantag för naturmiljö där påverkan bedöms vara både lokal och regional. För aspekterna rekreation, friluftsliv och stad- och landskapsbild, hushållning med naturresurser, samt buller bedöms planförslaget medföra liten negativ konsekvens. För kulturmiljö bedöms att såväl en liten negativ

samt svagt positiv konsekvens kan uppstå till följd av den fördjupade översiktsplanen. Planförslaget bedöms även bidra med positiva konsekvenser, främst ur sociala och ekonomiska perspektiv. Aspekterna markmiljö, hälsa och livskvalitet samt sociala och samhällsekonomiska aspekter bedöms ge små positiva konsekvenser, där planförslaget ger möjligheter till god samhällsutveckling.

Jämfört med nollalternativet innebär planförslaget en liten skillnad gällande exploatering av byggnader, verksamheter och infrastruktur. Därför är även konsekvenserna i de flesta fall likartade. Planförslaget innehåller dock tydligare ställningstaganden för framtida exploatering och utveckling jämfört med nollalternativet. En exploatering som baseras på ställningstaganden och effektmål med en hållbar vision skapar förutsättningar för att främja regionala hållbarhetsmål, där samhället kan bidra med hållbara och innovativa lösningar för bland annat trafik och infrastruktur.

Vid förändring av planförslaget eller antagande av de åtgärdsförslag som presenteras i den här miljökonsekvensbeskrivningen kan konsekvensbedömningarna komma att ändras.

Tabell 7. Sammanfattande konsekvensbedömning av samtliga miljöaspekter som behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen. Detaljer redovisas i Kapitel 2.

Aspekt	Konsekvensbedömning
<i>Riksintressen</i>	Obetydlig - måttlig negativ
<i>Skyddad natur</i>	Obetydlig
<i>Strandskydd</i>	Obetydlig - måttlig negativ
Ekosystemtjänster	Se avsnittet Ekosystemtjänster, sidan 35
Naturmiljö	Stor negativ
Vattenmiljö	
<i>Ytvatten</i>	Måttlig negativ
<i>Grundvatten</i>	Obetydlig - liten positiv
Markmiljö	Liten positiv
Kulturmiljö	Liten negativ - svagt positiv
Hushållning med naturresurser	Liten negativ
Buller	Liten negativ
Luft	Liten positiv
Risk och säkerhet	Måttlig negativ
Rekreation, friluftsliv och stad- och landskapsbild	Liten negativ
Hälsa, livskvalitet	Liten positiv
Sociala och samhällsekonomiska aspekter	Liten positiv

Referenser

- Gislaveds kommun. (2021-07-05). *Gislaveds kommun*. Hämtat från Gislaveds våtmark: <https://gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/parker-och-natur/naturomraden-naturreseptat/gislaveds-vatmark>
- Gislaveds kommun. (2021-05-07). *Gislaveds kommun*. Hämtat från Anderstrops Store Mosse, Naturreseptat: <https://gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/parker-och-natur/naturomraden-naturreseptat/anderstrops-Store-Mosse-naturreseptat>
- Länsstyrelsen i Jönköpings Län. (2006-04-02, rev 2016-12-12). *Bevarandeplan för Natura 2000-område Anderstorp Store Mosse*.
- Länsstyrelsen i Jönköpings Län. (2020-06-11). *Beslut om vattenskyddsområde Båraryd och Slätteryd i Gislaveds kommun*. Hämtat från <https://docplayer.se/212350560-Beslut-om-vattenskyddsomrade-bararyd-och-slatteryd-i-gislaveds-kommun.html>
- Naturvårdsverket. (u.d.). *Sveriges Miljömål* Hämtat från: sverigesmiljomal.se
- Naturvårdsverket (2017-09). *Riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/vagledning/buller/vagledning-riktvarden-buller-skolgard-2017-08-28.pdf>
- Naturvårdsverket. (2018-07). *Riktvärden för buller från vägar och järnvägar vid nybyggnationer*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Buller/Om-den-strategiska-bullerkartlaggningen/>
- Naturvårdsverket. (2018-05-08). *Sveriges Miljömål*. Hämtat från <http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/god-bebyggd->
- Naturvårdsverket. (2019). *Stöd i miljöarbetet*. Hämtat från Kumulativa effekter: <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljobedomningar/Strategisk-miljobedomning/Miljoaspekter-i-miljobedomning/Kumulativa-effekter/>
- Naturvårdsverket. (2019). *Så mår miljön*. Hämtat från Våtmark: <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vatten/Vatmark/>
- SGU. (2019a). *Skredrisken påverkas av landhöjning, klimatförändringar och mänsklig aktivitet*. Hämtat från SGU.
- SGU. (2019b). *Erosion*. Hämtat från SGU.
- Skogsstyrelsen. (2019). *Vädledning för hänsyn till fåglar*. Hämtat från: <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/lag-och-tillsyn/artskydd/vagledning-for-hansyn-till-faglar/tjader-vagledning-hansyn2.pdf>
- SLU ArtDatabanken. (2020a). *Vad är en naturvårdsart*. Hämtat från: <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/biologisk-mangfald/naturvardsarter/>
- SLU ArtDatabanken. (2020b). *Våtmarker*. Hämtat från <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/naturtyper/vatmarker/>
- Svenskt Vatten. (2020). www.svenskvatten.se.
- SWECO. (2020-06-21). *Luftkvalitetskontroll Jönköpings Län 2020*. Hämtat från: <https://www.smalandsluft.se/Filer/LVF%20Jonkoping%20dokument/Rapporter/Rapportering%20av%20modellberakning%20-%20Jonkopings%20Lan%202019.pdf>
- Trafikverket. (2019). *Riksintressekartor*. Hämtat från Tittskåp riksintressen: <https://riksintressenkartor.trafikverket.se/>